

Tar Károly

Hajnalban vadnyuszik ablakom alatt

ÁGHEGY KÖNYVEK

Tar Károly

Hajnalban vadnyuszik ablakom alatt

regény

*fénypártás lány járt nálam az éjjel
közös párnánkon bársony a nyoma
kerek fele belefért ölembe
kipattant szépen szemhéjam mögül
cöpfja szívárvány hajnali kedvemen
trillázva leng magányom szárnyán*

1.

Testem rég elfelejtette a feleségemet, amikor meglepett azzal, hogy újra nőre vágyott.

Nem emlékszem, hogy holmi kéjes álom biztatott volna, de az ilyesmi akaratlanul is előfordul az olyan talpig férfiak esetében, amilyen én vagyok, és akiket elkerülnek a prosztatagyulladásokkal járó nemi kedvetlenségek.

Elég az hozzá, három lábon keltem fel az egyik korareggel, s mert nem vagyok babonás, nem érdekelt, hogy a három közül melyik a bal. Ifjúember koromban, társaimmal együtt büszke voltam az ilyen jelenségre, kötelező katonai szolgálatom alatt többen is fennhangon dicsekedtek a közös hálóban, hogy szívesen látnának valamely lánycsapatot friss uborkaszedésre.

Nyolcvanan túl az ilyen pasik, mint amilyen én vagyok, könnyen isteni jelzésnek vagy figyelmeztetésnek veszik az ilyen jelenségeket, de én nem éreztem tehernek, és angyali üzenetnek sem, mert a feleségem halála után messze elkerültek a földre szállt angyalok, nem találtam magamban akkora hajlandóságot, hogy szép szavakkal, nyájas képet és sóvárgó tekintetet mutatva, legalább egy-egy éjszakára befogjam és megszelídítsem őket. Olyanok ők, mint a szelídséget mutató galambok, körülöttünk röpködnek egész életünkben, és mi kedvünkre kezünkől etetjük őket.

Álmomban egyszer egy szőke nő megkérte a kezem. Mindkettőt gondolkodás nélkül odaadtam volna, de tudtam, hogy ez csak álom, hiszen szokásainkat követve, az idősek tanácsát követve, már harmincadik évem előtt megnősültem.

Életem úgy alakult, hogy ősi mesterségükért nőknek eddig még nem kellett fizetnem.

Akik valamiért vigasztalni akarnak, szép öregembernek mondanak. Fiatalabb koromban sem voltam éppen taszító képű, az ördögnél bizonyára valamivel elviselhetőbb, mindenben csak közepes ember.

Amióta kitanultam a bútorasztalos szakmát, jó tulajdonságaim közé tartozik, hogy odaadóan bársonyossá simogatok minden fafelületet. A kezem alól kikerülő biedermaier asztalok gömblábát, a támlaszékek karcsúságát, a sarokvitrinek fényét és a rekamiék hívogató szépségét a Mancikák gyönyörű alkatrészeihez hasonlítom, s elmondhatom, hogy a fa szelíd melege okozott már nekem olyan szívdobogtató örömet, amilyennel csak az igazán odaadó szépasszonyok képesek megajándékozni az embert.

Szabó Károly hídelvei asztalos-kárpitos műhelyében tanultam a szakmát.

A nagyállomás közelében laktunk, egy ócska bérház második emeletén. Elődeink szokás szerint ragaszkodtak a nagycsaládos együttlélthez, de a sors kegyetlensége folytán apai nagyapámat nem ismertem, mert szófogadó ember lévén, hadnagya buzdítására Isonzónál egyszerre kapta el a lelkesedés és a méreg, ész nélkül kiugrott a lövészárokból és hősi halált halt az olaszok hegytetőre állított latrinájának elfoglalásáért vívott egyenlőtlen küzdelemben. Nagyanyám, fáradságot nem ismerve, kiderítette, hogy szeretett urának nemcsak az ellenség golyóit kellett kerülgetnie, hanem

az osztrák-magyar monarchia csapatainak bosszantására, az állóháború során telítődött olasz latrinák völgybe tartó sajátos szagú tartalmát is.

– Szar helyzet volt – mesélte nagyapám egyik bajtársa, aki hasra vágódott a pecegödör rájuk zúditott híg levében, és szerencsésen megúszta egy sarkába fúródott golyóval. Nagyanyám időnként ötórai teán vendégül látta ezt a háborús rokkantat, tőle tudom, hogy az életnek sokszor irtóztató a szaga.

Miksa bácsinak egyébként átható bagó szaga volt, és mert nagyanyám nem kért belőle, előkelő özvegy maradt. Hadiözvegy.

Anyai nagyapámat sem ismertem. Azt mesélték, székelykocsárdi szegény ember volt, anyám szerint rá hasonlítok. Magas a homlokom és lapátfüleim majdnem szabályosan elállóak, ha megerőltetem magam, még most is úgy mozgathatom őket, mint az elefántok, amikor legyezik magukat. Füleim, ellentétben valamikori átlagos, a használatlanságtól egyre zsugorodó falloszommal, folyamatosan növekednek. Nem tudom, miért van ez így, eleinte azt hittem, hogy gyengülő hallásom miatt. Egy darabig mindkettő hosszát, szélét naponta colostokkal mértem, de most már nem izgat, növekedését-zsugorodását megállítani amúgy sem tudom.

Nagyapám emlékére kaptam a Lőrincz nevet. Anyám ezzel kívánta bizonyítani apja előtt, amikor az reményei szerint valahonnan előkerül majd Amerikából, hogy nem felejtettük el.

– Áldott jó ember volt – sóhajtotta olykor anyám, pedig sohasem látta az apját, mert még az anyja hasában üdült, amikor nagyapám megérezte az első világégés szelét, és nagy hirtelen úgy otthagya Emma nagyanyámat, mint Szent Pál az oláhokat. Ez lehetett az oka annak, hogy apám hiába kardoskodott a nekem szánt Pál név ősi szépségét és tömörségét dicsérve, anyám a szülőágyban is hajthatatlan volt. Miközben agyam lágyabb részét mutattam a zordon külvilágnak, a nyögései közötti szünetekben olyan csatarát csapott, hogy a bábaasszonynak kellett közbelépnie, s csitítani apámat, nehogy elriasszon a világrajöveteltől. Miután pedig oktanul előmerészkedtem, azzal vetett véget a szülők befejezhetetlen vitájának, hogy istenesen lehordta őket, amiért nem gondolnak azzal, hogy az ilyen perpatvartól, összemegy, vagy mit tudom én, teljesen elmegy az anyám teje. Hála az okos asszonyságnak, anyám tejében nem esett kár, olyan finom volt, hogy három éves koromban időnként ölébe kérezkedve petőfisen „csüngtem mellén szóltanul, mint gyümölcs a fán”. Ott szunyókáltam kedvemre, s ezzel anyámat is mentesítettem a sokféle házimunkától. Csoda, hogy most is ilyen bubukálásra vágyom, s ezért vizsgálom olyan kitartóan, mondhatnám önkéntelenül beléjük felejtkezve, a női kebleket, hogy meggyőződjem, alkalmasak-e bús fejem pihenőhelyül.

Az biztos, hogy édes szülőanyám nemcsak másoknál, hanem saját magánál is mindig többet tudott, mert apró természetével szemben, önbizalmától dagadó hite öröké terebélyes volt. De lehet, hogy inkább csak az átlagnál akaratosabb volt a természete. Nálunk mindig övé volt az utolsó szó. Azt is szemrebbenés nélkül állította, hogy az anyja hasából is látta imádott apját, s azóta sem volt olyan jó dolga, mint akkor.

Hogy valójában milyen dolga volt gyermekkorában? Erről képet alkothattam rövidnadrágos koromban, amikor egyszer meglátogattuk falujában Emma nagymamát. Apró sárházban lakott. Mi a tisztaszobában aludtunk, miután étkezések előtt a nyári konyhában ücsörögtünk, amelynek szürke egén sötét légyfelhők gomolyogtak. Félttem, hogy eleszik előlünk a vacsorát.

A csirkepaprikásnak való csibék lefekvés előtti egészségügyi sétájukat végezték. Emma nagyanyám hirtelen felkapott egyet közülük, és szűk félóra múlva asztalon volt a vacsora puliszkástól. Anyám imádta az anyja kosztját. Nekem a csirke zúzája jutott és a szomszéd bocija, aki elől igyekeztem elinni az összes tejet. Nővérem utálta a tejet. Jószívű voltam már akkor is,

benyakaltam mind, amit a törött fülű bögrében nekünk szánt a szomszéd. A nővérem aztán még szűzlánykorában meghalt. Elütötte egy állomásra siető taxi.

Tejmadatom jutalmául erős, egészséges fogaim nőttek, negyed-évszázadonként egyszer megyek fogorvoshoz. Mielőtt elhagytam hazámat, elnehezült a fejem. Szülővárosom legidősebb fogorvosa számba pakolt jó néhány uncia aranyat. Sejttem, hogy tizennyolc karátossal dolgozott, és úgy érzem, ez feljogosít arra, hogy aranyos embernek mondjam magam. Azt, hogy egy-negyedem milyen más anyagból van, nem kutatom, meghaladja iparos szintre nem könnyen emelt tudásomat. Reszketett fogorvosom keze, pedig nem nagy értékről volt szó. De csak ennyi az összvagyonom. Hova dugjam, ha nem a számba. Ha lenyeltem volna, másnap vagy harmadnap keresnem kellett volna újabb rejtékhelyet. Jól van ez így. Szerencsére csak zápfogaimat kellett pótolni. A sok „pofa bel!” parancsra megszoktam, hogy ritkán nyitom nagyra a szám, ha nem jön világunkra egy újabb auschwitz gyűjtőszenvédély, aranyaimat magammal viszem a sírba, hogy évszázadok múltán legyen minek örvendjenek a régészek.

Emma nagymama nem szerette a várost, de egyszer mégis behozták mentővel, és kivettek a hasából egy kisebb káposztafej nagyságú daganatot, amit a szénásszekér elszabadult nyomtató-rúdja okozott valamikor a két világháború közötti egyik nyárvégén, szénahordáskor. Karcú öregasszonyként utazott vissza a falujába. Élt vígan, összesen nyolcvankét esztendő.

Életemre inkább a másik nagyanyám volt jótékony hatással. Szerencsésnek mondhatom magam. Van akinek, mert elfogynak időnap előtt, egyáltalán nem jut nagyszülő.

Régi szomszédainktól tudom, Róza nagyanyámat lány korában családnevével bosszantották. Segges Rózsi volt a neve. Régi irataiban két g-vel írták a nevét, de nagymamám így is szégyellte, és egy g-t spórolva, igyekezett enyhíteni örökölt családi nevének vaskosságán. Hiába vigasztalta az apja, hiába büszkélkedett, hogy a város első népszámlásakor már itt éltek ősei, nagyanyám pirult, amikor nevén szólították. Állítólag ezért maradt ki az iskolából a hatodik elemi után. Különben sok mindenből kimaradt. A harmincas évek elején kimaradt a dohánygyárból is. Gerincbántalmi miatt. Akkor már nagyapám nevét hordta. S hordta volna büszkén a gyárban is, ha le nem nyomorodik. Sanda gyanúm, hogy nagyapám neve is közrejátszott abban, hogy éppen az ő felesége lett. Helyében én megtartottam volna leánykori nevemet, és megtoldottam volna a férjem uram nevét vele. Joó Segges Roziként ma is menő nevű lett volna. Csakhogy annak idején, a társadalomtudományok fejletlensége miatt nem értettek elége a marketingmixhez. Ezért aztán pechje volt. Öregjeink örökké vicceken törték a fejüket. Azzal szórakoztak, hogy vajon mekkora a nagyanyám pechje.

Nagyapám, ugyancsak törzsgyökeres kolozsvári család sarja, neve után sikeresebb életpályát érdemelt volna.

– De nem volt hozzá érkezése – mesélte Rózsi nagyanyám.

Joó Jenő nagyapám beleszületett az akkoriban virágzó suszterségbe. Kellott a lábbelit készítő ügyes kéz, még akkor is, amikor egy okos és pénzes zsidó ember kitalálta, hogy a Dermata gyárban egyesítve a tímár, a cipőfelsőrész és a cipész mesterséget, nagy mennyiségben olcsó árut dobhat a piacra. Ezután a suszterapák, ha volt cseppnyi sütnivalójuk, ugyancsak meggondolták, hogy fiaikat a saját mesterségükre tanítsák.

Így történt, hogy apám borbély mesterséget tanult, s néhány esztendeig jobb sorsára várva, a boldog békeidőkben odaadással csattogtatta ollóját a Szamoson átvezető vashíd közeli borbély-üzlet segédjeként. Nagyapámnak be kellett érnie az első világháborús – post mortem – hősi halott címmel. Egyetlen fia ifj. Joó Jenőként vonult be a város borbélyainak előkelő társaságába. Ő volt

az én szeretett apám. Én csak az egyik szeretője voltam. Fiúi szeretettel szerettem. Girardi kalapot hordott, csokornyakkendőt, sétatálcát, finom szarvasbőr kesztyűt, cipője színéhez illő kamáslit, esős, sáros napokon kalucsnit húzott. A háború elvitte a régi divatot, szokásaink javát is a bombázás, apám régi ruhatárával együtt. A kalucsni a második világháború végén, amikor utcáink télen nyáron elhanyagoltan szemetesek, sárosak, piszkosak és porosak voltak, még divatban volt. Némi utálattal magam is használtam.

Mire felcseperedtem, Rózsi nagyanyám elnyűtte az ószerestől vásárolt karosszékünket, amit aztán a közeli Boldog utcai asztalosnál, a mi kedves és szomorú Szabó bácsinknál javíttattunk.

– Jó munkához idő kell! – jelentette ki a mester, miközben játszva darabokra szedte a karosszékot, de az összerakást halogatta, mert nem volt kéznél olyan megfelelő cseresznyefadarab, amelyből pótolhatta volna, a karosszék karcsúra esztergált, nagyanyám terebélyesedő súlya és dühös fickándozásai miatt, anyagkifáradás következtében kettétörött lábát.

Nagyanyám megszokta, hogy egész nap a Baross teret a Főtérrel összekötő forgalmas Ferenc József utat bámulta karosszékéből. A karosszékbaeset után, ágyban, párnák között sóhajtozva, cincogó egérhangján naponta kért, hogy ugorjak át a bútorasztalos műhelybe, sürgessem a szék javítását. Leckéimről megfélelkezve szívesen mentem, és egyre hosszabban ácsorogtam a finom fenyőfaillatos műhelyben. Aztán nem bántam, sőt ugrándozva örvendtem, amikor szüleim mesterségtanulásra adtak, és annak rendje és módja szerint megegyeztek Szabó mesterrel, hogy inasául fogadjon.

Fiaként kezelt. Tanított és nevelt. Esténként az ipariskola padjait koptattam, amíg megkaptam a segédlevelet. Vizsgamunkám virágdíszes képréma volt, amit diófából faragtam. Tetszett az iparkamara előjáróinak, munkámért dicséretet érdemeltem. Csak Servatius Jenő előzött meg, s kapott méltán nagyobb dicséretet iskolatáska nagyságú domborművéért, amelyen leeresztett karddal a fedetlen mellű, szépséges Judit áll, miután levágta Holofernesz fejét. A bibliai jelenet ábrázolásáért szaktársam párizsi tanulmányutat nyert, később neves szobrászművésszé vált, merthogy akkoriban ilyen szinten gyakoroltuk mesterségünket.

Felsőiskolai tanulmányaimat a Fások Klubjának tánciskolájában végeztem, ahol megtanítottak a hölgyekkel való előzékeny bánásmódra, a testi higiénia alapvető szabályaira, a civilizált társalkodásra és az angolvalcerre, amit azért szerettem, mert az egy hosszú lépés után következő két röviddel lábujjhegyre emelkedve, mindig közelebb kerülhettem páromhoz, miközben úgy éreztem elszállok, mint egy piruló luftballon. Ha pedig derekától sikerült a megfelelő ütemben magam felé húznom partneremet, az ő apró lépéseinek köszönhetően pillanatra éreznem kellett mellemen feszes ütközőinek forróságát. Amikor nálam magasabb begyes lánnyal táncoltam, arcommal ütköztem eszméletlenül kéjes puhaságába. Akkor még nem volt hivatalos mesterképzés, ezen a szakterületen szívesen vállaltam volna tanulmányaim folytatását, sőt megkockáztattam volna mindenféle vizsgát és plagizálást ahhoz, hogy ebben a szakmában a kisdoktorit is megszerezem.

Moldovába vittek katonának, ott is asztaloskodtam. Meg kellett szoknom, hogy nevemet Joó helyett Zsó-nak mondták, később, akik hízelgéssel próbáltak ingyen munkára fogni, közvetlenkedve az irataimba önkényesen beírt Laurențiu-t használták. Műhelyem volt a bákói kaszárnyában, s gyakran jártam a városban, mert az egyik kapitány felesége nagyon szerette a szép bútorkat. És engem is. Hogy mondjam, hogy ne tűnjön dicsekvésnek: kimondottan kedvelt szolgálataimért.

– Laurent, maga bátor és csodákra képes... – biztatott, amikor ruganyos szökelléssel kecsesen felugrott az általam tükröfényesre politúrozott komódra, hogy kitárt lábakkal kalimpálva, sajátos

várakozó pozitívumában ellentmondást nem tűrve, karmesteri mozdulatokkal, szeszélyeinek megfelelő ütemű, gyorsuló vagy kíméletes mozgást parancsoljon felajzott testemnek. Mire megszoktam franciásra módosított nevem, és sportszerűen teljesítettem mindenféle, nem hétköznapiakra való parancsát is, leszereltek, visszatérhettem Erdélybe.

Szabó bácsi visszafogadott műhelyébe. Úgy kiéltem magam katonaságom alatt, hogy nőülésre jó ideig nem gondoltam.

A magyar időkben támogatták a kisipart, nem panaszkodhattunk.

Jött a háború.

Magyar honvédnek is kellettem.

Megjártam Lengyelországot, megfutamítottak Voronyezsnél. Egy hadiszekér gebéjébe kapaszkodva caplattam hazafelé a nagy és fagyos orosz síkságon. A háború után úgy alakultak a dolgok, hogy minden, ami orosz volt, az nagy is volt. Nekem egyedül a nagy orosz tél stimmel.

Mire hazatértem, bérházunkkal együtt eltűnt a családom. Szüleim, testvérem... És nagymamám is, hibátlanra javított karosszékestől. Ezernél több amerikai bomba hullott akkor városunk állomásának környékére. Az állomás köré dobott minden bomba nyomán három ember maradt hajlék nélkül. Összeszámoltak minket, megmaradt lakosokat, másfélezeren voltunk. Háromszázvalahány szomszédunk felismerhetetlenül került közös sírgödörbe a kardosfalvi temetőbe. A bombázók pedig örülhettek, hogy megúszták ép bőrrel az amcsik magasból végzett sietős városnézését.

Nagy marhaság volt ez a háború is.

Megint mi, az iparosok húztuk a rövidebbet.

Véres harctereket megjárt katonalétemre az esztelen bombázások miatt jutottam hirtelen árvaságra. A rajtam lévő kopott mundér volt minden vagyonom.

Szabó bácsi Boldog utcai háza csodával határos módon megmenekült a bombázáskor.

– Repedés-múzeum – sóhajtozott mesterem, és befogadott. Évekig tataroztuk a házát. A műhelye fölötti kicsinyke padlásszobájának padlózatát átütötte és lavór nagyságú lyukat hagyott egy kisebb meghibásodott bomba, amit a pince földjéből ásott ki mesterem, és átadott a tűzszerészeknek, akik megsemmisítették. Kedvükre volt, hogy nagyot durranthatnak vele. A lyukat Szabó bácsi meghagyta emlékül. A háború után a padlásszobában laktam, reggelenként, ha késtem, Szabó bácsi felszólalt a lyukon:

– Mi van fiam? Ingedre feküdt az asszony?

– Rögtön jövök! – ordítottam kiugorva az ágyból.

– Mozogj már! Hasadra süt a nap... – biztatott.

– Éppen most hánytam és kapartam le magamról az asszonyt, s nyomom máris lefelé a lyukon, hátha kedvet kap hozzá maga is! – feleltem vidáman.

Sokszor méregettem azt a bombalyukat, s elképzeltem, éppen olyan karcsú nőre vágyom, aki átfér azon a résen.

Mesteremnél dolgoztam az asztalos szövetkezetek megalakulásáig, amibe mi is beléptünk.

Utána még sok mindenfélebe beléptünk, pedig kerülgettünk mindent, mint a macska a forró kását és pesti ember a kutyaszart.

És aztán az történt, meg sem lepődtem, hogy feleségül vettem Szabó bácsi lányát.

Később szakmai tudásomnak köszönhetően kiemeltek a kolozsvári bútorgyárból, és a megyei pártbizottság karbantartó asztalosa lettem. Évekig javígtattam, felújítottam a hajdani főúri

lakásokból maradt stílusbútorokat, amelyek a titkárok irodáit és a pártszálló előkelő főelvtársainak fenntartott vendégszobákat díszítették.

Az egyik frissen kinevezett első titkár, bukaresti művészno feleségének kedveskedve, kínai selyemmel borította Fürdő utcai szolgálati villájának hálósobáját, kárpitosként ezt is reám bízta. Kiszúrtak velem a nagyáruház szolgálalkú kereskedői, kisteherautó kínai selymet küldtek, a nagy választék megzavarta a főnököt, s mert megtehettem, kétszer is lebontatta velem a falikárpitot, hogy a feleségével interurbán vitatkozva, más és más színárnyalatú és rajzolatú selyemhuzattal cserélje. Tudom, neki sem volt könnyű, hallottam, őnagysága azzal fenyegetőzött, a fővárosban marad, ha nem lesz eléggé tetszetős a kolozsvári lakosztálya.

Aztán, ahogyan életünkben egyre gyűltek az igazságtól kiherélt évek, elegendő lett abból, hogy kihasználnak, s dolgoznom kellett az egymást váltogató fejések otthonában is.

Tele lett a tököm, ahogyan ez mifelénk mondják, a gondolkodás nélküli hozsánnázással, amitől sokoldalúan impotenssé vált körülöttünk a világ. Ha igaz, hogy a fejtől bűdösödik a hal, akkor nem mondok nagyot: a fejünkbe erőszakolt sablonok és az örökös ennivaló utáni kajtatás, az egymásnak megbocsájtott apró lopássorozatok, nálam olyan általános szellemi és testi fáradtsággal jártak, amitől nemcsak az étvágyam ment el, de lehervadt a nők iránti férfias érzésem is.

Barátaim, kollegáim, ismerőseim szerint csak a vakok nem látták, hogy közeledik a szocializmusnak nevezett diktatúra vége.

Soha nem politizáltam, elkerültem, akár a kuplerájokat, pedig legénykorom végén még javában működtek és hívogattak minden udvarolni, nőket széptevéssel kerülgetni képtelen embert a Forduló utcai nyilvánosházak. Az utca végén még most is áll az a kis elsősegélyt nyújtó patika, ahol asztalossegéd barátaim elárvult szerszámukat fertőtlenítették. Ehhez hasonlatosan működtek akkoriban a vörösre festett pártházak is, ahol az osztályellenséget elítélő elméletekkel öblögettek a dühödt szájtepők.

„Soha se mondd, hogy túl vagy már mindenem,
Soha se mondd, hogy tovább már nincs nekem,
Mindig van új s még újabb, hát várd a csodát,
De soha se mondd, hogy nincs tovább...”

És:

„Soha se mondd, hogy vége....”

Ez utóbbit örökölt és örökös gyávaságunkban, ősi és elavult szokásainkhoz híven csökönyösen a Legfelsőbb Nagy Öregre hagyjuk, intézze, ha már gyermekének fogadott, vagy csinált, ahogyan ezt az ájtatos emberek tudják, prédikálják, és jobb híján bebeszéli nekünk.

A fások óvári klubjának táncestélyein szedtem fel ezt a fülbemászó tangót fiatalkoromban, ma is ez hömpölyög bennem, hol vidáman, hol méltóságteljesen nosztalgiahabot úsztatva egyenruhában masírozó hétköznapijaim fölött, amelyek egykedvűen görögnek tova életem gubancaival.

Kit érdekelnek?

Engem is csak ritkán előforduló vallomások napjaimon, amikor unom az egyedüllétem.

Mint például most, amikor laptopomba pötyögtetem gondolataimat.

Kinek a titkos napló, kinek a fejtől farkáig való kitérülködésre megerőszkolt facebook... Embere válogatja.

Nem hiszem, hogy a mennyország kapujában mindenről számot adhatunk.

A purgatórium sem éppen igazán kontemplálásra alkalmas hely.

Tudom, hogy az ilyesmi a vének órarendjébe való. Lecke, amiről ha megfeledekezünk, körmünkre néz és sújt nádpálcájával a bennünk élősködő és vigyorgó hasonmás, aki egyre súlyosbodó tudathasadásunkban léleknek mondja magát, mert nem lehet csupán haspárti, hanem egyféle alakmásunk, saját magunknak és feleségünknek is csak fele, hogy amikor élettársunktól időnként valamennyi időre vagy véglegesen válunk, ne maradjunk magunkra, s legyen kivel szót váltanunk az egyre nyüzsgőbb társadalomtól való elidegenedésünkben.

Szóval kényszer ide, kényszer oda, ez az egész gyónás amolyan csevegés magunkkal, amit különben agyatlan asszonyok és tökéletlen férfiak szomszédasszonyaikkal vagy ivócímboráikkal szoktak folytatni ráérős óráikban kényszeredetten, hogy eljuttassák mindenkihez mindazt, amit „nem mondhatnak el senkinek”.

Olyan ez, mintha a nyilvánosság elől ijedten valamely diófafurnéros üveges kredencbe menekülnénk, hogy „látva lássanak”.

A Biblia folytatásának kényszere vezet. Az emberiség egyharmadának Nagy Könyve készül folyamatosan, javított és bővített kiadását alkotjuk, amikor lapgépünkbe körmöljük gondolatainkat. Okos gyűjtemény lesz ez a javából, terjedelme már most akkora, hogy földi valóságunkból kitüremlik a világmindenségbe, de elfér majd kvantumszámítógépünkben és tizenhétmilliónyinnál is nagyobb pontossággal bizonyítjuk majd, hogy parányokig oszthatóan egyek vagyunk az összehozásban.

Önbizalmam folyamatosan dagad, és körmeimhez hasonlatosan hangtalanul nő.

Hiszem, hogy hozzájárulásom nélkül nem lehet teljes a mű. Ha nem másként, a kollektív tudatalatti nano-részeként az örökélet parányi része vagyok.

Begyepesedett szürkeállományomat mostanában a Google segíti. Delírium tremens környékez. Szomjazom, miközben körülöttem vígan borozgatnak a *tiszta vizet a pohárba* propaganda felkent hívei.

Az öregség sokunkban szagos magánnyá rohad, amióta a mostani családokból a nagyszülőket valamiért kifelejtik.

Hadiárva lettem, és sorstalanságra ítélt, aztán gyermektelen özvegy, a saját akaratomból próbababa.

Na lássuk, mire megyek istentelen egymagamban?

2.

Korai nyugdíjazásom jó alkalom volt arra, hogy új életet kezdjek szülővárosomban. Vagy legalább új felvonást, ahogyan ezt a sétatéri Magyar Színházban annyiszor láttam. Új társ, új tér, új környezet, új szereplők kellenek ehhez. De nekem ez sem sikerült.

Őseim rég elfeledték a gyűjtögető életmódot, engem sem szoktattak erre. Vagyonom sohasem volt. Apósom Boldog utcai kis házat a feleségem örökölte.

Doina biztatott, hogy váljak el, és társamul ajánlkozott. Gyereket akart és családot. Elvált asszony volt. A sörgyárral szemben lakott egy ócska ház albérleti szobájában, a pincében volt a közös illemhely, amit nem kedveltem, mert kapkodással járó gyors öltözködés után, kulcsos levonulással járt a pisilés, ezért sokszor ültem és feküdtem szeretőm mindenféle beugrásokkal furcsa zezzugos szobájában összeszorított lábakkal, elodázva szükségletemet más, alkalmasabb

helyekre. Emiatt vissza nem állítható károsodás érhetett nemileg, és némileg is, mert agyhúgykővesedésem, melynek számos jelét ma is észlelem, akkor kezdődött.

Nem ígérhettem Doinának semmit. Mesterem halálos ágyán megfogadtam, hogy lányát el nem hagyom, történjék bármi.

Szavatartó ember vagyok.

Doinára a városi pártbizottság kávétermében találtam, ott étkeztem minden délután, kivétel nélkül minden helye volt, ahol jól főztek, mert volt miből.

Doina a kávéterméknél dolgozott, gyakran egy asztalnál étkeztünk, két fogás között, erőltetett vidámsággal, fűszerekkel szórakoztattam. Bronzvörösre festett hajának minden libbenésekor tüzes hullámot indított felém, perzselte testének minden mozdulata. Barátságos mosolyában falusi lányok természetes biztatása nyújtózott, engedte, hogy tekintetemmel elmerüljek lebbentelen, nagy barna szemében.

– Örömmel néznék egész életemben – vallottam neki szerelmesen. Hittem, hogy így akarom. Hajlandóságot mutatott rövidebb távon is, hogy egymást önfeledten bámuljuk.

Az első adódó alkalommal hazavittem motorkerékpáromon, és késő estig nála maradtam.

A történetek után maszek bútorjavításaimra hivatkozva ritkán kerültem haza éjjel előtt.

Doina összeszedte minden pénzét és kapcsolatai segítségével befizetett két szoba konyhára.

Mire elintézte az összes formázásokat, állt a feleki hegy aljában emelt két emeletes tömbház, ablaka a Palocsay-féle gyümölcsös felé nézett. Napokon át csiszoltuk és lakkoztuk a parkettét, s gyakran elkapott a férfias indulat, amikor a térdeplő Doina csábosan ringó hátsófelére esett a tekintetem. Nyár volt és kislány korából maradt rövid szoknyája alól kivillanó kerekdedségére pillantva ellenállhatatlan vágyat éreztem. Felhajtottam a szoknyácskát, térdig lehúztam apró bugyiját, és ösztönösen nekifeküdtem. Toronyiránt. Apró sikolyában nem volt ellenkezés.

Mennyei örömmel szórtam izzadságyöngyeimet szerteszét a tükörfényes parketre.

– Vegyél el! – gyözködött Doina kipirulva. Gyönyörű volt.

De akkor sem voltam normális.

Nekem nem árt az ital, nem bódít el gyönyör sem annyira, hogy elveszítem józan eszemet, ítélőképességem.

Mostanában utána néztem a világhálón, összeolvastam erről mindenfélét, amiből megértettem, hogy nem tökéletes a szerelmi központom. Van ilyen. Persze egyszerűen fogalmazok. A sokféle hormonműködés és vegyi folyamat leírása nélkül is logikus ez, tudom, hogy fapofa vagyok.

Mesteremnek adott szavam okozza bennem a rövidzárlatot.

Amikor szótlannul magamhoz szorítottam Doinát, éreznie kellett, mennyire szeretem.

Magyarázkodtam, amit furcsának talált.

– Mi van abban, hogy szigorúan betartom a fogadalmam?! – kérdeztem indulatosan. – Hidd el, ez nem furcsább a te esetednél, ami számomra érthetetlen!

– Mire célsz? – csodálkozott, ahogyan a magukat hibátlannak képzelő nők szoktak.

– Válásod történetét nehéz megemésztetem! Nem kellett volna elmesélned...

– Nincs titkom előtted! – vágta rá bőgve.

Ölembé kaptam, és mindenféle módon vigasztaltam az ágyban.

Doina férje minden hajjal megkent, kitanult nőfaló volt. Ismerte a női mesterség mindenféle módját, s türelmes tanítóként a testi együttlét különleges formáit is begyakoroltatta Doinával. Szeretőm kiváló tanulóknak bizonyult, szerette, amit csinált. A sok(k)féleségből nekem is jutott néhány meglepetés, amiért tulajdonképpen hálával tartozom kedvesem volt férjének.

De az sehogy sem ment a fejembe, hogy miután Doinát egyszer-többször csalta a férje, és megegyeztek a válásban, a válóper előtti délelőtti kimerülésig szeretkeztek.

– Utána sietve magunkra kapkodtuk ruháinkat, az utolsó pillanatban érkeztünk a tárgyalóterembe. A férjem azt hitte, a délelőtti csillagszórós órák hatására nemet mondok a válásra, de következetesen megmaradtam döntésem mellett. Láttad volna, milyen képet vágott... – mesélte egyszer Doina, amikor olyan jól éreztük magunk, hogy lelkiileg is kitárulkozni kerekedett kedve.

Próbáltam megértetni vele gátlásosságomat. Magyarázkodnom kellett amiatt is, hogy miért voltam képtelen szeretkezni vele a férje által használt ágyneművel vetett ágyneműben.

Úgy éreztem, ért engem.

Kedvemre tett, amikor belépve hozzá, már az ajtóban ölembe ugrott, kiéhezett módján rögtön rajtam lovagolt. Állva szeretkeztünk. Könnyű, édes teher volt.

Élettársának akart, s ezért mindenre hajlandó volt. Amikor hirtelen elkapta a vágy, megjelent házunk előtt a Boldog utcában, az utcai telefonon kérlet, hogy csak lépjek ki egy percre otthonból, és rohanjunk apránként egyre lakályosabbá alakított lakásába. Ilyenkor az utcánkat lezáró nagy tömbház egyik lépcsőfeljárójának sötét zugában gyötörtük egymás, mint a pubertáskorúak. A minket beborító süket csendben, falnak vetett hátam mögött jelképesen morzsolódott a legnagyobb Boldog utcai ház vakolata.

A kilátástalan szerelem egyre mérgezetten levében lötyögtünk még sokáig. Doina bocsánatos akaratossága megbocsájthatatlan gyávasággal, keseredő konoksággal, halmozódó makacssággal vegyült.

– Szívtelen vagy? – keserített Doina.

Útszélen álltam ilyen érzéseket morzsolgatva, mint ócska bogárhátúmmal, amelynek kerékagyig koptatott fékpofáit, jobb híján, tökéletlenül cserzett bivalybőrszalagokból pótoltam egy ezermester barátom segítségével, s a kisbányai hegyről a völgybe ereszkedve úgy felforrósodtak és megduzzadtak a fékpofák, hogy másfél óráig mozdítani sem tudtam járgányomat.

– Bogárhátú számár! – káromkodtam és fogamat szíttam, amíg lehűltek a kerekek.

Úgy szerettem Doinát, hogy nem hagyhattam Szabó bácsi lányát.

Sehogy sem találtam a megfelelő megoldást. Bármit teszek, gondoltam, mindenképpen semmi ember vagyok. A látszat uralt. A keserűség átitatott. Kilátás nélküli napok, hetek és hónapok következtek.

Nem hittem a gyógyító idő erejében, nem hittem magamban, nem hittem már senkiben és semmiben.

3.

Házasságom apránként besavanyodott. Talán, mert nem született gyerekünk. Nem firtattuk, miért. Akkoriban nem volt szokásos a házastársak nemi képességének vizsgálata. Manapság áperté kideríthető, hogy ki a hibás: a nő alapszervezete tökéletlen, vagy a férfi spermái lusták.

Nem hiszem, hogy valamikor is kedvem lett volna valamely laboratórium vécéjében pornófolyóiratokat lapozva onanizálni az ilyen vizsgálathoz. A végén aztán még kiderült volna, hogy kettőnk közül ki a tökéletlenebb, kit lehet hibáztatni.

Ha gyenge az ember, kilyukad a gyomra a fekélytől, amit a bánat és a bú vírusa okoz. Maradjon az ilyesmi jótékony homályban. Petrovics Sanyi orosz földből kikapart csontjainak valóságosságáért sem volt szabad néhány ásonnyommal megbolygatni az édesanyja sírját, mert Mátyás király

óta amúgy is oda az igazság, kiderülni pedig manapság csak az egek szoktak, ez se könnyű, a sokasodó szmog miatt.

Zsörtölődéssel nem sokra megyek, a magam elszámoltatása sem hasonlítható a megszokott reggeli megkönnyebbüléshez, tulajdonképpen titokzatosan bonyolult dolog. Pásztázzunk csak életünk árnyékos bugyraiban, s rögvést rájövünk, hogy mindennek szaga van.

Na, de kérdem én, miért éppen ez menne jól?!

A Boldog utcai ház asztalosműhelyét nappali szobává alakítottuk. Utcánk elejét, a Ferenc Józsefről, majd Horthyról Horeára változtatott nevű főutca felől, mint említettem négyemeletes pengeblokkal lezárták. A tömbház alatti nagy boltíves kapun át jártunk egyre boldogtalanabbul a Boldog utcába és onnan vissza a sóhajokkal sűrűsödő életbe.

Amikor eljött az ideje, eltemettük mesteremet.

Magunkra maradtunk.

Feleségem a Deák Ferenc utcai kisvendéglőben felszolgált. Ínyencek tanyája volt ez a hely, különleges sok szempontból. Nemcsak az örmény ángádzsábur levesért, hanem a pultossá vedlett, tornatanár képesítésű izompacsirtáért tolongtak ott a nők. Gyanítom, hogy feleségem is, mondjuk: némileg jól megértette magát a fiatalemberrel. Nem piszkáltam a dolgot, most is csak néhány percig vacilláltam, hogy tegyek vagy ne tegyek ékezetet az e betűre.

Eszünkbe sem jutott, hogy otthagyja azt a helyet, ahol a fizetésénél több volt a borraivaló.

Feleségem, tizenvalahány évvel halála előtt, szelíd szóval bevallotta, hogy velem nem kívánja a sextet.

Ötven körül a nők, testi szépségük fogyatkozását felfedezve, génjeik parancsára pánikba esnek, és Aphroditét utánozva eltávolodnak férjüktől, hogy szerelmi vágyaik maradékának kielégítésére erős férfiak karjaiban találjanak örömteli percekre.

Ő sem volt jobb sok-sok Deáknénál.

Annak ma már tudományos magyarázata van, hogy az ilyen vágyak kikapcsolják a józan gondolkodást.

Feleségem tágra nyílt pupilláját a tornatanár egyre nyúzottabb képe után teljesen elfoglalta egy időre a Boldog utca végi tömbház kreol bőrű vízszereplőjének képe, trikója alól kidagadó bicepszének látványára önműködően megnyíltak az intim együttléthez szükséges nedveinek berozsdázott csapjai, orrcimpája remegett a fiatalember férfiaságát hirdető izzadságszagától, amit a szerelem kölnijének érezhetett. Pillantásának hatóköréből engem, mintha ott sem lettem volna, ilyenkor rögtön kizárt. Rövidzárlata sikkánó fényénél elvakítottan bámulta a sors által elébe hajtott kíváncsú Nagy Kant, orrának formájáról és hosszáról tévedhetetlenül következtetett feltehetően bámulatos nagy szerszámára, kidagadó szemgolyóinak bővületében megérezte, hogy ez a fekete szemű nem kíméli majd egyszer-négyyszer, ha maga fölé engedi valamikor, vagy féktelen vágyának engedve meglovagolja.

Kan ebek haragját próbálgattam vicsorogva, de a természet lenyűgöző erejének csodálatával eltelve magukra hagytam őket, s nem érdekelt, mi történik velünk azokban a napokban vagy hetekben, amíg bolondulásuk tartott.

Megérttem én is az olyan – úgy látszik, majd mindenféle nőstényeknél törvényszerűen bekövetkező – házastársi együttléteket is, amikor migrénre, epekövükre vagy akármire panaszkodva hátrítják el a feleségek addig megtűrt társuk testi közeledését.

Az emberi faj női egyedei sokoldalú fejlődésük következtében szert tettek legalább annyi két-színűségre, hogy nem vállalják a nyílt színvallást, miszerint társuk megszűnt számukra kíváncsú-

nak lenni. Ezt csak a nagyon bátrak, a valamiért elférriasodottak merik bevallani. A gyávábbak és a számítók immel-ámmal olykor engednek férjük kívánságának, szétteszik a lábuk, de abban nincs köszönet, mert az ilyen együttlétekkel is titkolt céljukat kívánják elérni, azt, hogy zokszó nélkül megunjuk, és így szabaddá tegyük őket mindenféle valós és képzelt hűtlenségre.

Ilyeneket gondolok, most ráérős időmben, mert okos dolgokat olvasgatok a világhálóról lekapkodott szövegekből.

Jár így az iparos, amikor úgy művelődik, hogy észre sem veszi.

Azzal vigasztalom magam, hogy legalább nem halok meg földbután, bunkóságom apránként gyógyítható.

Az egyik kötelező orvosi vizsgálaton vették észre, hogy a melle kék. Kicsit kékfoltos volt. Azelőtt sem engedte, hogy nézzem, tapogassam. Azt mondta, fáj neki.

– Hidd el, hogy ez nekem is fáj – mondtam keserűen, de nem törődött velem.

Elhidegült tőlem.

Elhidegültem tőle.

Elhidegültünk egymástól.

A rákkutató időnként levelezőlapot küldött, ellenőrzésre hívta, de gondolkodás nélkül szemébe dobott minden felszólítást.

Amikor kés alá került, már késő volt.

Hónapokig, naponta kétszer is látogattam a feleségemet a kórházban. Főztem rá, mert nem bírta a kórházi kosztot. Az, hogy kifordult a szájából minden kávéban pancsolt falat, nincs mit csodálkozni, nem volt ideje hozzászokni.

Olyan nyüzögött időket éltünk, amikor a diktátori teljhatalom csúcsára hágó és „legszeretettebbnek” nevezett bicikli tolvaj hajdanán napraforgómagot áruló felesége, a kémiai tudományok akadémikusi címeivel felszerszámozva, minden számárbólgést szégyenítve kijelentette: egyen a nép füvet. Nem tehetett róla szegény agyatlan, hogy hírét sem hallotta Mária Antoinettnek, de még a makói polgármesternek sem, akik kenyér helyett kalácsot ajánlottak az ebadtáknak.

Volt a szomszédomban egy élelmes örmény ember, aki a városgazdálkodásnál, az aszfaltozók csoportvezetőjeként eredményesen forgolódott az eltitkolt élelmiszerek forráshelyén.

Városunk szélén több majorságfarm tojásgyárként működött. Vezetőik, mert jó gazdáknak kívántak mutatkozni a gyakori ellenőrzések alkalmával, székhelyük bejáratát, irodáik és a raktáraik környékét aszfaltburkolattal tették volna tetszősebbé, de az aszfalt, mint annyi minden, exportcikk volt, amely valutát hozott az államnak, az állam pedig egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy kicsoda és micsoda. Eleinte ezt többes számban mondták, később lett csak egyértelmű.

Minden életünket befolyásoló apró döntés magasan járó fellegek fölött történt, az aljanépnek nem maradt más a felettesek ajánlásánál:

Descurcăți-vă!

Vagyis:

Boldoguljatok, ahogy tudtok!

Szomszédom fürge ember volt. Minden adódó alkalommal átirányított egy-egy rakomány utcai javításokra szánt hideg aszfaltot, néhány melóst és úthengert a megfelelő helyre. Később a megadott megfelelő időpontban „ellenőriztük” a munkát: tojással és kivénhedt, még életükben elhullottnak nyilvánított tyúkokkal lopózkodtunk vissza a városba.

A lopózkodáshoz én kellettem, mert a farmok környékén gyakori volt a rendőri ellenőrzés. Ilyenkor a bútorjavításaimkor megismert előjárók nevének említésével csodákat műveltem, az okos szolgálatosok, akiknek a rendszer magukhoz való eszet és jól működő iránytűt adott, sietve tovább-ot intettek.

Az ennivaló tolvajlása bocsánatos bűnnek számított, lelkiismeretem nem háborgott, felmentettem magam, hiszen nemcsak magamért, hanem egyre soványodó feleségem miatt vettem részt a tolvajlásokban.

Egyszer tagbaszakadt madárfejű ember nyomogatta idegesen kapucsengőnket.

– Szomszédja szólt, hogy távollétében magánál csengessek – magyarázta és sietve vetkőzött a konyhában.

Elfelejtett bemutatkozni.

Húsز kiló színhúst rakott rendre az asztalra kezeslábas alól.

Nyeszlett, madárfejűjancsika-alakban távozott. Nem tudhattam kicsoda, csak sejtettem, hogy a vágóhídon marhaskodik vagy disznólkodik.

Azt reméltem, ő sem ismer meg, ha szembesítésre kerül sor.

– Uram! Örvendtem a szerencsémnek! – vigyorgott távozáskor, suttogva kérte, hogy a felvagy lekerekített összeget üres markába rakjam.

Másnap, rendre, számomra teljesen idegen emberek látogattak meg, szomszédomra hivatkozva. Pénzt tettek az asztalra, és ennek megfelelő súlyú húst kértek.

Kötényt kötöttem, és igyekeztem kedvükbe járva kontárkodni a mészáros mesterségben.

– Lőrinc, nem kellett volna... – nyögött halálos ágyán szomorúan a feleségem, amikor édes peccsenyéből omlósra süített szeletet tettem elé.

– Fiam, nem tudom, mi van velem? Már nem kívánom a húst. Nézni sem bírom... – suttogta és végleg elfordult minden földi lakomától.

Halála napján, addig nehezen mozdítható testét földön kívüli erővel acélozva, felült hirtelen, és az ágya melletti kisszekrényről felragadott képzeletbeli pohárból ivott kétségbeesett szomjúhozással. A rengeteg morfium előcsalta minden tőlem régóta spórolt mosolyát, kitakarva magát, kacéran mutatta egykor bájos, betegségben aszalódott teste szépségének maradványát.

A feleségem 1983. július 25-én, vasárnap délután, este hat óra 13 perckor halt meg a rák-kórházban.

Július 24-én volt a hatvanadik születésnapom.

A főorvos már hónapokkal azelőtt lemondott róla, azon a héten maradvány pénzem ellenében, szólt, hogy feleségemnek már csak órái, legtöbb: egy-két napja van hátra.

De Aranyvirágom – ahogyan szobatársnője, szépségét dicsérve, nevezte – nem akarta távozásával gyásznappá feketíteni születésnapom, kitartott másnapig, amikor jobb karjával intett, szája nyitva maradt, tátogva sem kapott elég levegőt.

Talán mondani akart még valami fontosat, vagy csak kiadósabb lélegzetet venni akaratlan utazásához.

Jéghideg bal kezét fogtam, és azt reméltem, utolsó pillanatáig hitte, amit hazudtam neki:

– Hazaviszlek és elédegélünk még néhány évet szerényen, küszködve az ínséges időkkel. Valahogyan...

Bánatomban hagytam el hazámat.

De nemcsak a feleségem korai halála miatt.

4.

Egyedül maradtam a Boldog utcai kicsi házban, amely teljes renoválásra szorult. A bombatámadás miatt repedt falakat gömbvasalással próbáltuk egybetartani, évente kellett volna festetnünk, hogy eltüntessük az egyre szaporodó belső repedéseket, de erre sem erőnk, sem pénzünk nem volt.

Aztán egy oltyán katonatisztnek eladtam a házat, azzal a kikötéssel, hogy halálomig ott lakhatok, mesterem ház mellé ragasztott egykori műhelyében. A pénzből kiegyenlítettem az orvosokra és orvosságokra felvett kölcsönöket, kamatostól.

És rendbe tettem mesterem családi sírhelyét a Házsongárdban.

Az iktári Bethlenek kriptája mellett nyugszik Szabó bácsi és a feleségem. Homokkőből készült ősi sírköveket évtizeddel ezelőtt darabokra törték az irigy betolakodók, a közeli kelyhes sírkövet sem kímélték, amelyet Balogh Edgár tanítványai történelmi emlékként, jól láthatóan MI betűkkel jelöltek. Két tujabokrot ültettem a Szabóék sírja mellé és sárga liliomokat, feleségem kedvenc virágát ültettem a sírhely agyagos földjébe.

Éjszakánként, miután álmatlanul forgolódtam ágyamban, sietve felöltöztem, és mint akinek teljesen elment az esze, kimentem a temetőbe, ott gubbasztottam a sír mellett, hátha elvisz az ördög, aki, mert nem hittem benne, vagy talán, mert fél tőlem, egyszer sem jelentkezett. Egyszer, valamivel éjfél után lehetett, a gyászlovak istállója felől, a dombtetőről sietve ereszkedett alá egy, a temető főbejáratán át a központba tartó lovászhely. A puha csendben harsogtak lába alatt a földre hullott levelek. Dühösen ráfordultam. Szűkülve futásnak eredt, ördögnek éreztem magam.

Rájöttem, hogy hiába ücsörgök a feleségem sírja mellett, nem ott a helyem, nem érdemlem meg a sóvárgott nyugalmat.

Kéthónapnyi gondolkodás után azzal az elhatározással csengettem egy esős délután Doina új lakásának ajtaján, hogy feleségül kérem.

Vacsorafőzés közben találtam. Otthonosan viselkedtem, forgolódtam körülötte, bekukucskáltam a fedők alá, jópofáskodtam.

Kényszeredetten mosolygott.

– Úgy érzem, nem nekem készül a vacsora – jegyeztem meg szomorkásan.

– Eltaláltad! – felelte nyersen.

És patakzott belőle a jogos panasz: elhagytam, hónapokig feléje sem néztem, telefonon sem kerestem. Dicsekedett is. Megismerkedett egy nemrég családosból városunkba érkezett, nála fiatalabb emberrel, aki feleségül kérte. Döntött. Jegyesek. Szüleik összejárnak, karácsony előtt lesz az esküvőjük. A fiatalembernek készíti a vacsorát.

Szóltanul hallgattam a konyhai székre rogyva.

– Másként nem tehettem... – mentegetőztem.

Amikor sírva fakadt, felugrottam, megöleltem.

Menekült.

Az előszobában ölembe kaptam, eltolt magától. A hálószoba ajtajában felnyaláboltam, magamhoz szorítottam és bolondul össze-vissza csókoltam.

Elöntött a szerelmes forróság, tüzem rá is áterjedt.

– Hidd el, hidd el... – motyogtam ismételt, miközben ösztönös mozdulattal letéptem bugyiját. Vadul szeretkeztünk, szokásunk szerint állva, sofőrök mondása szerint „eleresztett kormánnyal”.

A csúcs közelében járhattunk, amikor villámütésként ért gerincemben a nyílallás. A hálószobába fordulva a falnak nyomtam az ölemben nekifeledkezve lovagló Doinát. Hirtelen lelassult mozdulataimra a háta alá került villanykapcsoló működése SOS-hez hasonló fényjelekkel töltötte meg a szobát. Agyamba azonos ütemben nyilallt a fokozódó fájdalom. Végleg lelankadtam.

– Mi az?! Neked már nem megy! – sziszegte gúnyosan mosolyogva Doina. A köztünk lévő tizenvalahány év korkülönbségre célzott.

Nem tudhatta, hogy a feleségem halála után kőműves szomszédom munkaterápiás lelki gyógyítással kívánt segítségemre lenni, és ellentmondást nem tűrve kicipelt egy közeli magyar faluba, ahol egy élelmes egyetemi tanár és történelemtudós mellékfoglalkozásként maszek disznóhízlásra vállalkozott, hogy kiterjedt baráti körének húsellátását megoldja. Ehhez korszerű disznóólak építésébe kezdett, merész tervében nekem a segédmunkás szerep jutott, mégpedig a szokás szerinti reggel hét órától kezdődő tizenkét órás napszámban.

Napsütéses, későnyári nap volt. A nehéz testi munka a legjobb bánat elleni orvosság.

Este fél hétkor az utolsó saroglya maltert vittük az aprócska falusi ház kertjének aljába, hogy az alapozást befejezhessük. Utunk az öreg szénatartó és a majorságketrecek közötti keskeny átjárón át vezetett. Elöl falusi származású szomszédom, én pedig hátul a mázsás malterrakással megpakolt saroglya rúdjaiba kapaszkodva, a jól végzett egész napi munka örömétől gatyámig izzadva.

Pechemre az udvaron szaladgáló félmázsásnál súlyosabb süldők hancúrozva szembe jöttek velünk a keskeny átjárón. Társam, valami ősi ösztöntől vezérelve, hirtelen akkorát rúgott az egyikbe, hogy a mozdulattól L5-ös gerincsigolyám rögtön sérvet kapott.

– Tedd le! – nyögtem, s már rogytam is, mint a jól aláaknázott hídcölöpök a második világháborúban folyón túlra menekülő csapatok robbantása nyomán.

Két hétig négykézláb jártam a vécére, és minden alkalommal facsaró vízben úsztam, amíg egy-egy ilyen kirándulást kikínlódtam.

Apránként újra tanultam járni, de később, mert ilyen az iparos, ha gerincbántalmakról esett szó, inkább csak erkölcsi milyenségünk jutott eszembe.

Egyre erősödő meggyőződéssel hiszem ma is, hogy minden tudományosan leírt és megcáfolhatatlan testi tulajdonsága ellenére az ember a gerinctelenek családjába tartozik.

Doina édes testének lepkesúlyát a falnak támasztva is kibírhatatlan tehernek éreztem. Kényszeredetten engedtem az ágyra, rádőlve vártam, amíg múlik a fájdalom. Doina csúfondárosan kuncogott, és a megszégyenüléstől újból felhorgadva, olyan dühödten fejeztem be az aktust, amely a gyenge nemi erőszak határát súrolta.

Doina nem szedett fogamzásgátlót, egyszer sem használtunk óvszert. Mindenkor az én dolgom volt, hogy vigyázzak.

Sértése méreggel telítette az agyamat, dühömben „csak azért sem” vigyáztam.

„Emlékl hagyom neki!” biztattam magam, és összegegyült fájdalmaitól nyögve, percekig nem mozdultam róla.

Egyik kezével tarkómat, másikkal derekamat simogatta.

Aztán a nők sajátos logikáját működtetve: kidobott.

Könnyek között búcsúztunk egymástól.

El innen! – biztattam magam, és kedvenc költőm sorait átfogalmazva döntöttem:

„El innen / hol a tiszta szavak dadognak
El innen végre, a magasba föll
Elmondom majd a csillagoknak
Hogy a teremtető ember öldököl...”

Könnyű ezt mondani, a cselekvéshez nem elég az indulat, nagy rakás türelem kell. Mesterségem erre tanított, Szabó bácsit mindig ott éreztem magam mellett. Felemelt mutatóujjával kopasz fején dobolva, figyelmeztet:

„Álljon meg a menet... Gondolkozzál!”

Együtt gondolkozunk ma is, amíg holmi kozmikus sugallatra megjön a döntés.

A döntés pedig ismételten azt tanácsolja józan eszünknek, hogy próbálkozzunk.

Így tettünk mi mindig, amikor valamely régi bútort restaurálva visszaadtuk a fa antik színét. A színkeveréshez mindenféle anyaggal próbálkoztunk. Titkos receptjeinkben lócitrom, gyógynövények, saját vizelet és pálinka is előfordult. A fának lelke van, a fával társalogni kell. Úgy kell bánni vele, mint a szép nőikkel. Imádni kell őket. Érzékeny virágok ők. Mosoly nélkül nem érdemes hozzájuk szólani.

Ha beteg a bútor, babusgatni kell, vigasztalni. Ha meggyógyítjuk, meghálálja, visszamosolyog reánk. Imádkozni is lehet hozzájuk, isteníteni is érdemes, mert sugallatukra csodákat művelhetünk rajtuk, bennük, általuk.

Doinát pedig apránként erőltetett gyűlölettel – megvetettem. Mint a durcás gyerek, igyekeztem kizárni világomból. Elképzeltem, évek múlva találkozunk, egy buszra szállunk, vagy ugyanazon kupéban utazunk a vonaton, netán a repülőre vezető mozgatható folyosón találkozunk.

És amikor mindent megbocsájtó és jóságosan felejtő asszony ábrázatával, csendes mosollyal üdvözlő, elélem vagy mellém áll, esetleg ül, és szépen kérdez:

– Hogy vagy? Mit csinálsz? Hogy élsz?

Én fagyos arccal, nyomatékos szünet után így felelek:

– Asszonyom, nem ismerem magát!

Megvárom, amíg a megdöbbenéstől kifut az vér az arcából. Halálos komolyan, kegyetlenül folytatom:

– Nagyon is jól ismerem magát ahhoz, hogy biztosan állítsam: nem szándékozom ismerni, nem kívánom megismerni! Soha többé nem akarom látni!

És biccenés nélkül, kimért mozdulatokkal otthagynom, leszálok a buszról az első megállóban, lelépek a mozgó vonatról az első állomáson, a repülőről pedig ejtőernyővel távozom, vissza sem nézek, tőlem integethet kétségbeesve, pirulva és zokogva fájdalmában, amiért végleg le kell mondanom róla, s csak álmaiban láthat, titkolt vágyaiban jelenek meg, az elpazarolt kedves, jelképes látomásaként.

Bumerángézés volt.

Szüntelenül Doinára gondoltam, s végül magamat okoltam feleségem haláláért, szeretőm hűtlenségéért, mindenért.

Menekülnöm kellett.

Szakállt növesztettem. Szürke szakállam nőtt és vörösbe hajló bajuszom.

Gondolkoztam, mesterem intésére vártam, figyeltem a magasságot.

Aztán gyávaságommal küszködtem néhány hónapig.

Városomban egyre gyarapodtak a szakállas férfiak. És észre kellett vennem, hogy azok, akik szakállat növesztettek, útra keltek. Ki hivatalosan, külföldi rokonsága segítségével, ki csellel, kinn felejtkezett, családját, kicsi vagyonát hátra hagyva elfelejtett visszatérni, a fiatalabbak pedig átkúszva a határon Jugoszláviába, onnan valamely olaszországi menekülttáborba, s szerteszét ki a nagyvilágba.

Első próbálkozásom az anyaországba vitt.

Volt ismerőseim között egy Boncz nevű nagyhangú kultúra-aktivista, akinek kiterjedt ismeretsége révén útlevelet kaptam. Nem ingyen persze. Kaptam egy listát, amelyen Elzett-zárak, és néhány nyugati márkájú gépkocsialkatrész szerepelt.

– Bagatell! – mondta vigyorogva Boncz elvtárs.

– Ez nem semmi! – sóhajtottam, mert a beszerzendő anyagok ára több tízezer forintnyi volt. Elhúztam a szám.

– Lehet, hogy máskor is mehetnéked támad... – mondta kimérten. Úgy hangzott, mint egy ígéret.

Belementem a vásárba.

A Ferihegyi repülőtéren jegyet váltottam Oslóba. Zabszemet nem lehetett volna a fenekembe dugni.

A norvég fővárosban a repülőtéri busz bevitt a városba.

Volt egy telefonszámom, felhívtam azt a fiatalembert, akinek a címét az anyjától kunyeráltam. Rendes volt, megsétáltatott a városban, mint egy pincsikutyát. Kocsijával kilométereket száguldottunk a tengerből kiemelkedő sziklás hegybe vajt alagútban. Emlékszem egy bájos öbölre. Padon pihentünk, lábunk alól a harsogóan zöld gyeptől a tengerpartig nyújtózott. A türkizkék víz fjordok üzenetét kíméletes hullámokban lüktette felénk a magajáró természet.

Két napig ücsörögtem nála, aztán mert nem tudott jobbat: jelentkeztem a hatóságoknál.

A rendőrségre úgy léptem be, mint ahogyan elképzelésem szerint a hívek lépnek a Megváltó elé. Arra számítottam, hogy sajnálnak, vállon veregetnek, keblükre ölelnek, hiszen tudják, honnan, milyen keserves helyről jövök.

Szerencsétlen pofát vágtam, reméltem, elsírják majd magukat szánakozásukban, amikor menedéket kérek.

– Ki vagy? – kérdezte angolul egy tisztviselőképű, pont olyan blazírt képpel, amilyenhez hasonlóval otthon ezerszer találkoztam hivatalos helyeken.

Makogtam a sablonválaszt.

Nem értette a nevem, kérte az útlevelemet. Áadtam.

– Mikor és mivel érkezett az országba?

– Repülővel, természetesen – próbáltam bőbeszédkedni, de elefántpofája meg se rezdült.

– Jegye?

Készséggel elébe raktam.

Belenézett és elégedetten állapította meg, hogy oda-vissza érvényes.

– OK! – szólt, és végre reám emelte tekintetét.

Biztatóan rámosolyogtam. Nem strapálta magát.

Arcáról olvastam le a kérdést: Mit akar ez az öreg muksó itt nálunk?

Behívta társát, aki meghatározó arcvonásai kivételével hasonmása volt. Szenvtelen képpel arra kért, hogy kövessem.

Fogdába vezetett.

A koszt jó volt. Lazacot is kaptam.

Két napig reménykedtem.

Harmadik napon életkedvem ellenében visszaadták útleveletem és repülőjegyemet.

Kivittek a repülőtérre.

Visszatoloncoltak, oda, ahol repülőre ültem.

Nem adtam fel.

Néhány napig ődöngtem a Ferihegyi repülőtéren. Körbeszaglászta, mint egy öreg kutya. Aztán ahogyan a román mondja: fogam közé kaptam minden bátorságomat és jegyet váltottam Stockholmba. Feladtam a csomagom, átvilágítottak. A váróterem előtti utolsó ajtóban határőrök ellenőrizték útleveletem.

A fiatal hadnagy sajnálkozott. A fiam lehetett volna.

– Maga nem mehet!

– Hogyhogy?

Kezében nyomtatott írásos névsort láttam.

– Nincs rajta – magyarázta és mutatta a hadnagy.

– Bajban vagyok! – magyaráztam. – Nem mehetek vissza Erdélybe. Tudja, mit tesznek majd velem?

– Sajnálom.

Áltam, mint a sóbálvány a parajdi bányában.

– Tényleg...

Szemébe bámultam. Őszinteséget láttam és tehetetlenséget, amitől belém fagyott a szó.

– Ha legalább volna egy román neve is... Akkor mehetne...

– Nem értem – nyögtem fájdalmasan.

– Higgye el, én sem...

Visszaadta román útleveletem. Nézegettem, miközben visszajutottam a váróterembe.

Joo Laurentiu – így szerepelt a nevem útlevelemben.

Tehát, nem marad más hátra, veszem a kalapom...

Kétségbeesésemben arra gondoltam, önszántamból románosodom. Amitől eddig tartózkodtam és utáltam, most megteszem. Nevemben a második o-ra kalapot teszek, a t-alá pedig farkincát: Joô Laurețiu. Nem valószínű, hogy a magyar határőr tudja, hogy ilyen betű nincs a román ábécében. Fekete golyóstollat kerestem, próbálgattam, de szerencsére nem volt merszem az útlevelem hamisításához.

Másnap a Keleti pályaudvaron 13 órakor felültem a Szabadkára tartó vonatra. Ígéretesen hangzott a Szabadka név.

Megérkeztünk, némi késéssel fél öt után. Reméltem, hogy este félkilenckor Belgrádban leszek.

– Tud magyarul? – dühített a magyar határőrtiszt, mert valószínűleg hiányolta román útlevelemben szereplő családnevemből a hosszú ó-t.

– Magyar vagyok – húztam ki magam akaratlanul.

– Szálljon le a vonatról! – utasított.

– Miért? – tettem magam angolnak.

Angol hidegvérű választ kaptam.

– Csak! – Miközben visszaadta útlevelemet a maga módján anyáskodott.

– És hagyja a dumát. Örvendjen, hogy nem jelentem fel tiltott határátlépés megalapozott gyanújával.

Visszatértem Budapestre. Fogytán volt a pénzem. Feleségem házának árából alig maradt valami.

Márti nénit, Boldog utcai szomszédom pesti nagynénjét, aki néhány éjszakára szállást adott Szent István úti lakásában, így vigasztaltam.

– Semmi vész. Legalább jól kiutaztam magam, most már eldicsekedhetem, hogy világot látott ember vagyok.

Megvásároltam mindent, amit Boncz elvtárs felírt elbocsájtó papírjára, és visszazötyögtem egy koszos vonattal Kolozsvárra.

Egy percre sem hittem, amit Márti néni fogadott távozásomkor.

– Kezembe veszem az ügyedet, fiam. Majd értesítelek a dolgok alakulásáról – vigasztalt és biztatott, mint akármelyik jóra való öregasszony.

Márti néni, ha élne, éppen az idén lenne száz esztendő.

Két héttel később felhívott Márti néni. Nem ismertem a hangjára.

– Megnőszülsz! – trombitálta a telefonba.

– Nem tudtam – védekeztem szűzlányosan.

– Ne ellenkezz! Tudom, mit csinálok. Holnap nálad lesz Matild! Be van avatva.

– Nem ismerem...

– Várni fogod az állomáson!

– Várjam?

– Feltétlenül. Népszabadság lesz a kezében. Magas, vékony, fiús...

– Ismer engem?

– Majd megismer, de ez nem lényeges.

Anyám jutott eszembe, vasalás előtt szájából vizet pulverizált a mosott fehérneműre, egyenként összehajtogatta és jól megdöngölyözte. Ez volt a beavatás.

– Valahogy elbánok majd vele – sóhajtottam.

– Tégy mindent, ahogy kéri. Közös érdek – figyelmeztetett Márti néni.

Megint pácba kerültem. Irtózom a magas és vékony nőktől. Az ilyeneknek, messziről láthatóan, combjuk között akkora a rés, hogy huzatot kap, aki odamerészkedik. És a fenekük is lapos. Mi lesz, ha olyanokat követel majd tőlem, amit képtelen leszek megtenni.

Akkor még nem ismertük a viagrát.

Matild a vártnál is magasabb, vékonyabb és fiúsabb volt. Rövid haja, akár egy kiskatonáé. Férfias nyíltsággal, tömören és rendkívül értelmesen fogalmazott.

– Lőrinc, érdekházasságot ajánlok.

– Megvan! – bukott ki belőlem a válasz, amit saját kérdésemre adtam: Hol láttam én ehhez hasonló fizimiskát? Egy alacsony termetű egyetemi tanárnő szigorú arca tűnt fel előttem, akinek rokokó stílusú vitrinét mentem újrafényezni lakására egy tömházrengetegben, és vigyázatlanul édes kettesben találtam ugyancsak férfifrizurás tanítványával.

Matild pesti lány, jó ideje Svédországban él. Harmincegy évesként korát nehéz volt kitalálni. Szüleit és pesti rokonságát kívánta megnyugtatni érdekházasságával, nekem úgy tűnt, ettől függ, hogy öröklí vagy sem nagynénje vagyonát: Dunára néző lakását és a budai házhelyét. Családi helyzete, enyhén szólva, kialakulatlan, nők iránti vonzalma jól tájékozott rokonsága szemében visszataszító volt. Összeállt egy stockholmi hirtelenszőke színésznőcskével, de házasságukra a később erre is engedékeny svéd egyház akkor nem adta áldását. Ezért hirtelen házassággal kívánta cáfolni a róla terjesztett pesti pletykát, hogy maradi szüleit is megnyugtassa.

Üzletet kötöttünk.

Jutalmam az lesz, ha elveszem, hogy kivisz Svédországba.

Beadtuk a papírokat és a néptanács előljárója panoráma-széles nemzetiszínű szalagosan összeadott bennünket.

Matildot még aznap felraktam a nemzetközi gyorsra.

Az oltyán katonatiszt, akinek eladtam a mesterem házát, építésszel és tervrajzokkal érkezett. Nem hitte, mert nem akarta elhinni, hogy megnősültem. Mutattam az iratokat, és megnyugtattam, hogy hamarabb megszabadul tőlem, mint azt gondolta. Felderült az arca, mint a holdvilágos kaszárnyaudvar. Sajnálkozott, de vigasztalt is. Ígérte, segít mindenben. Behívott a Magyar Hadtestparancsnokság épületébe, amit a kurtára sikeredett magyar időkben az Árpád úton építettek a „szittyá fergeteg” igazgatására.

A homokkőből faragott díszes bejárat széles timpanonján, magyar időnkben, Árpád apánk fehérlovas képét láttam a honfoglalást ábrázoló, messziről láthatóan pazarul színes jelenetben. A háború óta vastag mészréteg alá száműzték dicső honfoglalóinkat. A belügyiek mehetnek ki-be a kapun, ők nem látják, amit én láttam fiatalabb koromban, és amit évszázadok sem tüntethetnek el onnan.

A Boldog utcai Szabó ház új tulajdonosa egyenruhában fogadott. Két nagy arany csillag volt a váll-lapján. Vállon veregetett, mint amikor közkatonát dicsér a generális.

– Bun băiat! – mondta nevetve, és tudtomra adta, hogy nevem szerint románul Bun, vagyis Joó, sőt egyenesen Jó fiú! vagyok.

Láthatóan vidám lehetett, hiszen könnyen megszabadult tőlem, s ízlése szerint palotává építhette Szabó bácsi szerény családi házát. Nemrég ellenőriztem, ha kissé ízléstelenül, de ez is megtörtént. Mi több, befolyásos ember lévén, nyughelyével is betolakodott a Házsongárdi temetőbe: a bal oldali főút kettéválásánál szorítottak helyet családi sírhelyének. Márványmellszobra alatt márványtábla. Rajta félévszázaddal ezelőtt, egy távoli oltyán faluban eltemetett felmenőinek névsora.

Hagymakupolás honfoglalásuk egyéni megnyilatkozása ez is.

– Kakukk... – böffentettem akaratlanul.

Kérdőn nézett, ezért románra fordítottam.

– Kuku... – mondtam és magyaráztam készségesen: – Tetszik madárszínű, szép kékesszürke uniformisa.

Tolláskodott egy keveset, aztán biztosított, hogy megszerzi nekem az útlevelet, ha román állampolgárként Svédországban is becsülettel szolgálom majd hazámat.

– Kérni fogunk magától majd valamit. Ne felejtse el, nyilvántartjuk, számítunk magára.

– Tudom, mi a becsület! – csattogtam katonásan, a hadseregben tanult „A hazát szolgálom!” sablonfelelet hangsúlyával.

1987. november 25-én érkeztem svéd földre. Matild várt a Malmö melletti kisváros vasútállomásán. Két szobás, alig bútorozott bérelt lakásába vezetett. Megmutatta a szobám, és mert Katalin-napján a helyi magyar egyesület hagyományai szerint bált rendezett, elvitt a mulatságra.

Kíváncsi szemek vizsgáltak. Körbémultam ezeket a magyarokat. Semmi sem mutatta rajtuk hazátlanságukat. Külsőre vidámak voltak és jól neveltek.

Matild bemutatott néhány asztaltársaságnak. Az idősek közé ültetett, és magamra hagyott.

Annak is örülhettem, hogy végleg.

Másnap Stockholmba utazott. Évek múlva válásunk papírjainak rendezésekor találkoztunk újra. Lakását örököltem.

Gyűjtögető embernek születtem, így halmozódnak gondjaim, kétségeim és testi bajaim. A közeli szeméthyűjtő konténereket naponta látogatom. Ámultam és ámulok gazdag tartalmukon. Eleinte ellenállhatatlan vágy vezérelt, bemásztam a különféle konténerekbe, megunt bútorok és mindenféle elektromos háztartási gépek közül válogattam a nekem szükségeseket. Hazacipeltem belőlük, amennyit tudtam, élvezettel javígtattam a meghibásodottakat. Három elhagyott kerékpárt alkatrészeire szedve, összeállítottam egy használhatót. Könyvespolcaimat is onnan cipeltem haza. Televíziót, telefont, rádiót többet is megmentettem a szerintem korai haláltól. A ruhaneműk között műanyag csomagolásban hat alig használt vasalt inget találtam. Máskor porfogó huzattal több rend ruha sorakozott a „lerakatban”. Valamely tehetős polgár megunt gardróbja. Konyha-felszerelést, poharakat, tányérokat, majdnem teljes készleteket is beszereztem onnan.

Rövidesen szebben, jobban és korszerűbben felszerelt lakásban laktam az otthoninál. Nem értettem, miért nevezik ezeket a helyeket szemétkerakatnak. Én raktárnak neveztem, és kíváncsian látogattam a különféle konténereket: lássuk mit küldtek a gazdag svédek a szegény bevándorlóknak.

– Érdekes? – szólított meg ijedten egy szőke bajuszkás, kefefrizurás sablonarcú svéd úriember, amikor előbukkantam az egyik teherautó nagyságú konténer mélyéről.

– Jaaha! – feleltem szelíden, mert tudtam, hogy tilosban járok.

A guberálás itt nem szokás.

Az utcákon nincs koldus, ha mostanában feltűnik egy-egy európai utazó, akit a Balkánról idáig kergetett a nincstelenség vagy a cigányélet, annak bizony felkopik az álla, mert itt nem szokták meg az adakozást és a borralalót sem ismerik, vásárláskor nem várják el, hogy kegyesen otthagyd, hanem rögtön visszaadják az aprót.

Nincs szükségük arra, hogy embertársukat és magukat megalázzák.

Nem maradtam magamra, a társadalombiztosító gondjaiba vett. Kaptam néhány ezer korona segélyt, amit bútorvásárlásra és háztartási felszerelések beszerzésére használhattam. Az IKEA-ból vásároltam ágyat és asztalt. Porszívót és mikró melegítőt is vettem.

Iskolába jártam. Ingyen tanítottak svédül. Érdemes volt órákra járni, mert ezért, mint minden tanítványnak, nekem is pénz járt. Órabér. A tanároknak kis postaládát szereltek fel a folyósón.

Tanárunk energikus fiatalasszony, tipikus svéd-szőke nő volt. Férje idősebb alak, otthonülő ember. Aláíratlan köszönőlevelet írtam a tanárnőnek, és bedobtam postaládájába. Tíz évet adtam volna életemből, ha közelebb kerülhettem volna hozzá. De ennek legfőbb akadálya az volt, hogy minden erőfeszitésem ellenére három hónap után alig gagyogtam valamit svédül. Vizsgám sikerült, mert a svéd tanárok, óvodától felső iskoláig nem ismernek más biztató jelzőt a Jätte bra! kifejezésen kívül, ami magyarul: Nagyon jó!

Nyugdíjasként fel sem merült, hogy valamiféle munkát kapjak. A segélyből, majd svéd állampolgárságom megszerzése után, nyugdíjamból tűrhetően megélek.

Legnagyobb gondom az volt, és mai is az, hogy ezek után itt mit kezdjek magammal.

5.

Miután kiszakítottam magam a balkáni levegőből és elvegyültem ebben a sok mindenben tőlem idegen országban, rá kellett jönnöm: olyan új világba jutottam, amelyről egyik gyári munkatársam mesélt, amikor az osztályharc szükségességét fejtegetve, az eljövendő jobbról zengte előttem makacsul hites dicshimnuszát.

A balkáni nyomorhoz képest itt, ebben az északi világban, az egykor izzadsággal megteremtett rend eredménye a mostani jólét. Az idáig vezető rögzös út és az erőfeszítések kiérdemelt jutalma szelídítette az itteni embereket, emberi méltósággal ruházta fel őket. Itt elhíhető, hogy nem vagyunk egymás farkasai. Rendre lekopott a skandinávokról és a sokféle befogadotról az agyarkodás, s mert nem használták, elsatnyultak a durváskodások, elsorvadtak a káromkodások. Nagyobb felháborodásukban már csak az ördög felemlítése maradt szokásban, de nem vallásos értelemben, hanem ősi hiedelmeik maradványaként. Az egymás iránti türelem általános, a törtetés kiveszett, az ökölrázások veszekedések, a garázdaság a régi járványos megbetegedettségekhez hasonlóan eltűntek, vagy mérséklődtek.

A gyűlölet, akár a ciánkáli, kis adagokban nem öl. Az öl pedig itt a sör neve, büntetlenül nem vedelhető: öl, butít és nyomorba dönt, ezért élelmiszerüzletben csak gyenge változata forgalmazható. A gyerekeket már az óvodai nevelés idején beoltják, és újraoltják a civilizált viselkedés magától értő szabályaival.

Apró szökdelésekkel igyekeztem lépést tartani a korral, az itteni elvárásokkal, a szokásokkal. Sajgott, hogy analfabétának néztek, mert nem könyitottam a számítógépes ügyintézéshez.

Válogattam az utcánk végére állított kukából a sokféle megunt számítógépekből, és másfél év kínlás után sikerült komputerfüggővé válnom: reggel, amikor feltápázkodom szűzi nászágyamból, nagylábujjammal, ahogyan egykor kopott motoromat szoktam, berúgom a gépet, szuszogva indul, apró lámpáival kacsint és csilingel vidáman. Otthoni szokásaimhoz ragaszkodva hallgatom a Kossuth Rádió híreit, aztán a régi muzsikát sugározó állomásra kattintok, hadd zsongjon otthoni daloktól lakályos két szoba-konyhám.

Régi otthonomhoz képest tágasabb, korszerűbb ez a világ, de egy idő óta sajátosan az én világom. Ha valaki rendben tartaná, minden szempontból kifogástalan lehetne. De asszony nélkül ez nem megy. Tágas előszobámban áll gyalupadom, a falon szárnyas ajtós szerszámszekrényem, mindent beszereztem, ami szükséges mesterségem gyakorlásához. A saját magam szórakoztatására apránként összehoztam egy őzlábú asztalkát, lapján cifra intarzia, elbabusgattam fél eszten-deig, hogy a furnérlemez szálirányú vágásával a rostfutás irányát betartsam, kivágjam az akanthosz stílizált leveleit, hogy csokrot alkotva elhelyezzem az asztallap sarokdíszeként. Asztalkám lapján négyrészes káró, akantusszal képzett díszítőmotívum, egyszerre emlékeztet a korinthuszi oszlopfőkre és a magyar tulipánmotívumokra. De szeretem az arab-mór ornamentikából reánk maradt arabeszk stílizált leveleit, az indák bonyolult rajzát is. A csúcsos formákat fugapapírral leragasztom, nem nyugszom, amíg nem illeszkednek a részek hajszálpontosan, ahogyan mesterségem nagy-könyvében ez meg vagy on írva. Meleg enyvvel ragasztom, csiszolom, portalanítom. Itt minden szükséges anyagot beszerezhetek a barkácsboltból, van spanyolviasz is, azt sem kell feltalálnom...

A magam gyönyörűségére készített dolgaimmal évekig elvoltam, de a mesterséget, akár a házasságot, apránként megunja az ember, ha saját magán kívül mást nem lelkesíthet.

Nyolcvanan túl takarékra fogtam magam, de mesterségemet egészen sohasem hagyom el, mostanában a könnyebb munkát jelentő pácolás boldogít.

Minden szombat délelőtt kíváncszorgom az ócskapiacra. Otthonról hozott szokásom ez is. Még a háború utáni évekből, amikor a kolozsvári Ószer helye a vágóhíd melletti üres telken kezdődött, és szeszélyesen kanyargós páros sorokkal kígyózott a Szamos fölé magasodó vasúti hídig, ahonnan a porcelángyárról elnevezett Írisz-negyed kezdődik. Később, amikor a város lakossága megháromszorozódott, lakói folyamatosan szegényedtek és egyre több holmijuktól kénytelenek voltak megválni, az Írisz-telepi gyárak mögött terebélyesedett a használt holmik piaca, elfoglalta az állatvásár helyét, az ottani Szamos parttól terjeszkedett a külvárosi utcákon végig, egészen a szamosfalvi repülőtérre vezető útig. Sok ezer emberrel együtt, vasárnap délelőtti szórakozásom volt a zsibvásár.

A svédek valamivel előttünk kezdték a szabad szombatos hétvégeket. Bizonyára az első szabadnapon vált szokásukká, hogy a kis városközpontot félkörben szegélyező, két fasorral díszített, kilométer hosszú sétányon, ócska holmijukkal felsorakozva órákon át bámulják az előttük elhaladó tömeget. Nyüzsög a nép, és mint valami filmszalagon, arcok sorjáznak, mindeniken egy-egy titkos történet, amit ki-ki képzeletének megfelelően olvashat róluk.

Egy emberöltő óta lakom ebben a kisvárosban, elmondhatom, hogy a *loppis* hagyományosan a környéken élő magyarok találkozóhelye. Bolhapiacnak nevezik, pedig itt már rég nyoma veszett a bolháknak és más élősködőknek. A legyek, ha voltak, eltűntek, elpártoltak olyan országokba, ahol még fedetlenül, kupacban áll a szemét, és patkányok futkosnak a bűzös szennyacsatornák tájékán. Itt még egeret sem láttam.

Az itteni ószereken, a Balkánról és az arab országokból bevándorlók kivételével nem az anyagi haszonért ülnek ki egy nyugodalmas délelőttre az emberek, hanem pusztán szórakozásból. Miközben megpróbálnak megszabadulni ócska tárgyaiktól, limlomaiktól, elégtétellel nyugtázzák az ismert arcokat, a felfedezőik örömeivel fogadják az újakat. Lehetséges, hogy egy képzeletbeli nagycsalád gyarapodásának örülnek.

Minden alkalommal megnyugtató az itteni békés hangulat. A sétálók között az öt földrész minden fajtáját láttam már, akik nem vendégek, otthonosan viselkednek, svédül beszélnek.

Régi festmények, képek, könyvek, hanglemezek, videokazetták, ruhaneműk, gyermekjátékok, csecsebecsék öt-tíz koronás áron kaphatók. Üres kézzel egyszer sem térek haza az ócskapiacról. Fatálatat, faragott dobozokat, mindenféle fából készült emléktárgyat vásárolok potomon áron, melyeket felújítok a magam gyönyörűségére. Több száz ilyen tárgy fordult meg a kezem között, azt hiszem, ez a munka tart életben, aki elfogadja, annak ajándékoznám. A tárgyakat és további életemet is. A helyi magyar egyesület vezetője kapacitál, hogy rendezzünk gyűjteményemből kiállítást, de halogatom, nem hiszem, hogy számottevően érdeklődnének hobbim iránt.

Szombati sétáimat annyira megszoktam, hogy akkor is kimegyek, amikor kerekese járókában kényszerít a gyengeség. A sétálók között könnyű felfedezni a magyarokat, kis társaságokban sétálnak, hangoskodnak, mesélik egymásnak az itteniek és otthoniak viselt dolgait. Ez az én fórumom. Jólesik embereket látni, szót váltani velük valami semmiségről, és tudni, hogy számon tartanak. Valahogyan más ez, mint az egyre táguló világunkat befogadó gépi kapcsolat, amely négy fal között egyszerre tágul és sűrűsödik kocsonyás magánnyá.

A kívülről kapott rezdülések után, mozdulatlanságra kárhoztatva, a régi magunkból bámulunk béka-bambán pislogva a körülöttünk száguldó világra. Magunknak főzött miskolci kocsonya-életünket éljük az öregedés tányérjára kiterítve. Vágyaink, érzéseink, szép mulatságaink apránként elpárolognak.

De olykor úgy érzem, mocorog bennem még valami. Valami, ami ha maradék is, gyönyörűségekkel kecsegtetően emberi.

A számítógépek tökéletesedtek és egyre olcsóbban beszerezhetőek, itt a szemétygyűjtés is szédületesen fejlődik, külön-külön gyűjtik az elektronikus gépeket, a ruhaneműt, a bútorokat, a papírt, a kartont, a műanyagot, a zöld és a fehér üveget, a fémhulladékot, az elektromos elemeket, és legújabban az erre a célra gyártott papírzacskókban az ételmaradékot, amiből erjesztéssel a helyi autóbuszok üzemeltetésére gázt nyernek.

A szemétygyűjtésre elhelyezett tárolókban lapgépek között válogathattam. Később, mert az ember önkéntelenül is igazodik az itteni átlagos életszínvonalhoz, megengedhettem magamnak, hogy új gépet vásároljak, s lépést tartsak a fejlődéssel.

Elkényelmesedtem, nem gondolok az idővel, ráérős minden mozdulatom, hogy kiélvezhessem hátralévő napjaim minden óráját. Cseppet sem kell törnöm magam. Áttelepülésemkor üres kézzel érkeztem, a szorgalomnál egyebem nem volt. Többre vihettem volna, ha dolgozom. Fizetésemből, kötelező módon, kocsit, de minden bizonnal házat is vásárolhattam volna. De nyugdíjasként érkeztem, nyelvtudás nélkül, és meg kellett elégednem a társadalmi segéllyel, amit később szerény nyugdíjja alakítottak. A szerény nyugdíj itt olyan, hogy szerényen megél az ember belőle. Nem vagyok szegény. Telik lakásra, amelynek háromnegyedét segélyből fizetem, telik kifogástalan fűtésre, víz- és villanyra, másféle ellátásra, rádióra, tévére és szélessávú internetre.

Lakásomat a bérbeadó vállalat évtizedre előre meghatározott terv szerint, módszeresen felújítja: festi, tapétázza, parkettázza, konyhabútort és minden konyhafelszerelést cserél, az előttem virágzó parkot gondozza, járdát seper, a havat eltakarítja és felszórja darált gránittal, hogy elejét vegye várható combtörésemnek. Kerékpárjaimat fűtött pincében tarthatom, lakatra zárható külön raktárhelyem is van, ahol megunt dolgaim állnak a következő nagytakarításig, amikor válogatva, a kijelölt gyűjtőhelyre cipelem mindet.

Közös mosókonyhánk korszerűen felszerelt, mosás, szárítás, vasalás gépesítetten nem nagy gondom. Fodrász, lábápolás, idősek klubja a szomszédban. A sarkon görög bevándorló élelmiszerüzlete, ahova elcsoszognak a kilencvenévesek is.

Svédországban az átlagéletkor nyolcvannégy esztendő. És az sem gond, hogy az átlagéletkor egyre nő. Életem egyharmadát itt töltöttem, szeretnék megfelelni az itteni átlagéletkornak. Bizakodom. Úgy érzem, még nemzőképes vagyok. Génjeim ösztökélnek, hogy beidegződött módon, a tőlem telhető legnagyobb lelkesedéssel részt vállaljak a reám eső nők megtermékenyítésében.

„Add uram, az esőt...” dúdoló, persze hiába, és hiába tüzelem is magam őskori felmenőim követésére, akik a gyenge nemi erőszaktól sem riadtak vissza a férfiak ősidőktől fogva magasztos céljának minden áron való teljesítése érdekében, a dolgok ma már nem ilyen egyszerűen történnek.

Katonáskodásom idején megszoktam, hatkor ébredek, egyre szaporodó álmaimtól kissé bódultan végiggondolom aznapi teendőimet az ágyban, lustálkodom még valamennyit, feltápászkodom és másfél óra alatt kényelmesen mosakszom, borotválkozom, reggelizem, megmozgatom petyhüdt izmaimat. A derekam s nyakam csikorog, hiányzik csontjaim évekkal ezelőtti önműködő olajozása.

– Mindnek oka a rendszertelen nemi élet... – dörmögte pajzánul vigyorogva öreg mesterem hajdanán, miután szerinte idő előtt, már hetven esztendő's korában özvegyiségre jutott.

Özvegyen, magam is megelégszem ezzel a bölcsességgel.

Délig ülök lapgépem előtt, kattintgatva kalandozom az egyszerre táguló és töpörődő világban. Annyi mindenféle zagyva szöveg táncol szemem előtt, hogy nem győzöm olvasni. Új szemüveget csináltattam, mert egyre romlik a látásom, de így sem értek mindent, időnként összefutnak szemem előtt a sorok, életlenek lesznek a képek, összerosódnak a videofelvételek. A reám telepedett fáradtságot újabb képekkel és videókkal gyógyítom, olyan okos a gépem, hogy magától sorakoztatja a néznivalót, érdeklődésem szerint. Ha balettelőadásokra kapcsolok, akkor képernyőm jobb oldalára újabb balettelőadások videóit sorakoztatja. Ha női szépség bámulata mulattat, önműködően ontja a bámulnivalót, a művészi fotókat és a pornográf felvételeket is. Felejttem, hogy a Zsuzsannákra vadászó véneket utánozom, valamennyi időre elhiszem, hogy szerezhethnék egyet a számomra kíváncsúakból. Válogató's kedvemben vagyok, megtehetem, hiszen mind annyira távoliak, hogy vágyam hiába száguld pörögve, nem érhet el egyet sem, nem működik már elektromágneses kölcsönhatást kiváltó berendezésem, öreg nem illik a fiatalhoz. A ritka kivételekhez az egyik fél kivételes nagyságát tisztelő imádat, istenítés és pénz, vagy csak sok-sok pénz szükséges.

Kapható, de méregdrága a pipi hús. Iparos nem juthat hozzá.

Zsibbadt az agyam, nyakam, kezem, és közben repül az idő. Csak amikor felállok a gép mellől, jut eszembe, hogy aznap még nem is éltem.

És szeget üt a fejembe az életről az a sokféle miért és a hogyan?

Megnyugvás helyett örökké az élet értelme köré csavarodnak gondolataim. Újra hallom mesterem csúfondáros hangját:

– Beteg vagy, fiam!?

Elhessegetem a kérdést, pedig választ vár az öreg. Hiába eresztettük jó mélyre koporsóját a kismezői temetőben, hogy fölötte nekünk is jusson hely, még most is, onnan a lánya alól, kérdezet és választ vár, országhatárokon át is rám szól, testét a sírba, lelkét magamba temettem örök életemre.

Több más barátommal és szaktársammal tartok ilyen egyoldalú kapcsolatot, különben teljesen magamra maradva elunnam az életem. Áldott percek ezek, kedvemet keresik, különben egész nap magamban törődnék és őrlődnék életem dolgain.

Nincs más dolgom, dicsekszem fűnek-fának, végre a magam ura vagyok.

Ha otthon maradok, minden bizonnyal becsavarodom. De itt északon úgy élek, mint a régi békeidőkben a nálunk mindig szívesen látott, kedves vendégek. Mint nagyanyám. Őt sohasem kérdeztük, milyen jögon szolgáltatja ki magát. Minden mozdulatából bizonyosság áradt, valami nagy titkot rejtegetett, amitől felsőbbrendű'sége megkérdőjelezhetetlen volt. Igyekszem utánozni, s levetkezni riadt szolgalelkű'ségemet, amit árvaságom ragasztott reám.

Amióta skandináv levegőt szívok, rájöttem, hogy saját magamon kívül nincs mitől félnem. Nyugodt vagyok, mint egy Turner képen a Richmondi híd alatt naplementekor is ráérő's fürdőzők, akik, ha leszáll az est, szépen összepakolnak és hazatérnek, hogy kellemes fáradtságukat kipihenve másnap mindent újrakezdhessenek. Jó az, ha ember teljes erővel pihenhet.

Órák hosszan ülök apró konyhaasztalomnál is. És csak kibámulok a parkra, amit kettőbe szel az aszfaltozott kerékpárút. Az úton fehér csík mutatja, hogy ebben az országban a rend az úr. A kettőbe osztott kerékpárút egyik felét gyermeket kézen fogva vezető felnőttet ábrázoló rajz jelöli,

a másik felén kerékpár hófehér rajza. Látótávolságban műanyagzsákkal bélelt szemetes doboz kutyapiszoknak. Korareggel és este egy középkorú úr vizsláját sétáltatja erre. Később valamelyik szomszédban lakó öregasszony apró korcs kutyájával totyog időnként a képbe, ráérősen bámulom, hogy egyformán türelmesen hálni jár beléjük a lélek, de az öregasszony a kézfejére borított műanyagzacskóval, ha nyögve is, mindig összeszedi a kutyapiszkot és bedobja a csak erre a célra szolgáló kukába. Ezek a svédek azt hiszem a kutyagumit is külön összegyűjtve felhasználják, ugyanúgy, mint azt már említettem, az erre a célra ingyen osztogatott papírzacskókba gyűjtött élelmiszermaradékokat, amiből biogázt készítenek és városunk zöldre festett, környezetkímélő autóbuszait táplálják.

Egyemeletes épület földszintjén ajtóm késő őszig tárva, szellőztetem a pác, a szalmiákszesz és a lakk szagát. Nyilván itt nem lehet külön műhelyem, mert ennek bérét nincs miből fizetnem.

Délutánonként többnyire a konyhában tartózkodom, nagy ablakán svéd szokás szerint nincs függöny. Befelé senki sem kíváncsiskodik, kifelé – a környéken és talán egész Dél-Svédországban – csak én szoktam.

Smörlund szélén lakom. Jelentéktelen kisváros, neve nagyon is illik történetemhez: Vajasliget. Amióta ebben az országban keresem hordozható hazám, minden helység és utca nevét anyanyelvemre fordítom, így érzem magam itthon. Kedvelem azokat, amelyekben felfedezem a *liget*, *falu*, *sziget*, *vásár* (*lund*, *by*, *holm*, *köping*) jelzőket. Szigethalom (Stockholm) felé utazva ismerős már Ércsziget, Homokfalva, Lenvásárhely, Lisztesfalva, Északvásárhely, Újvásárhely... És van valahol egy kis falu, amit Vajszerencseszigetnek nevezek. Felhős napjaimon oda vágyom.

Egyemeletes házban lakom a temető mellett, ahonnan megnyugtató csend áramlik. Három ilyen, csupa garzonokból álló épület áll itt egymás mellett.

Amikor ide érkeztem, mindhárom épület a temető túloldalán terebélyesedő klinikákhoz tartozott. Ezekben a másfél és kétszobás kis lakásokban öregek laktak. Lakásuk tele volt falból kiálló piros gombokkal, a fürdőkád mellett pedig spárgán logó karikát kellett rángatniuk, ha bajba jutottak. Takarítás közben előfordult néhányszor, hogy akaratlanul is megnyomtam egyik-másik piros gombot. Öt perc sem telt el, kocsi fékezett az épület előtt, és két fehérköpenyes, ragyogóan szép svéd-szőke orvosnő csengetett mosolyogva ajtómon. Ha a zene miatt nem hallottam a berregő hangját, fordult a zárban a kulcs és a földre szállt angyalok körbefogtak, aggódó pillantásukkal gyógyították magányos szívemet.

– Valami baj van?

– Kit keresnek? – kérdeztem nyálamat csurgatva.

Nyár volt. A fehér köpenyegek alatt egyikük sem hordott melltartót. És „...úgy vöröslött, mint málna, mely márványra hullt...” Készségesen elmagyarázták a piros gombok rendeltetését.

A Szent Lars kórház szolgáltatásaihoz tartozik, hogy éjjel-nappal felügyelnek az öregekre.

– Most éppen a szívem fáj... – nyögtem férfiasan.

Egyikük orvosi táskájából rögtön előkerült a vérnyomásmérő, a másik pulzusomat tapogatta finom kis kezével.

Persze, hogy kalimpált a szívem.

De nem elége.

– Semmi különös – szólta az orvosnő, halványpiros rúzsa mögött porcelánfehér fogait mutatva bővölt. Köszöntem szépen a látogatást.

Egy hétig tanakodtam magamban, hogy igaz volt, vagy csak látomás. Végre elszántam magam, és készakarva hosszan csengettem a piros gombbal, szélesre tártam a bejárati ajtót, epekedve vártam a szőke angyalokat.

Csengett a telefon. Basszus férfihang érdeklődött hogylétem felől.

– Bocsánat, takarítás közben véletlenül nyomtam meg a piros gombot – dadogtam, s a szolgálatos orvos nagylelkűen megbocsájtott.

A következő évben röplapon figyelmeztették a lakókat, hogy kihez melyik nap, hány órákor szerelők érkeznek. Ketten jöttek, leszerelték a piros gombokat.

A szomszédom beteges öregasszony. Újabb kórházi alkalmazottak jöttek, s nyakba akasztható apró dobozkát ajándékoztak az arra rászorulóknak. Ha a bajbajutott megnyomta a dobozán található gombot, rádiójelezésére percekben belül berobogtak a mentők.

Azon az őszön az öregasszonynak használnia kellett egyszer a készüléket.

Erős dohányos volt, sokat köhögött. Jöttek a mentők és elvitték.

A feje felett elcammogott idő döntött: nem tér vissza.

Egy fiatalabb matróna költözött helyébe. Éppen csak fogadta köszönésemet. Aztán ő is meglépett.

Nézem utcám Google szatellites térképét, amelyről lelépett az öregasszony, ajtaja előtt napokig semmi mozgás. Aztán egy délelőtt a matróna rokonai utánfutós kocsijukon elvitték bútorát, minden holmijával együtt. Korosztályom csendes fogatkozásának tanúja vagyok.

Nyápic egyetemi hallgató költözött az öregasszony helyébe. Francia létere tiszteletteljes rendben tarja a garzont, az erkélynek beillő előteret összeilleszthető parkett kockákkal vonta be, ajtaja mellett nagy cserépedényben fátyolaszparágusz virul.

Időnként egy nyakigláb, barna lány csenget ajtaján, háta közepéig érő dús haja vidáman lebben, amikor bebocsájtást nyer. Reggelig vadütemű zene szűrődik át tőlük a falon, másnap délben csilingelő szavakból virágessőt szórva maga köré, fénylő arccal távozik a lány. Hosszú lábakon szökellő őzikét látok, ráérősen követem sóvár tekintetemmel, amint jóllakottan sétál az „erdei etetőjétől” a város felé vezető ösvényen.

Kanyargós kis utcánk az Országbíró nevet kapta. Innen egy köpés a központ.

A Kavicslakás utcán át, a Nagy- és a Kisszürkebarátok utcák végén van a piactér, mellette kezdődik az a hosszú, dupla sorban sorakozó fákkal díszített sétány, ahol szombatonként valószínűleg csak azért van ócskapiac, hogy legyen, hol találkozzanak a bevándorlók.

Amióta itt élek, minden szombaton, ahogyan ezt Kolozsváron megszoktam, végigsétálok az Ószeren. Persze, hogy írtam már erről, de ismételnem kell, mert életkoromhoz illik az ismétlés.

Ahogyan én is voltam valamikor fiatal, az olvasó is lesz majd öreg, és feltételezem, hozzám hasonlóan, a mamut a hamuval cserélgetve motyog majd, attól függően hangerősen és tisztán, hogy mikor, mennyire fog lötyögni a fogprotézise.

6.

Mit tehet az együgyű iparos ebben a mai világban? Meggyőztem magam, hogy a szokásosnál sűrűbben nyomogassam egerem gombszemei közül a balt, számítógépem keresőjébe sorra beírogattam minden olyan szót, amely a nőkre emlékeztetett és addig kattintgattam, amíg mindenféle, szorultságomban kíváncsnak mutakozó nő fényképét bámulhattam, és olvashattam róla

olyan szövegeket, amiktől, ahogyan ezt a régiek mondták, kétfelé állt nemcsak a fülem, de megöregedett szemem is.

Mindig kedvvel legettetem szemem a lányok és hölgyek bájos arcocskáján. Miközben az igéző szeműeket, a finom orrcimpával és az érzéki ajakkal áldottakat bámultam, hálás imádatlalt gondoltam arra, hogy szépségüket őrizve kedvünket keresik. Férfiasságunkat piszkálva, nemcsak a maguk, hanem ösztönösen minden hímnemű érdekében szüntelenül örömteremtők. Már gyermekkorukban megtanulnak festékekkel, krémekkel és illatos púderekkal kiemelni mindent, ami szép rajtuk, a saját portréjukat festik mindhalálig. Egyszer fényesre simított, máskor szénakazal formájúvá duzzasztott hajköltéménnyel keretezve vonják magukra a férfiak zsigerből amúgy is felajzott figyelmét. Az ilyen, mindig meglepő információkat rejtegető női arcokról pillantásom, az ágyban szívesen tevékenykedő, talpig férfiakhoz hasonlóan, szívesen kalandozik a kecses nefertiti-karcsú nyakakon, gondolatban csókgyöngyöket görgetek rajtuk, hogy lennebb merészkedve, tágra nyitott érzékeimmel csodáljam a varázslatosan gömbölyű, a gránátalma és körteformájú melleket, miközben átlátszó fehér bőrük alá rajzolt erecskék kék jelzőjéből ígét képezve serkentsem magam: „...a melle kék.”

– Kéne mi!– kérdelem elődeim nyers, falusi hangján magamtól, hogy kijózanodjam, mielőtt tilosba tévedek. Közben elnézően félretolom nagyrakás férfias önáltatásunk gubancát: ma már nyilvánvaló, hogy nem minden ember a másneműek kegyeiért tülekedik. Stockholmban két fantasztikusan gyönyörű csinibaba kötött házasságot, a világ másik felén két szépfiú kelt hivatalosan is egybe.

Megértettem Matildot is, akit pillanatig sem néztem nőnek, férfinak pedig még a hímrinyók osztályába sorolhatónak sem. Elfogadtam olyannak, amilyen Isten akaratából lett, mert jót tett velem. Hogy kinek az akaratából és miért meg hogyan, ezért fájjon a tudományos kutatók feje, a Bibliára esküdözők pedig a szeretet gyakorlásának érdekében tanúsítsanak önmérsékletet, mert az utálaton, a megvetésen és az elfogadáson túl e jelenség régóta, és most már századunk tudományos színvonalának megfelelő magyarázatot kíván.

A világháló tele van kérértlen útmutatókkal, minden ügyetlen mellékattintás egyre távolabb viszi az embert céljától. Beírom, mert nem szabadulhatok a bogáncsos kifejezéstől: *a melle kék*. A mindenféle reklámok között beugró szakszerű szövegből megtudom, hogy mitől jelennek meg kék erek a női mellen. A Mit lehet ellene tenni? kérdésre önkéntes csevegők úgy bugyborékolatják saját tapasztalataikat, mint ahogyan nagyanyáink tették a szomszédasszonyokkal folytatott beszélgetésekbe felejtkezve: *a facebook* pont olyan, mint a falusi házak előtti kispad, onnan jólesik nyomni, rotyogtatni a végtelen makaróni szöveget... Eszem ágában sincs közéjük ülni. Ha évszázaddal ezelőtt születek, szót váltani barátaimmal bizonyára valamelyik kiskocsmát választom. Most pedig itt van helyette a blog, persze a régi lehetőségekhez képest satnya ez is, nemigen alkalmas parázs vitára. Arra pedig, hogy mérgünkben behúzzunk valakinek, végleg nincs mód a blogon. Szavakkal ütni csak az érzékenyebbeket lehet. Tökéletlen világba fejlődünk.

Eleink, ha nőre vágytak, jól tudták, hol találják őket, mert ennek más mesterségekhez hasonlóan cégtáblája volt.

Az egyszerűség örökös híveként és megveszekedett gyakorlójának képzelve magam, beírtam számítógémem keresőjébe a szót. Mohóságomat sem titkoltam, innen a többes szám: **nők**.

A gép előtt nincs titkom. Mindent tud rólam. Azt is, hogy jó ideje itt élek Skandináviában, ezért a germán nyelveket részesítve előnyben, első helyen a NOK-ra kapok magyarázatot, kattintással a norvég korona árfolyamáról bővebben is olvashatok.

Okos a Google, ismeri a magyar ékezetes betűket. Harmadik, negyedik helyen a Wikipédiát idézve, az amerikai és a brit nőkről tájékoztat. Megtudhatom, hogy 373 lap szerint kik tartoznak az amerikai nők kategóriájába.

Lennebb a lelkiekben, anyagiakban és szellemiekben gazdag nőkről, a nők bőségtudatosságomra és anyagi jólétemre ható teljességről és kiteljesedésről kínál tudnivalókat a világháló.

Aztán a magyar női labdarugókról, a színésznőkről, politikusokról, a magyar katolikus apácákról bővíthetném tudásomat, ami bizonyára tanulságos és szórakoztató volna, ha érdekelné.

Olykor úgy érzem, nem ért engem a gép, azt hiszem, szókimondóbban kell érdeklődnöm.

Gépem öreg jószág, kissé nehezen mozog, minél sűrűbben kattintgatok, annál lassúbb, olyasmiket mutat, amikről már feledtem, hogy rákattintottam. Ezt olvasom:

„Nem akarok semmit sem elkiabálni, de ő lesz az, akit keresek! Jó a feneke, nagy a melle, modell az alkata – ez kell nekem! – hangoztatja a Való Világ ötödik szériájának skalpvadásza.”

Nem vagyok skalpvadász, berzenkedem, keresem, keresném a való világban kedvemre való párom...

Régi szokásaink elporladtak, új és, mint hangoztatják, nagyobb lehetőségeket tartogató elektronikus világunkban igyekszem, de úgy tűnik nem sok sikerrel, eligazodni.

Nem vagyok beteges, egészséges hajlamokkal keresem a páros étellel járó örömeiket.

Gépembe pötyögtetem: *imádat*.

A magyarázatözönből többek között előbukkan egy képvers.

Olvasom, nézegetem, latolgatom, közelebb visz a keresett lényeghez.

Imádat

Zsiráf nyakad tornyán őzfejed fordítsd felém,
szájad vörösbegy, szemed megvadult bika,
hajad hollófényes fekete gyémánt,
karod polip tapadókorongja,
melleidről angóra-nyuszi
szemei vöröslenek rám,
bőröd – libalegelő
hasadon – hómező,
bálnarajként ring,
őzfeneked
villanó
fecske-
mell.
Futó-
madárláb
lábad között,
kecskeszakállad
mögött rőt medúza,
lűktetve vágy szunnyadozz,
mozdulatod szép gazellák
irigylük, hangod hajnalokban
harsogó rigókat megszegyenít,
rózsaszín tenyered medvetalp-puha,
zongoraujjaid hegyén forrázott rák
piros páncélja ragyog részeg körmeiden.

Kancaderekadhoz tapadva, halcsontjaid
érezem, és hűséges kutya melegedben
fürdetem erotikus indulatom,
felvigyázom pihelilegzeted
amely aluszékony nyusziké;
várom, hogy újra peregen
fakopács csőröd alatt
tiszavirág szavad,
s borjúnézésed
tanítóddá
lényegít:
leszek
mag.
Mordul
vágyaidd
oroszlánja,
orgazmus-erdő
remegő rejtekén,
dinoszauruszokkal
vetekszik serkentő erődd,
sörényed lovakhoz hasonlón
lobog, nyergek nélkül hágsz és megülsz
rajtam, tátott krokodilkedved ritka,
mint a kecskefejű madár, Fiastyúkot
ölelő kedvem kerítéd: állati szép vagy!

Időt rabló kutakodásaimból arra következtetek, hogy csak úgy juthatok nőkhöz, ha bátrabban fogalmazok.

Beírom: fenék.

Jön a szöveg:

„Kedves Hölgyek!

Ideje lenne már elfelejteni az újságolvasás közbeni combtávolítást és combközelítést, és megismerkedni azokkal a gyakorlatokkal, amiknek tényleg van értelmük és tényleg hatékonyan formálják a lábakat és a farizmokat. Abogy Te is és én is tudom, mindannyian más testalkat típussal vagyunk megáldva. Míg egyesek gyönyörű feneket kaptak a természetől, mások évekig kínlódnak, hogy egy normális strandfazonat kihozzanak az alapanyagból. A nő egyik legszexibb testrésze a fenéke.

Nézzük meg, mely alapvető gyakorlatok segíthetnek a formálásában.

Íme, a leghatékonyabb gyakorlatok a fenék edzésére.

Mindig, amikor alsótestet edzel, válassz ezek közül legalább hármat, amit elvégzel.

Az eredményhez maradj következetes és rendszeresen edd!”

Férfiasabban, biztatom magam.

Sex – írom.

Beugrik a kérdés: „Szerelem vagy közösülés?”

Eszembe jut apám egyszerű filozófiája. Fülelem hallatára barátjának magyarázta:

„Három P-és világban élünk. Mindenik meghatározó. A pénz, a politika mellett ki kell mondanunk a harmadikat is...”

Beírtam a keresőbe, ahogyan ő mondta.

Ezt olvastam:

What is PINA?

Igen, ez itt kérdés?

Persze megint melléklíkeltem. Jött a hivatalos szöveg:

The Pacific Islands News Association (PINA) is the premier regional organisation representing the interests of media professionals in the Pacific region. It links radio, television, newspapers, magazines, online services, national associations and journalism schools in 23 Pacific Island. In November 2004, PINA officially merged with the Pacific Islands Broadcasting Association (PIBA) to become the only voice of the regional media in the Pacific. PIBA was established to look after the interests of public broadcasters until the merger. sex dejt...”

Satöbbi, stb.

A rengeteg találat közül ezzel a keresztnévvel szerepel a világhálón táncművész, fényképész, stb., színész és képzőművészek is, szép számmal.

Próbálkoztam a közösülés vulgáris kifejezéseivel is.

Évekkel ezelőtt az ilyen kifejezésekről azt írta a gépem, hogy nem tűri a nyomdafesték. A számítógépek ma már a legzsírosabb kifejezéseket megengedik. A világháló úton-útfélen tele van ilyen szeméttel. Éppen úgy hevernek ezek a kifejezések mindenfelé, a világháló már olyan, mint a balkáni országokban különösen feltűnően szemetes út menti tájak, melyeket egykor a természet lágy ölénec becéztünk.

Megtudtam közben:

„...A gátlás csupán az érem egyik oldala, a másik az, hogy jó szavaink nincsenek a nemi szervekre, a szexuális aktusra. Választhatunk az orvosi kifejezések, vagy a vulgáris megnevezések között: az egyik idegen, a másik durva. Néha olyan kép társul hozzá, amit a pornófilmekben láttunk, ezért nagyon kínos kimondani.

Gondoljunk például az orális szexre: ennek köznyelvi használata, a szopás egyértelműen negatív csengésű, s ha valamibe ilyen rossz érzés társul nyelvhely, akkor az arra is hat, hogyan gondolkodunk róla.

Kölcsönös intimitás, biztonságérzet vagy félelem és kizsákmányolás? Hol a határ az egészséges és az addiktív szex között? Mit tegyünk, ha a szexuális függőség életünk meghatározó része lett?”

Jó tanácsokkal is elhalmoz minket a világháló:

Forduljunk szexuálpszichológushoz, netán addiktológushoz?

„Házasságon kívüli szexuális kapcsolatok, több, ismeretlen személlyel folytatott viszony, egyéjszakás kalandok, megrögzött maszturbáció, a pornográfia rendszeres élvezete, telefonos vagy számítógépes szex, szexuális zaklatás, erőszakoskodás – valamennyi viselkedésforma a szexuális függőségről (addikcióról) árulkodhat. Míg az egészséges szexualitás az önbizalom növekedésével, kölcsönös intimitással, biztonságérzettel jár, az izgalmi állapot gyengédségen alapul, örömteli és játékos, addig az addiktív szexualitás sokszor ellentétes jellemzőkkel írható le. A félelem átélése szükséges az izgalomhoz, kizsákmányoló, miközben tökéletességre törekszik, de szégyenérzettel, másokra való veszélyességgel, illetve kettős étellel jár együtt.”

Meggyőzően hangzik a „Nem beszélni kell róla, hanem csinálni” közhely.

De hát szükségünk van szavakra, hogy beszélhessünk testi vágyainkról, félelmeinkről, szorongásainkról.

Fuck you!

Ebben a formában talán még elviselhető, mert az öregek, akiknek csak orosz óra jutott, nem értik, csupán a felkiáltás hangerejéből következtetnek a felháborodó fájdalmas ajánlatára.

Minek nevezzetek?

Nemcsak az öregedés nehézsége ez! Nemcsak a magukra maradt özvegyeké, idős korukban is potens férfiaké, hanem sok millió magános ember gondja. Ha összeszámolnánk őket, kiderülne, hogy néhány milliárdnál többen vagyunk, akiket nyomaszt a pártalanság, a lelkiek mellett az egészséges testi kapcsolat hiánya.

A megoldás roppant egyszerűnek tűnt, amikor rátaláltam a párkeresők egyik honlapjára, amely ingyenesnek mondja magát. Szívdöglesztőnek hatott, ahogyan a magánosok segítségére sietnek ezek a jóra való emberek. Kitöltöttem kérdőívüket, bevallottam koromat, jó és rossz szokásaimat, igényeimet, hogy nőt vagy férfiakat óhajtok boldogítani, párban vagy csoportosan szoktam nemileg érintkezni. Nem bizonytalankodtam. Koromhoz illően, a valószínűleg nagy körülménnyel készített program, rengeteg öreg nőt ajánlott, akik készek lettek volna a velem való kapcsolatra is, de sehogy sem hittem, hogy hozzám illőek, nekem valók. Újra írtam a kitöltendő kérdőívet, harminc évet letagadtam életkoromból, a felsorakoztatott szépségektől rögtön megnőttem mindenféle kedvem. Alaposabban utánanéztem, kiderült, hogy sem az öregasszonyoknak, sem a középkorúaknak nem lettem volna jó. Az öregasszonyok mind csupa fiatal férfit kívánnak, a középkorúak pedig legalább velük egykorúakat.

Nagy a gyanúm, hogy ezt is elszúrta a teremtmény, vágyaink irányultságát át kellene programozni, különben képességeink nem működnek megfelelően. Ezt már a reklámírók is rég kitalálták:

„Fabulon a bőre öre, ne fekéüdjön öreg nőre!”

Ugyanez érvényes a nőkre is. Más kérdés, hogy öregember ritkán talál magának fiatal társat. Nem lehet mindenki Jóкаи, Kodály, Onassis vagy... Csupa nemcsak tekintélyes, hanem vagyonos ember.

Nem kell ahhoz nagy ész, hogy rájöjjön az ember, a pénz segít az ilyen öreg-fiatal pár egymásra találásában. A fiatal pénzre vágyik, az öreg fiatalra. Tisztára kurvaság, érdekkapcsolat. Tisztelet a kivételnek, persze. A történelem tele van olyan szívszaggató példákkal, amikor egymást életkortól függetlenül megszeretik, meghódítják, elfogadják az emberek, ha egyiküknek van erre elegendő pénze.

Engem a pénz nem boldogít, vallottam meggondolatlanul egész életemben.

Eddig még nem fizettem egyetlen nőnek sem.

Azt hiszem mások is így vannak ezzel, de ajándékot szívesen elfogadnak a nők és a kitartott férfiak is.

Ki gondolta volna, hogy vénségemre ótestamentumi módon, Zsuzsannákra kell leselkednem.

Nem panaszkodhatom, ebben is segít az Internet. Megunva a párkeresés hiábavalóságát, a sex.extrem cím alatt olyan nőkre bukkantam, akik határozottan állítják magukról, hogy nem kurvák, hiszen minden ellenszolgáltatás nélkül hajlandók lefeküdni, javarészüket pedig a szokásos, orális, csoportos és mindenféle előttem ismeretlen nemi vagy némi kapcsolatra is képesek, becsületes férfiakra vágnak, akiket tiszta ingyen boldogítani óhajtanak. Testileg. Merthogy nekik is csak ez hiányzik.

Ez kell nekem!, kiáltottam vidáman és rögtön kiválasztottam az egyik szegénylősebbnek mutatkozó kis kontyost, aki a képernyőre pucéran merészkedő társaitól eltérően illedelmesen összezárta térdeit. Olyan szép kerek volt a melle, mint a villendorfi Vénuszé, és olyan kíváncsi, mint a süti-készítők klubjának honlapján közölt Vénusz mellei sütemény, amelynek fél adagjához két tojásom éppen elegendő volna, ha előmelegítve 180 fokon húsz percig forró sütőjében tartanám.

Néhány napot eltöprengtem az emberi érzelmek kategóriájába tartozó kifejezések: boldogság, szomorúság, szerelem, gyűlölet, aggodalom és közöny mibenlétén.

Körbejártam magamban a szerelem és a testiség együttlétének és külön valóságának fogas kérdését, és nekem úgy tűnik, e kettő, annak ellenére, hogy igazán boldogító hatása csak együttesen lehetséges, szétválasztható, mert érzéketlen emberek ősidők óta különválasztották, egyiket a lelki, másokat a testi dolgok közé sorolva.

Nem kell ahhoz statisztikus, hogy elhiggyük, a családok többsége nem két ember mély és hétpróbás szerelmének következménye. Sokkal inkább az anyagi lehetőségek, nem is olyan régen az osztálytagozódás törvényei, a szülők akarata, nagyszámban a sors megmagyarázhatatlan játéka, korunkban pedig a hirtelen fellángolt szimpátia viszi ágyba a párokat. A felgyorsult életben felgyorsult ismerkedés felületessége miatt a válások száma egyre több országban jóval meghaladja a házasságra lépők számát. Olyan ez, mint a népfogyás. Kevesebben születnek, mint ahányan meghalnak.

Évezredek óta tiltott és mégis minden időkből gyakorolt mesterség volt és lesz, a kéljég. Eladó a test. Az emberi közösségek atomizálódásával egyre nagyobb a vásárlók száma.

Bejelentkeztem összes adataimmal az egyik, gyönyöröket ajánló honlapon és epekedve vártam a választ, hogy vajon lefeküdné valamelyik ott tetőtől-talpig bemutatott szépség egy öregemberrel. Megértettem, hogy a tiltások miatt az oldalra belépni csak tizennyolc éven felülieknek szabad. Olyan ez, mint, a tévé képernyőjén a bekarikázott szám, vagy figyelembe veszi a néző, vagy sem.

Ha már belépett az oldalra az ember, a valamilyen cégjelzés mögé bújt gazda azt próbálja elhitetni a naivakkal, hogy a sexpartira ajánlkozók olyan talpig tisztességes, becsületes, egészséges és diszkrét emberek, akik nem pénzért, hanem passzióból hajlandók lefeküdni fűvel-fával.

Szerény és megrögzött véleményem szerint szimpatikus öregember vagyok, elhitettem magammal, hogy akad olyan nő, akinek örömet szerezhetek. Mi sem egyszerűbb, megkérdem telefonon vagy e-mailben vagy a skype-on, kinek volna hozzám kedve. Naivságomban ilyen egyszerűnek gondoltam. Tovább lépve, gyorsan kiderült, gyógyíthatatlan a naivságom. Ez a fajta ingyenesség pontosan olyan, mint azé a kiadóé, amelynek ingyenességére hivatkozva készülő könyveik kéziratát ajánlják az egykönyves írók. A szerződés mellékleteként több oldalas ajánlást kapnak, amelyből kitudódik, hogy a kiadó extraajánlataival siet segítségükre. A felsorolt ajánlatok listáján szép sorjában minden kiadói, nyomdai és terjesztési munka szerepel, mégpedig elképesztően borsos áron. Ingyen még a szerző koporsóját sem őrzik. Nyilván ugyanígy van ez a kurvákkal is.

Bevallottam, hogy tizennyolc éven felüli vagyok. Rendben van, ez így helyén való. A tizennyolc éven aluli fiúk onanizálnak, a lányok pedig maszturbálnak nyugodtan, amíg hivatalosan is felnőtté válnak. Az érettség persze nemigen törődik a hivatalos idővel. Emlékszem, nálunk az ipariskolában a második padsor közepén ülő bádogos tanonc időnként addig babusgatta irigylésre méltón természetes szerszámát, amíg megkönnyebbült. Akár a kiskutyák, akik a nagykutyák ellenében sehogy sem jutnak a bódítóan tüzelő szukákhoz.

Arról, hogy Svédországban a fiatalok nemi szükségleteire is figyelmez az iskola, még otthon, tehát legalább három évtizeddel ezelőtt hallottam azt az elgondolkasztató beszámolót, amely szerint a svéd iskolában járt külföldi látogató elképedt azon, hogy az iskola legfelső emeletén, a széleskörű szexuális nevelés gyakorlati teendőinek keretében, hangulatos kis szobákat alakítottak ki a párizsi óhajtó tanulók számára. Az elbeszélő szerint valamiért kihasználatlanul maradtak ezek a szobák. Talán, mert nem az a fontos, hogy legyen hol, hanem az, hogy legyen kivel. Kíváncsiskodva, megfordultam itt néhány iskolában és egyetemen is, de ilyet nem tapasztaltam. De még a hajdani ifjúkoromban nálunk szokásos és nyilvános, a Sétatéri parkban, a Fellegráron, a házsongárdi temetőkertben és a mozik sötétjében szokásos tapizásos együttléteket, ájult összebörölásokat sem láttam.

A lényegre virtuálisan tapintva, a sextet ajánló honlap kérésére küldenem kellett egy SMS-t az általuk bújtatott címre. Apró felirat figyelmeztetett, hogy ez ötven koronába kerül. Mi ez a régi közvetítő banyák és fényesre olajozott stricik borsos taxájához képest. Küldtem esemest, kaptam egy számkódot, amit beírtam a kívánt helyre, de gépem bután hallgatott. Megismételtem a dolgot. Kiadásaim nyilvántartásába, mert öregesen pedáns és smucig vagyok, beírtam: összesen 100 korona. Közben játékosan cincogott fülemben a két világháború között közismert vulgáris dalocska:

*Egy százasért nem b...szunk.
Inkább szűzsek maradunk
De ha egy ezrest adsz,
Rögtön meg b...hatsz.*

Semmi. Másodszor is válasz nélkül maradtam. A nálam is naivabbnak bizonyára többre kerül a lecke. Úgy kell nekünk, ha tilosba merészkedünk, hiszen a prostitúció, akármennyire bújtatott is – tilos. Olvasom az egyik svéd napilapban, hogy egy hatvannyolc éves özvegyember szexuális ajánlatot tett takarítónőjének, aki ötszázért hajlandó volt vele lefeküdni. Megtörtént a dolog, és a férfi, mert nem várt örömhöz jutott, hálából egy ezres adott a nőnek. Másodszor is. Aztán a nő, ki tudja milyen okból és meggondolásból, ha ezt egyáltalán feltételezhetjük róla, beperelte a férfit. Sejttem, hogy miért, mert ismerem a viccet, amikor a megerőszakolt nő nem a történetekért

panaszkodott, hanem mert másnap is vissza kellett menjen az elkövetőhöz. A per nyilvános volt, a hatvannyolc éves férfit példamutató módon elítélték szexuális zaklatásért. Egyébként lehetséges, hogy ebben az északi országban azért mennek jól a dolgok, mert nőuralom van. Nincs még egy hely a földön, ahol annyi vezető beosztású nő élne, mint itt. Ha mind angyalok volnának, mennyországban élhetnék.

Bevallom, hogy egy percig sem hittem, hogy ilyen internetes módon nőhöz juthat a férfiaságával küszködő hétköznapi ember. Közben gépem, mert fordítói programot is rákapcsoltam, elővarázsolt egy magyar nyelvű keresőt, amelynek címében a *felizgit.hu* szerepel. Elképedésemre a svéd vagy angol programban már látott, többnyire ruhátlan lányok sorakoznak ezen a honlapon is. Pontosan ugyanazok. Míg a svéd nyelvűben lelőhelyük szerint valamely svédországi város, a magyar nyelvűben pedig többnyire Budapest szerepelt.

Jót nevettem a modern idők kerítőinek átverésén. Mert hát azt bármelyik hozzám hasonló iparos tudja, hogy ugyanazon nők nem teljesíthetnek ilyen sokoldalúan testi szolgáltatást egyszerre két vagy több helyen. Még az is nehezen felfogható, hogy egyik nap valamelyik svéd kisvárosomban, másnap ezeralahány kilométerrel odébb valamelyik pesti kerületben loholnak mindennapi betevőjükért. De ilyenformán könnyebben átverhetőek a naivak, akik azt hiszik, olyan egyszerűen mehetnek ma a dolgok, mint a régi nyilvánosházakban. Akkor a piros lámpás helyek engedélyezettek voltak. Ma az ilyesmi szégyellni való, tiltott, mert kiderül az üzletszerű kiejelgés. Ehhez igazodnak a sextet kínáló honlapok, amikor kiskaput találva, ismételten figyelmeztető szöveggel több nyelven hirdetik, hogy a kiválasztható nők nem kurvák, minden ellenszolgáltatás nélkül gondolják és ajánlják magukat, csupán diszkrét sexre vágynak.

Nem sajnálom, ráment valamennyi pénzem, a tanulságot sohasem adták ingyen. Öreg rókának érzem magam, kis időre elhittem, hogy szép a hangja az ilyen finom sajttal tele szájú hollónak.

Kár!

Ez a csörömpölő hang visszaadta józan eszemet és visszavezetett a nőszerzés ősi, valamikor megszokott módjához: elhatároztam, udvarolni fogok.

Könnyelmű fogadkozás volt.

Koromra való tekintettel a vártnál több akadályba botlottam. Csupa kérdőjel vett körül, melyek eltakarták előlem a nőket. Hol? Hogyan? Mikor? Kinek? Mind csupa fárasztó kérdés, amelynek végén az ember, ha feledékeny is, könnyen felteszi a kapuzárás után szokásosat:

Mivel?

És odabiggyeszi az utolsót is:

Minek?!

Engem minden kihívás serkentett eddig. Miért éppen most lohadnék le.

– Időm van, miért ne szoptassak – csodálkozik a jószágos anya.

Hallottam róla, de láttam is a YouTube-on, hogy a kérdést férfiak is feltehetik.

Egyszer Stockholmból száguldva a reggeli gyorsan az előttem ülő hivatalnok külsejű pár, laptopról bámulta élvezettel éjszakai együttlétük ilyen intim perceit. Az ülőhelyük közötti résen nekem is látnom kellett. Igyekeztem megértéssel elfordítani a fejemet. De apró kívánságként rögtön ugrálni kezdett bennem a kisördög, és azzal biztatott, hogy keressek magamnak olyan társat, aki illetően elcsavarja majd nemcsak a fejemet.

Biztatást kaptam a svéd tévé egyik éjszakai adásából, ahol kerekasztal körül, képzelőerő hiányától szenvedő nőket oktattak, miként kell a férfiszerszámokkal higiénikusan elbánni. Izgul-
tam értük, de rendre minden résztvevőnek sikerült kezüket alig használva, szájjal felszerszámozni a
különböző fajta férfiak bőrszínének megfelelő, a kerek asztalon délcegen ágaskodó műanyag-
falloszokat.

Nem vagyok költői alkat, de a röhögés mellett úgy elkapott a műsár ihlette indulat, hogy
versfelébe rögzítettem a ritka eseményt:

Finnyás nők órája

*A svéd tévében éjszaka után
kerek asztal körül ültek,
s tiltották minden szende Mónikán,
midőn egy búron pendültek.
Csöppet sem pirultak,
mikor maguk elé egy-egy
kiadós gumifarkot húztak.
A szerelem állítmányából
választásuk szerint pirosat
vagy ébenfeketét foghattak
finom női kezükkel marokra.*

*Ezzel kezdődött az éjszakai tanóra.
És azt csicseregte és mutatta a
sok ínyest látott tanító néni,
hogy miként kell az állítmányokat
szájjal finoman becézni.*

*Előbb az illatos gumisapkát
beszúrták szépen, és úgy tették,
mint okos varjú a vetésen,
rábólintottak rendre a gumifarokra,
szájukból apránként csúszott
egyre lennebb a sikamlós gumisapka,
míg a válogatott gumiállítmányt
ki-ki egészen tövig be nem kapta.*

*Jól van — mondta a tanító néni,
és érzéki ajkával mosolygott szépen.
Így Mónikát még nem láthattunk képen.
A nézőket sem restellték biztatni,
hogy az állítmányokat miként kell
az alanyoknak apránként bekapni.*

*Tanulságos volt bizony a felnőttoktatás,
a Fehér Házba való svéd intimitás.
Mert ha szép és okos a nő,
ígytén mindenféle fark fertőtleníthető.
És lehet banán, eper vagy kivi illatú,
és keményfa... mit nő rág, nem a szű.*

Egy idő óta magamban beszélek. Inkább magammal.

– Figyelj, tatal! Ha ezek után kijelented, hogy elment a kedved a svéd nőktől, szemedbe mondom, képmutató vagy. A szőke nőkről szóló viccek pont olyan hamisak, mint a festett szőkéké haja. Az általánosítás kutyaszar. Nem figyelsz, belelépsz, aztán szagolhatod...

Udvarolni a svéd nőknek nekem mégsem akarózik. Elsősorban nyelvi nehézségeim miatt.

7.

Mielőtt ráfanyalodtam számítógépes világunk kínálataira, körülnéztem környezetemben, kivel szűrhetném össze a leveit, ahogyan ezt elődeim egyszerű nyíltsággal, szókimondó módon mondták, amikor időnként hálóként borult rájuk az égető vágy, amitől, akár a római viadalokon a retiariusba gabalyodott gladiátorok, ideges kapkodással próbáltak szabadulni.

Ismerőseim egy „hozzám való”, szülővárosomból menekült nőt ajánlottak, aki nagyon hasonlított a feleségemre. Olyan középkorú nő volt, aki kiskosztümben érezte jól magát, gesztenyehaját diófalevél levéllel mosta, és esténként romantikus regények bágyadt nőszereplőivel azonosulva sóhajtozott olvasás közben. Néhány esztendeje jött, a szokásos családgyógyógyítóval került ide északra, a férje mellé, akitől, miután az itt-tartózkodáshoz szükséges iratokat megszerezte, elvált. Válásuk oka az asszony szerint az volt, hogy az otthoninál összehasonlíthatatlanul jobb anyagi körülmények között a férj ellustult vagy elfáradt. Azok közé a jámbor emberek közé tartozott, akik a kispolgári művelődés képmutató gyakorlatától csömörölten a munka utáni könnyed szórakozásban leltek örömet. Az egyik Volvo üzem fémmegmunkáló műhelyében robotolt. És megmaradt régi, otthoni szokásai mellett: hétvégeken néhány barátjával naphosszat focimeccseket nézett a tévén, és közben mértéktelenül sörözött a zsibbadásig.

Az asszony társaságba vágyott. Próbálkozott a helyi magyar egyesületbe beilleszkedni, de oda akkoriban néhány hőzöngő és vitézkedő korlátolt ember járt, képzelt és felnagyított hősiességük jogán az újonnan érkezettekben ellenséget láttak, akiket le kell leplezni és kiutasítani a magyar közösségekből. Ezeket a meggyötört embereket, mint mindenki mást, gyógyíthatatlan beteggétette a honvágy. Miközben meg nem szűnő gyűlölettel viseltettek egykori hazájuk iránt, ahonnan menekülniük kellett, vagy hirtelen felindulásból, kalandvágyuknak engedve útnak eredtek az ismeretlenbe, bosszúvágyuk, körmeikhez hasonlóan, észrevétlenül folyamatosan növekedett, nem akad olyan manikűröző és pedikűröző, aki fájdalommentesen ápolta volna őket.

- Végre teljesült régi vágyam – újságolta Klára október végi hazafias ünnepségünkön, amit a véletlen folytán a nézőtér utolsó széksorában helyet foglalva, egymás közelében lelkesedtünk végig. Régen leszoktam már, hogy udvarias érdeklődéssel biztassam a nőket. Észrevettem, hogy inkább csak barátnőiknek mesélik apró örömeiket, velük hasonló korúakat tartanak alkalmasnak egymás dolgainak kibeszélésére.

De Kláriból, akár a magára hagyott tejeseledényből a tej, fülem hallatára kifutott a lényeg:

- Ma végre meghozták a háromajtós kredences szekrényemet... Csodálatos! –

Enyhén kozmetikált arcába néztem. Szabályosnál kissé szélesebb orr, barna macskaszemek, enyhén piros rúzs alatt keskenyedő ajkak, bőrpuhító krémhez szokott lágy arcbőr. Az ötvenhez közeledő nők ijedtségének enyhe fuvallata lengte körül.

Elővettem csúfondároskodásra hajlamos régi magam, arckifejezésembe oltottam némi öreges panaszkodást.

- Nekem pedig semmim sincs, kopott bélyegalbumomon kívül, amit szívesen megmutatnék alkalomadtán...

Magára figyelt, és részletesen leírta, hogy furnéros szekrénye nagyszobájának díszé, végre otthon érzi magát lakásában, órákig gyönyörködik benne.

Nem éreztem vágyat együttes szekrénybámulásra. Műbútorasztalosként erre magam előtt nem volt más mentségem, mint az, hogy Klári, bármelyik felét is mutatta, mérsékeltén domborodó mágnesének taszító felével közeledett felém.

Testem mégsem felejtette el egészen a feleségemet, menekült a megszokottól, valami újra vágyott, mert ki akart törni búval baszott világomból.

Van ilyen a férfiak kapuzárása idején. Kétségbeesett erőfeszítés a magunk folytatására.

Néhány héttel később, már nem tudom milyen alkalomból, Klári mégis eljött hozzám.

A nők kíváncsiságára nincs magyarázat. Az sem lehetetlen, hogy háztűznézőbe jött. Nem említettem többé bélyegalbumomat, mutatnivalóm nemigen volt garzonomban. Ágyamon kívül két fotel, egy kisebb könyvespolc és egy alacsony asztalka árvalkodik szobámban, szanaszét mindenféle apró fatálcák, dobozok, fából faragott és fényezett csecsebecsék hevernek szerteszét. Konyhám teljesen ellepték asztalos szerszámaim, örökösen változó összevisszaságban mutatják, hogy untat a főzés, amíg fő egytáléletem, igyekszem régi mesterségem mozdulatait gyakorolva elfoglalnom magam: páclével kenetetek egy-egy fából faragott tálikót, fényesre babrálok régen fakult intarziás dobozt.

Nem tartozom a szellemes emberek közé, egy öreg vicc jutott eszembe, sután rögtön előrukkoltam vele. A bugyuta lányról szóltam, akit udvarlója, izgatott zavarában, hellyel kínál, mire a lány, még zavartabban, önkéntelenül hátradőlt.

– Nyomban lefeküdt – magyaráztam a nagyképűen gyengébbnek ítélt Klárinak. Rögtönzött előadásom csattanójául, széles karlendítéssel ripacszkodva, szűzi nászágyamra mutatva hellyel kínáltam Klárit. Azt hittem, kiérzi groteszk viselkedésemből, hogy parányi vágy sem ösztökél a vele való testi együttlétre.

- Máris? – habogta Klári megütközve, és olyan ridegséget mutatott, hogy a legkisebb hozzáéresemtől teste valószínűleg apró jeges szilánkokra hullott volna az ágy melletti néhány négyzetméteres úrben.

Szótlatlanul néztem pillanatokig. Két különálló lefagyott komputer voltunk, akik között nem volt semmilyen interaktív, kábeles vagy bluetooth kapcsolat.

Az újraindításhoz nem maradt kedvem.

Ha csak évtizeddel előbb születek, és nem olyan világba, ahol futóhomok természetű a társadalmi rétegektől az erkölcsig minden, és legalább néhány emberöltőre megállapodik az élet, akkor most nem emésztene a gond, időnként elsétálnék valamelyik piroslámpás házba, ahol tudtommal pénzének megfelelően válogathatott a kuncsaft a szőke, barna és vörös lányok közül éppen olyant, amilyen képzelt ideáljához hasonlíthat. Ha az akkori körülmények között élnénk, csak annyi volna a gondom, hogy olyan hölgyet szemeljek ki, aki remélhetőleg nem utálkozik tőlem, jó képet mutat ahhoz, hogy egy öregemberrel kell lefeküdnie, s munkaköri előírásainak szabályait – bizonyára régen ebben a szakmában is volt ilyen – betartva a vendég igényeire is tekintettel, annak tanításait megfogadja, kedvesen elviseli, olyanképpen, ahogyan azt ipari tanulók között köztudomásúan, annó dacumál, avagy, ha jobban tetszik, anno Domini, Boda Emil, ipariskolánk tanára, a nyilvánosházra is kiterjesztett szokásos szigorúságával kikövetelt magának. Mi, akik fegyelmezhetetlen tanítványai voltunk, pukkadásig röhögtünk azon, hogy a feje közepén szigorúan ketté-

választott, az illatos hajolajtól mindig fényes frizurájú tanár úr, állítólag kimért és visszautasítást nem tűrő hangon rendre utasította kedvenc kurváját, a tizenkilenc esztendőes Lenucát, ha az közreműködésében olykor bágyadtságot mutatott:

– Dudaie! Vă rog cu fundul mai sus, și cu contra, să-mi satisfac plăcerile! – szólt a tanár úr, és az ajtónál hallgatózó, rövid időre munkanélküli lányok vihogva magyarázták: Boda úr magasabbra parancsolja Lenuca fenekét és kontrázásra biztatja, hogy fizetett szolgáltatásainak megfelelően élvezethez jusson.

Már fiatal koromban sejtettem a férfi-nő kapcsolatok bonyolultságát. Szerelem és szex. E kettő furcsa összekapcsolódását sohasem értettem. Egyik fülembe, a másikon ki az okosság, miszerint pillanat műve meglátni és megszeretni valakit.

Történt velem, hogy öltözködésével, kozmetikájával, hajának hullámlásával és minden más nőies fífiával figyelmemet magára vonta egyik-másik csinibaba. Rögtön ágaskodni kezdett bennem az indulat, olyan is volt, akiért a szokásos sablont sóhajtvá latolgattam, hány évet adnék az életemből, ha megkaphatnám. Máskor pedig egy-egy kedves pofika, valamilyen nőies mozdulat, galambhang, őzike tekintet, okos szó hozott lázba, didergő érzés súgta, hogy örökké közeliében maradjak, imádjam, kedveskedjem neki, miközben eszembe se jutott mellét, hátsóját, lábát vizslatva ágyba gondolni.

Bennem is működik a férfias ösztön, hogy széptevéssel kedveskedjem a nőknek, nyolcvanan túl is munkanélkülinek érzem magam, ha ezt nem tehetem. Minden áldott nap riaszt a felismerés: birtokolni való női testek után kutatok, miközben szerelemre vágyom.

Ha élne a feleségem, nem volt szerelmünket bizonyára szeretetté alakította volna az együtt eltöltött idő, a megszokás.

Doina szerelme a magára hagyott nő kétségbeesett menekülése volt, nekem ajándékozott többlet a testi élvezetekből, amely ha végleg rabul ejt, feladtam volna a mesteremnek adott ígéretet, elválok lányától, és új életet kezdek. Szaktársaim pedig könnyen reám mondták volna, hogy érzéseimből koldust, a farkomból királyt csináltam.

Most pedig itt állok szerelemre vágyva, áltatom magam, hogy semmi sem lehetetlen, pedig tudom, a ritkaságok ritkasága az a nő, aki beleszeretne valamely öregemberbe.

Érdekházasság? Igen. Ma már a házasságok nagy része nyíltan vagy burkoltan az. A kezdeti fellángoló egymáselfogadás és kívánság mögött egyikben vagy másikban, de lehet, hogy mindkét félben ott pislog a kiszámítható közös jövő tervezett képe. Nemcsak az anyagi lehetőségek, hanem a közös érdeklődés, és minden, amit két ember összeegyeztethet, de a nők gyermekvállalási ösztönével járó számítások is. Valószínű, hogy madarak párválasztásakor a tojónak fontosabb párja fészekrakó készsége.

Ezek a gondolatok mindig is fáradhatatlanul nyargaltak kobakomban, de kiszakadva szülőhelyem megszokott környezetéből, vállalt egyedüllétem fogas kérdéseivé váltak.

Már ideérkezésem napján, a helyi magyarok Katalin bálján ezért legeltettem szemem a sokaságon, hogy tunya sorsomnak segítsék a párválasztásban. Később, amikor a magyar egyesület rendezvényeit rendszeresen látogattam, megbizonyosodtam, a nekem való nők hiányoznak, a kereslet nagyobb volt, mint a kínálat. Az itteni ötvenem túli férfiak garmadával hazajártak élettársat keresni.

Akkoriban a hazautazás többnyire busszal történt, környékünkön két magyar vállalkozó is akadt, aki ebből élt. Az egyik buszos, fiatal férfi, váltótársa segítségével egyhuzamban tette meg a másfélezer kilométeres utat. A másik vállalkozó, kedves, de erélyes nő volt, német földön éjsza-

káztatta az utasokat, s így módon kényelmesebb utazást biztosított. Mindkét társaság utasokkal tömött buszokkal közlekedett, és akármelyikre foglaltam helyett, mindenütt több korombeli férfit találtam, aki asszonyszerzés céljából látogatott haza. Sajnáltam őket, mert az 1956-os forradalom után világgá indultak közül valók voltak, elszakadva addigi környezetüktől, miközben svédeselek, magyar szokásaikban, viselkedésükben, műveltségükben megrekedtek. Minden utazáskor találkoztam néhány olyan munkásemberrel, akik az ötvenes évek Magyarországa valamelyik pesti városrészének polgárait utánozták önkéntelenül. Öltözködésük, hanglejtésük, nótázásuk és vicceik, akár a régi filmek, rég letűnt világot idéztek.

Szíjas, kopaszodó, köpcös emberrel ültem egyszer szemben, az autóbusz kártyázásra is alkalmas keskeny asztalánál. Négyen voltunk, emberemből órák hosszan folyt a vics, csupa régi, elcsépeelt móka. Négyünk közül ketten kényszeredetten mosolyogtunk, végül a hallgatóságból magam maradtam vele. Kérdezősködve próbáltam elterelni a molyszagú viccmondástól. Elmesélte, hogy fiatalemberként került Svédországba, nem gondolt a tanulással, mert az elemi iskolát sem sikerült bevégeznie, otthon kőművesként dolgozott, itt a malmői hajógyár öntödéjében kapott munkát, évek óta sikertelenül próbálkozik a svéd lányokkal, ezért eltökélte, hogy más svéd-magyarhoz hasonlóan, otthonról szerez feleséget.

– Tekintettel a koromra, megelégednék egy özvegyasszonnyal vagy elvált asszonnyal. Régi barátaimmal gyorsan telik az idő, poharazgatunk, s már jönnöm kell vissza. Bemutatnak egy-egy szemrevaló nőnek, erőltetem a vidámságot, amúgy sem vagyok egy besavanyodott pofa, ugye, rondának sem mondhatom magam, mégsem találok olyat, aki nem a pénzemért tartana velem. A flancosabbjának pedig nem vagyok elég gazdag, mert nincs házam, kocsim sincs, nálam a pénz, ahogy jön, úgy megy. Azért is kellene az asszony, hogy beossa, mert ahhoz én nem értek...

Meséltem én is a bajomat és próbálkozásaimat mindenféle Matildoknál, beszélgetőtársamnál idősebb lévén, tanáccsal is elláttam a vicceit illetően.

– Béla! – mondtam neki atyáilag, mert valamilyen Bélának hívják, vezetéknévét itt az új szokás szerint elhallgatják az emberek.

– Hagyjad az ócska vicceket, Béla, még azt hiszik, hogy öregebb vagy bevallott korodnál! Légy szófukar. Attól majd talpig férfiasnak tartanak a nők. Légy gáláns, de sohasem költekező! Vidám, de csak alig spicces. Határozott és erélyes légy. Jobb hatással jár a kurta igen és a szigorú nem, mint a hosszú lére engedett magyarázkodás.

Mindent, amit mondtam, magamra értettem. Köszönte szépen. Pesten, amikor elváltunk, mert én Debrecenig buszoztam, fogadta, hogy tanácsaim szerint jár el, és majd meghív a lakodalmára.

Ősszel felhívtam telefonon. Szó szót követett, bevallottuk, hogy mindketten asszony nélkül tértünk vissza Svédországba.

Béla egy hirdetésre utazott egy Győr közeli faluba.

– Az asszony csinosnak semmiképpen sem volt mondható – mesélte Béla. – Olyanforma volt, mint a lestrapált gebék, több volt rajta a csont, mint a hús. Festett szőke volt és festett körmű. A helyi óvodában dolgozott. Három szobakonyhás, vakolatlan házban lakott a városba vezető főút mentén, faluszélen. A betonkerítés és az épület között virágoskert. Mellette pici udvar, a ház mögötti zöldségeskertben néhány gyümölcsfa.

Béla reménykedve lépett le a buszról, a nő kedvesen mosolyogva integetett.

– Elvira nyílt volt, megesküdött az életére, hogy őszinte is. Vacsorát főzött, bort ittunk, ömlött belőle a szó. Igazán mondom, megsajnáltam – mesélte Béla.

A végén mindketten örültünk, hogy épen megúsza ezt a kalandot is.

Elvira története röviden a következő: elvált férjétől, mert az ivott. Befejezetlen házuk csak úgy lehet teljesen az övé, ha másfél millió forintot lepenget volt férjének. Ezért hajlandó házastársául fogadni azt a férfit, aki ezt az összeget átutalja a számlájára.

Béla vállalta, hogy meggondolja a dolgot.

Éjfél előtt lefeküdtek. Külön szobába, mert a pénzügyek valószínűleg még a fiatalabbakban is megölik a nemi vágyat. Egyiküknek sem volt kedve ajtóstól rontani a másik „házába”.

Korareggel Elvira kíváncsian kotorászott Béla zakójának belső zsebében, nézegette útlevelét és bankkártyáját, aztán bőséges reggelit készített vendégének.

Vasárnap volt, délután a férj kopogtatott, ráérősen beszélgettek, söröztek.

Másnap Elvira munkába ment, volt férje pedig Bélával sétált egyet a faluban.

Betértek a kocsmába, a férj törzshelyére. A férj panaszkodott Elvira zsarnoki természete miatt. A házat nagy elszántsággal és nélkülözések közepette együtt építették, de a váláskor mégis az asszonynak jutott javarésze.

– Kiforgatott mindenemből... – panaszkodott a férj.

Béla éjfél előtt érkezett jövendőbelijéhez, de ígérettel: kifizeti azt a rongyos másfél milliót.

Másnap Béla egészen kellemesnek találta a kiskocsmát, és haverekre találva, a jó hangulatban otthon érezte magát. Viccein röhögtek, biliárdban sem vallott szégyent.

Este Elvira villámló haraggal fogadta. Béla a szesztől felbátorodva kijelentette, hogy az átutalást bizonytalan időre elnapolja, addig vár vele, amíg Elvira a mosolygós arcát mutatja.

Harmadnap este Béla a kapun belül az udvaron találta a bőrdíkjét. A csengetésre Elvira jött, kiadta Béla holmiját.

– Tűnj el! Menj oda, ahonnan jöttél! – ajánlotta keserűen, öregasszonyosan.

– Pontosan úgy jártál, mint én! – panaszkodott a volt férj, és az állomáson részeg csókot nyomott Béla alig józanabb képére.

Ilyenformán Elvira rossz emlék Béla életében. Az otthon töltött napok hangulatából pedig fájdalmasan cseng a haverekkel dalolt „záros” nóta: „... *az élet úgyis tovaszál...*”

Továbbra is igyekszem, hogy ne maradjak magamra, a magyar egyesület minden rendezvényére elmegyek. Régebben bálakat rendeztek, de elfogyott a lelkesedés vagy kiöregedtek a tagok, nem tudom miért, mostanában jó, ha tizenvalahányan vagyunk kíváncsiak az országos szövetség szervezte előadásokra. Magyarországi műkedvelők, bábosok, különféle előadók a vendégeink, hónapok telnek el egy-egy rendezvény között. Nemrég díszes oklevelet kaptam hűségemért, pedig többnyire unom magam az összejöveteleken, nekem való nővel ott sem találkoztam.

A Malmőben tartott istentiszteletek viszont rendszeresek, de a hívek száma a legjobb esetben ott sem éri el a harminc főt. Csupa öregember, keresztelőre esetleg minden szökőévben, ha sor kerül. Az istentisztelet utáni kávézás kellemesebb, az öregasszonyok felváltva jóízű házi süteményekkel kedveskednek, ízük órányi időre visszavarázsolja gyerekkoromat, a régi békeidőket.

Járt a gyülekezetbe egy nálam idősebb tanáremberféle, okos és okoskodó özvegyember, akivel, mert egy hajóban úsztunk, barátkoztam. Negyven esztendővel ezelőtt érkezett az országba, technikusként megszédte magát, szépen berendezett háza is volt. Büszkén magyarázta, hogy Vas megyei gyerekként szorgalmával sokra vitte.

Első feleségétől elvált, a másodikat eltemette. Részt vettem a temetésén. Háromszor temette. Tágas társalkodójában fedetlen koporsóban kiterítve a halálos kórtól töpörödött asszony. Körbeültük, svéd pap búcsúztatta. Másnap utazó tiszteletesünk temette, hetek múlva pedig asszonya

hamvai fölött szülőfalujában rendelt figyelemkeltő megemlékezést. Gyászát, feleségem csendes távozására gondolva, mély együttérzéssel magaménak éreztem, de túlbuzgóságát nem értettem, nem szerettem, mert kivagyiskodást láttam benne, egyféle önzőséget, amellyel halottja fölötti gyászát kisebbitve magára irányította figyelmünket. Mégsem tágitottam mellőle, mert kocsijával sokfelé elvitt, ahol együttérző, barátságos emberekre találtunk. Célja is volt velem, mert úgy vettem észre, nem tart eléggé vallásosnak. Uralkodó természetéből adódóan minden új ismerősünket, hozzám hasonlóan, kifaggatta szülőföldjéről, szüleiről, iskoláiról, mesterségéről, politikai nézeteinkről, vallásáról. Nekem még azt is megsúgta, hogy az uszodai gőzfürdőben megfigyeli, kik a körülmélték. Hosszabb útjainkon, amelyek Dél-Svédországban is lehetnek több száz kilométeresek, kedvenc prédikátorainak hangfelvételeivel szórakoztatott. De nem elégedett meg azzal, hogy figyelmesen végighallgattam ezeket a többnyire az ember bűnös voltát bizonyító szentbeszédet, faggatott, véleményemet akarta mindenáron. Szabódtam. Nyekeregtem.

– Szerinted van lélek? Imádkozni szoktál?

Nem szeretem, ha provokálnak. Iparos eszemmel ritkán kalandozok az emberi értelem ilyen magasságába.

– Persze... – ismételt minden ilyen kérdésre. Uralkodni akart fölöttem, ezért miközben aprólékosan mesélt életéről, magát példaként ajánlotta, akárhova érkeztünk, vendéglátóink kényszerű beleegyezésével asztali áldást mondott, ájtatoskodott. Nem voltam elég okos, hogy erőszakosságát elvágjam a hittről vallott felfogással, miszerint az mindenkinek belső ügye, minden ceremóniás külsőség, különösen a magamutogató egyházak felkentjeinek aranyos talárban, csillogó süvegben bemutatott szertartásai, tőlem idegenek, rég korszerűtlenek. Fölöslegesnek tartom tehát gondoskodásába bugyolált törekvését, hogy engem megtérítsen. Hallgattam, mert a magáról meséltekből kiderült, hogy vallásosságában több egyházat is megjárta, egy tiltott szekta tanainak terjesztéséért Romániában bebörtönözték, másik országból kitiltották.

Fél esztendő múltán, amikor egy erdélyi csinibaba énekesnőre fájt a foga, végigkövettük svédországi turnéján, közben, mert lakóhelye gyülekezetének nem volt elég svéd, s nem választották presbiterüknek, megszakította velük kapcsolatát, visszatért a magyar gyülekezetbe, de a tiszteletes harmadik válása és újránősülése miatt kimaradt, aztán egy uppsalai lesbikus papnő megtűrt egynemű házassága miatt végleg megtagadta a svéd egyházat.

Feleséget keresett, gyakorlott volt ebben is. Második feleségére szülőfalujában talált. Tanítónő volt, kocsijában ült, éppen indulni készült valahova, amikor gyermekkori barátja bemutatta neki a svédországi embert.

– Egy pillanatra vegye le a napszemüvegét, hogy magába lássak! – kérte a nyugati országok tehetős férfijainak flegmájával, és a tanítónő nevetve engedelmeskedett.

– Legyen a feleségem! – szólt a szembenézés után barátom.

És „lőn”.

Sajnáltam, hogy ehhez hasonló cselekedethez nincs tehetségem. A kis ördög sugallta, hogy az egyik reám erőltetett püspöki prédikációról véleményem mondjak.

– Ha jól értem, az általad tisztelt egyházi előljáró minden igyekezetével bizonyítja, bűnösök vagyunk, van miért félnünk. Na már most, mire jó az, ha rettegésben élünk napjainkat? Kinek használ ez? Imádkozásra, dicsőítésre, bűnbánatra készítet. Ez ugyebár, helyes dolog? Más kérdés, hogy a fölöttünk álló alkotónak mi szüksége van hozsannára, esdeklésre? Vajon nem innen származik az a magamutogató bugyutaság, amikor a focicsapatba beálló pótjátékos vagy a szorítóba lépő ökölvívó a küzdőtérre érkezve keresztvetéssel és imádsággal kér segítséget az égietől, hogy

halandó társa fölött győzedelmeskedjen? Gondolhatod, mennyire kellemetlen lehet az Úrnak, hogy választania kell, kit, kiket támogasson...

– Kétkedsz?

Nem tagadtam. Buzgó hithűségét bizonyítandó, magyarázat helyett ítéletet kaptam, amitől még inkább félnem kellett volna. De ez nem szokásom. Az egyedüllét teszi.

Újabb ok arra, hogy társkeresésemet halálom óráig folytassam. Ha kinőttem a szerelemből, s az ezzel járó igazán élvezetes sexből, amit sehogy sem akaródzik elhinni, legalább arra a kis időre, ami kapuzárásig tart, némi némi örömeért támad fohászkodni kedvem. Kíváncsiság éltet. És a férfiak ösztöne, hogy a génjeimbe oltott parancs szerint minél több nőt megtermékenyítsek. Természetellenes az, ahogyan nekem nem sikerült a nőkkel. Nem vezettem listát azokról, akikkel lefeküdtem, mert két kezemen megszámlálhatom őket. Valahol olvastam, hogy az átlag férfi mintegy kilencszáz nőbe kóstol élete során. Ez nyilvánosházak nélkül elképzelhetetlen. Nem élhet a földön annyi sok bánatos kurva.

Kétségbeesetten abnormálisnak érzem magam. Hogy fogom teljesíteni a belém programozott elvárást időben és némi vágyban egyre fogyatkozó éveim alatt?

A kapkodás nem nyújt megoldást. Évtizedekkel ezelőtt a helyi magyar egyesület választási közgyűlését nemzeti ünnepünk napjára tűzte ki a vezetőség. Az ünnepi alkalomra félszáznál többen gyűltünk össze, egy tanárember mondott beszédet *Mit kezdünk a szabadságunkkal?* címmel. Nem sokat értettünk fejtegetéseiből. A Felnőttek Iskolájában bérelt terembe állított trikolor és a többiek által kitűzött kokárda tartott össze bennünket.

Az ünnepi műsor utáni szünetet készakarva hosszúra nyújtotta a vezetőség, a közönség nagy része a Svédországban ritka katolikus misére sietett. Tizenvalahány ember, a vezetők és barátaik maradtak a választási közgyűlésre. A pénztári beszámolóból kiderült, hogy az elnök, egy kopaszodó, de copfos munkanélküli fiatalember, a közösség négyezer koronájával nem tud elszámolni. Ezen megütközve a jelenlevők új elnököt választottak. Én is arra az elvált asszonyra szavaztam, akiről tudtuk, hogy a városi énekhar tagjaként kulturális érdeklődésű. Az új vezetőség nem volt a választásról kirekesztettek kedvére, új egyesületet alakítottak, jó magyar szokás szerint a „széjjeltartást” gyakorolva.

Elnöknőnk új seprűként új alapokra kívánta helyezni az egyesületi tevékenységet. Negyvenes éveit taposta, amikor afrikai törzsfőnöki férje Svédországba településükkor elhagyta. Festett szőke hajával, öltözködésével a svédek utánozta. Csokoládé-kislánya édes teremtes. Szóltam, hogy mindenben támogatom előjárónkat, ha kell, feleségül is veszem. Megnézett, de nem válaszolt, mert vitába bonyolódunk az egyesület belső szabályzatáról. Azt ajánlottam, tegyünk mindent a magunk feje, a magunk szükséglete szerint. Előkapott egy könyvet, amelyben a civilszervezetek működésének gyakorlati módszerei aprólékos leírásban sorakoztak, és azzal a magyar egyesületekben elterjedt okoskodással érvelt, hogy Svédországban a svéd szabályok érvényesek.

– De Olga drágám – próbáltam simogatóan –, ez nem jelenti azt, hogy a svéd sablonok szerint éljünk! – Állításomat a tőlem telhető lelkesedéssel, közelebb húzódva hozzá magyaráztam, de testközelségem hidegen hagyta, nem sikerült megértetnem, senki sem kívánja, hogy ne sajátosságainknak megfelelően alakítsuk közösségi életünket.

Kikaptam kezéből a könyvet, hogy bizonyítsam a módszertani kötet nem állami utasítások gyűjteménye, hanem, mint sejtettem, egy svéd művelődésszervező tapasztalatainak, objektív véleményének könyve.

– Nem törvény! Ajánlat csupán. A szabályokat a demokratikus gyakorlatnak megfelelően nekünk kell kialakítanunk egyesületünk célkitűzéseit szolgálva.

Dühében, akár az italo ember, igazat beszélt.

– Béla is kért feleségül! Nem gondoljátok, hogy koromnál fogva jobbat érdemlek!?

Elviharzott. Rögtön igazat adtam neki.

A következő választáskor, saját klikkjét mozgósítva, egy másik nő foglalta el az egyesület elnöki székét, aki gyerekeit elfelejtette anyanyelvükre megtanítani, de tisztségét hangoztatva az egyesület svéd vezetőit sikerült meggyőznie arról, hogy alkalmas a lundin finn-ugor tanszék tanárságának munkakörének betöltésére.

Emiatt egy darabig kimaradtam az egyesületből.

Kimaradt a célját elérő elnöknő is.

Aztán copfos emberünk, egy sohasem látott, valószínűleg felbérelt magyarral együtt, az egyesület felszámolását javasolta a közgyűlésen. Tízem sem voltunk, neki is igazat kellett volna adnom, hiszen ez az egyesület arra sem volt jó, hogy benne vagy általa feleséget találjak magamnak. De valami arra ösztökélt, hogy megkutyáljam magam, és akkor először hozzászólásra jelentkeztem.

– Azt már nem! Hátrább az agarakkal! – szoltam haragosan és leültem. Olyan csend lett, mint a templomban. Prédikátor egy sem akadt. Végül valaki kitalálta, hogy engem tegyenek meg elnöknek. Nem vállaltam. De akadt egy törpe ember, aki évek óta ott ólálkodott a vezetők körül, ilyen buzgó mócsingokkal tele mostanában a világ.

Azóta is ő a mindent tudó vezetője annak a fél tucat embernek, akit sikerül összeszednie néhány központból irányított rendezvényre. Lakkozott beszámolóin alapján az országos szövetségben is kedvelt, mert kiválóan alkalmas a bólogatójános szerepére.

Magamra maradtam, itt ülök és gondolkozom. Néha már csak ülök.

A múlt jár folyton az eszemben, pedig előttem a jövő.

Hahahaha...

Béla addig forgolódott, amíg talált egy katolikus asszonyt Pesten, akinek a kedvéért, a kiváló férj szerepében, asztali áldáskor keresztet vet és a füstölőkkel illatosított misékre is elkíséri párját. Azt mondják róla, szerencsés ember. Én pedig azt, hogy megvan a magához való esze.

Hajnaltól halni nagy merészség. Akkor találkozik a sötétség a fénnel, a tegnap a mával, a múlt a jövővel. Mindennap új életet kezdek. Zsibbadtan, csontjaimból induló nyilallások elől menekülök ki az ágyból, a tétlenség pokoli szenvedés, minden újakezdés északi fény.

Tudom, hogy időleges ez a fényjelenség, amelyben, akaratom ellenére, felvillan örökösen távolodó Aurorám hideg mosolya, napsugáron utazó protonokból és neutronokból kevert selyemfátyla arcomba lebben, kékes ibolya pántlikái karcsú bokái körül kigyóznak. Nyögéseimmel tartóztatom a vágat, mely apránként sunyin elborít, szerénykedem:

„Nekem csak a melle kék...”

Pedig gondolatban férfiasan ágyba teperem, hogy gyenge nemi erőszakkal kedvében járjak.

Túl a nyolcvanan, tőlem ez is kitelik.

8.

Nem voltam hű férj, megértem én is a pénzem. Könnyen találtam felmentést hűtlenkedéseimre, mert valamiért nem született gyerekünk. Bele sem kóstoltunk a szerelembe, el sem jutottunk a szeretetig, amit párjától, a véréből való gyermeke érzéseivel betetőzve kap jutalmul

minden rendes ember. Akkoriban ezt nem volt szokás firtatni, nem rohantunk orvoshoz, nem próbálkoztunk ráolvasással, népi gyógyszerekkel. Nehéz világ volt közvetlenül a második világhézag után, a népinek nevezett demokrácia éveiben. És a szocializmus építése sem hozott családunkba holmi diadalmenetet. Éldegéltünk csendesen meghúzódva a társadalom mágneseshetetlen rétegében, nem vonzott a zászlót lobogtató élcsapat és a nyugatot titkon sóvárgó egykori kis egzisztenciák társasága sem, taszított minden kivagyiskodás.

A Nagyhíd melletti régi paloták között jártunk a városi piacra, alattunk a régi vízimalom és a vízlépcső nyomai. Az Astoria szálló előtti parányi térre nyíló ablakok örökké zárva voltak, stoplámpa állította meg az útkereszteződés előtt a Fellegvár alatti Szamos-parton közlekedő gépkocsikat. Figyeltem, amint ott éjjel-nappal, miközben zöldlámpás jelzésre vártak, kitartóan ontották az autók a kipufogó gázt, hogy a hídon át a vasútállomást a Főtérrel összekötő főútra térjenek, vagy a folyó melletti úton folytassák útjukat a gyárnegyed felé. Szemetes világba születtünk.

Boldog utcai házunkban fürdőszoba helyett másfél négyzetméteres zuhanyozónkba vékony deszkaajtón át léphettünk a keskeny előszobából. Nem csoda, hogy nem bántuk, ha ide nem érkezik utódunk. Menekültünk otthonunkból. A város központjában közel laktunk a piachoz, a nagy üzletekhez, mozikhoz, vendéglőkhöz és a háború után egyre fogyatkozó cukrászdákhoz. Könnyen ment, mindegyre kiugrottunk valamiért. Nem vásárlásért, mert nem otthon étkeztünk, délből a gyári kintinban, szabadnapokon pedig az Óvári kifőzdében, reggelire a gyári büfében vásároltunk savanyú tejet és szendvicset. A vacsorát nem erőltettük, de olykor benéztünk a Darvasék Szamos-parti kisvendéglőjébe, az Uránia palotával szemben, ahol a város legjobb flekkenét készítették.

Ha keresi az ember, múltjában megtalálja a szépet. Az olyat, amely lehet, hogy csakis egyedül önmagának és önmagában szép. Olykor az iparos kénytelen bevallani, hogy az összefüggések annyira valóságossá teszik emlékképeit, amitől szempillantás alatt elillan minden, ami lényegtelen, és csak a szépre emlékezünk. Öngyógyító automatizmus. De agyunk fáradhatatlan fele figyelmeztet: a jelenben kell élnünk. A jövőnek persze...

De ezzel már nem tudok mit kezdeni, ami leginkább elfáradt bennem, az a remény...

– Hit, remény, szeretet – eme hármas csillag... – Tanító nénim hangját hallok. Most már biztos vagyok benne, nem tudta, mit beszél.

Mindnyáján azt hirdetik, amit beszajkóztunk, hogy egész életre legyen átgondolni valónk. Értelmes tettekkel tölteni szoktuk ezeket, mint tengeri párák a magasra szálló fellegeket, amelyek olykor kígyót-békát is sodorhatnak magukkal, valamennyi visszahull reánk, föl-földobott életkedvünk szivárványos sugarai alatt. Értelmes tetteinket gyűjtőnéven munkának nevezzük, nekem a faanyagok babusgatása jutott, olyan szokásommá vált, mint az esti fogmosás, nélküle nincs pihenés, semminek érzem magam, üres szódavizesüvegnek, amiből szortyogó semmi árad, amikor a szomjas ember beidegződött szokása szerint tölteni akar belőle. Egyszerre vagyok szomjas ember és üres szódavizesüveg, végül minden ember magába fordul, legeslegmélyebb bensőnkől, onnan, ahol saját istenünk lakik, onnan jön minden valamirevaló gondolatunk arról, hogy miként éljünk. Ez az igazán tiszta forrás, kristályosan csobog, felszínre kerülve mindenféle ájtatos manók által szabott szokások határolják és teszik zavarossá, innunk belőle csömörletes, tetején úszik örökös panaszunk: Nem ilyet akartunk! Nem ilyennek akartuk magunkat! Tökéletlen szobrászokként faragjuk magunkból a lényegét, a fölösleg marad, arcunk ismeretlenül porrá lesz, emberiségünket elfuserálva pancserek, lúzerek, balfaszok leszünk. Vagyok! Ilyen helyreigazításokkal araszolok bensőm térképének üres foltjait rajzolgatva, miközben „nem hagyok fel a csüggedéssel”, az éltet, hogy életem végéig sem leszek képes megismerni magam.

Apránként rájöttem, nem annyira a sexre, sokkal inkább szerelemre vágyom. A szerelem ritka galamb. Tenyésztett szépség, kiállításokon mutatják, csodáljuk, ilyen is terem még szennyezett világunkban. Tükörbe pillantva pedig megalkudnék valakivel, aki szeretőm lenne, az se baj, ha nem hű, csak szerepjátszó, érzéseinek morzsáit orvosságként szedegetném, és minden áldott nap új erőre kapva lelkesedhetnék érte. Mindegyre lelkesedhetnékem támad valakikért és valamiért.

Európaiként szeretetvágyunk Jézushoz vezet. Szeretetének intézményesített gyakorlata megátol abban, hogy a föld lakosságának kétharmad részét kitevő kereszténytelenek kapcsolatainak értékét józanul megismerjük. Nem látjuk, nem akaródzik látni, a világgazdasági mutatóinak figyelmeztetése sem fog rajtunk, hogy látva lássuk: a szilánkokra tört hitvallások végül egyetlen világvallásba torkolnak, amely évezredek primitivizmusát, az űrt hódító ember sajátmagába vetett hitének gyarapításával pótolja, gazdagítja. Mert a szeretet bennünk van. Nem a transzcendensből ömlik a világra, hanem fordítva. Ez pedig génjeinkbe írtan, hagyatékunk.

Tegyük fel, hogy a véletlen írástudatlan. Keressük hát az alkotót. Gyerekkori bújócskajáték ez is. Ki kit talál – az az igazi. A megnyugvás ösvényén sok a rejtekhely. De mindnyájan tudjuk, hova vezet a folyamatosan pályánkká szélesedő út.

Lehet, hogy a régi, a munkásmozgalmak elkötelezett susztereinek más a filozófiája, műbútorasztalosként tőlem ennyire telik. Mit tegyen az iparos, kinek nem jutott több ész, iskola és tapasztalat, az élet dolgait megérteni a maga köré tágitott világban tehetsége szerint csak ennyire futja. Az Ő akaratából? Minden ember világa kerek egész. Egem magasságát magam mérem, földem magam művelem, ha kell száz esztendeig, amikor légbuborékként saját magam hite szerint a magasba vagy a mélybe szállok. Mindannyiunk életének lényege isteni: vagyunk, akik vagyunk, elért vágyainkat alakítva, vagyunkból alakul voltunk. Egyszerű, ugye?

Csak mostanában hozta el nekem az Internet a görögök bölcsességét. Platon Lakomájában olvastam, hogy már akkor akadt okos nő a világon. Nem tudom, szőke vagy barna volt-e Diotima, de magyarázatára a jó öreg Szókratész is odafigyelt. Tőle tudom, hogy mi mindannyian a boldogságot keressük.

Tudtam én ezt magamtól is, évtizedek óta barátaimat ösztönösen így köszöntöm: Boldogság!

Ez legfőbb óhajításunk. Mert, amikor magjainknak megfelelő ágyast keresünk a szépségekben, sóvárgásunk végcélja, hogy részünk legyen a jóságban, így lesznek csak boldogok a boldogok. Boldogságuk pedig a szerelemtől való, amelynek sokféle a fajtája, ilyen az alkotás, nekem az asztalos szakma szeretete jutott.

Szép kis szófosásos mondat, amiből, mert van időm, s mert erre biztatnak a szószaporító görög tanítványok, keverhetek unalmamat oltó szócsérés koktélokot ilyenformán:

Szerelemtől való boldogságunk fajtája pedig a sokféle alkotás, amilyen az asztalosszakma szeretete, nekem ez jutott. Vagy: Boldogságunk fajtája szerelemből nekem sokféle, az alkotás szeretetéből való jutalékasztalosság. És: Sokféle szerelem pedig nekem való, az asztalos szeretet fajtája pedig ilyen, a szakmaféleség jutaléka.

Senki sem akadályozhat abban, hogy Szókratész mosolyával gazdagodva, Diotimát magamévá tegyem, s bizonyítsam a fórumon bábáskodók előtt, hogy imádom az okos nőket, amikor kilépnek a bennük ősidők óta zubogó pletykazuhatagból, és eszükben viruló vénuszdombjukat mutatják az idős korokra kéjsóváran bölcsködő férfiakkal.

Akkor vagyok igazán boldog, ha tudom, hogy jó vagyok benne. Nem szerethetem a rosszat, az elfuseráltat, a gonoszt. Több évtizedes széphez vonzódásom ajándéka a szerelmes munka. Szépségben fogan az alkotás testi és lelki értelemben.

Értem vagy legalább pedzem én azt, hogy miért kívánom még most is a szép nőket. Ez bizony nemcsak jó ízlés dolga, hanem szükséglet. Szépben jót fogantatni, kis rész a halhatatlanságból.

És szédületesen élvezetes. Megháborodik érte az ember még öregkorában is. Miért mondana le róla? Miért ne bolondulnánk a nőkért, amíg képesek vagyunk a halhatatlanság szerelmesei lenni? Elválaszthatjuk a testünkkel végzett alkotást a lelkiektől? Párosodhatunk az alkotás különféle módozatának szépségeivel? Teherbe ejthetünk olyan szép gondolatokat, melyekből az örökkévalóságig maradandó szépség születik?

A szép testektől illendő eljutnunk a szép tettekig, mert az élet értelme nem egyéb, megközelíteni a végsőtől, a magában álló, tündöklő szépségig, az igazi erényig, az istenektől a legfőbb Istenig mindent. Vajon hány ezer évre lesz még szükségünk, hogy a görög bölcsek örökigazságaira rátehessünk még egy lapáttal? Világunk tágul, az igazságok apránként, szépen gyarapodnak. Az asztalos nem maradhat nagyapja kaptafájánál.

Tőlem kevergethetik napestig a bölcsek a szavakat, káprázatos magyarázataikkal évezredek óta tanítanak, de az én városban cseperedett paraszti eszem az súgja, a nőkkel nekem az a legfőbb bajom, hogy nem szültek nekem gyermeket a reánk hagyományozott szokás szerint, nevünket örökítő, családfámat gazdagító fiakat. Legalább és mindenekelőtt egy fiúcskát, hozzám hasonló szerelmetales fiút...

Ezért van az, hogy a testem, ha lassanként elfeledte is a feleségemet, folytonosan új nőre vágyik, és titkon mindig többet akar kéjes szeretkezésnél.

Amikor új életet kezdtem itt, második, papírok szerinti, különben úrhajós feleségem után, hiszen kilőtte magát vajasligeti lakásából, tudatában voltam annak, hogy meg kell keresnem helyemet valamely közösségben, nem élhetek sehol a világban olyan magános szomorúfűzként, amilyent éppen ideérkezésem évében vágtak ki ablakom alatt a gondos kertészek, hogy helyébe vadcseresznyefákat ültessenek, amelyek gyümölcsére jár a környék azokban a ritka esztendőkből, amikor a gyümölcs beérik. Szereztem egy skånei térképet és kimásoltam belőle minden magyarra fordítható helységnevet a környéken. Liget, Karófalva, Völgyfalu, Homokfalva, Tólak, Élénktótkert... És így tovább. A telefonkönyvben pedig rengeteg magyar nevet találtam, mindenik képzeletkeltő rejtély, és egy-egy lehetőség baráti köröm gyarapítására.

Nem vagyok tolakodó természetű, a szervezés pedig nem erős oldalam, szomszédjaink is így vannak ezzel, idegenben elidegenedik az ember. De azért megbarátkoztam Tibiékkel, erdélyi származásuk, s örökölt vendégszeretetük ezt megkönnyítette, eljártam hozzájuk römizni. Miután a feleségét az itteni orvosi ellátás szempontjából összehasonlíthatatlanul jobb körülmények ellenére is elvitte a rák, Tibivel sorstársakká váltunk, kártyázásba fogtunk.

A máriáshoz kell még egy társ, a magyar egyesületben találtunk Sándorra. Kőfaragó volt a mestersége, de egy építkezésnél rádőlt a fal, nyugdíjazták. Két svéd társát is maga alá temette a törmelék, törött csontjaikat helyreigazították, Sándor kissé gyagyás maradt, nyugdíjasként azzal foglalta el magát, hogy folyamatosan reklamált az erre való hivatalokban, amiért a két svédnél neki kevesebbet fizetett a balesetbiztosító. Az egyik értetlenkedő hivatalnoknő nem kedvelte hevességét, és feljelentette, mert Sándor szerinte halálosan megfenyegette. A rendőrségen kiderült, hogy Sándort már gyerekkorában kőbölcsőben ringatták, táskájából előkapott néhány istenes brosrát, és a bibliára esküdve bizonygatta, szilárd meggyőződése védi attól, hogy öljön. Megesküdött, hogy betartja a tízparancsolatot. Csodálkozhattak a rendőrök, hogy van ilyen ember a földön, és meghatódtak. Barátunk megúsza figyelmeztetéssel.

Tőlünk húsz kilométernyire lakott Hosszúcsorgón. Faluszéli tanyájához keskeny földút vezetett, amit furcsállottam ebben a mindenfelé tartós aszfaltos utakkal gazdag országban. Zsákutca volt, amelynek három háza közül, rajta kívül egy kerekesszékes öregasszony lakott. Sándor teli-rakta hat szoba-konyhás, garázsos házát a svédek által megunt bútorokkal, mindenféle felszerelé-

sekkel, kacatokkal, amiket a környékről gyűjtött. A földszinten eltávolított két tartóoszlopot, lebontott falakat, tágas társalgót alakított ki, de a favázas épület sértésnek vette illetéktelen beavatkozását, az emeleti szobák padlózata behorpadt, a mennyezet megrokkant, oda már semmit sem pakolhatott, vissza kellett fognia magát a gyűjtésben. Azt ajánlottam, kerítsen magyar teherautós barátokat, olyanokat, akik Malmöbe érkeznek mindenféle áruval, és visszaújtjukra rakja tele a kocsit, pakolja meg a sok alig-hibás tévével, számító- és mosógéppel, hűtőszekrényekkel, bútorokkal, biciklikkel, ruhákkal és a megszámlálhatatlan műkedvelő festő aprópénzen vásárolható képeivel. Egy stockholmi ismerősünk a nyolcvanas években otthoni nyaralása összes költségét, beleértve a régi barátainak adott bőséges vacsorákat is, örékből, ritkán egy-két koronáért vásárolt, itt megunt, otthon még divatos hanglemezek eladásával fedezte. Otthon akkoriban nem egy olyan iparos akadt volna, aki második műszakban hajlandó volt kijavítani az itt szemétre hányt sokféle holmit, és ha csak potom áron ad túl rajta, jó vásárt csinál. Sándor tele volt ötletekkel. Sok mindenbe belekezdett, de kiderült, nem ért a befejezésekhez.

Segítettem neki, hogy hasznossá tegyem magam, kocsiját úgy megpakoltuk egyszer útszélén talált betonlapokkal, hogy a karosszéria alja a talajt súrolta. Fáradtan nem volt kedve engem hazafuvarozni, adott hat kerékpárja közül egy háromnegyedest, másfél órát izzadtam, amíg hazakarikáztam vele.

Tibi is kiheverte felesége halálát, esztendő múlva kolozsvári barátai küldtek neki egy mindenre hajlandóságot mutató özvegyasszonyt. Ilona csontos, ötven-hatvan éve alatt olyan kiszáradt nőszeméllyé alakult, akit futva elkerült minden jótékony zápor, dohányzástól rekedtes hangja miatt nem volt nehéz távolságot tartani tőle. Hajdani markotányos fehérnépekre emlékeztette Tibit, de belenyugvó emberként kibékült helyzetével. Túl a hetvenen nem hetvenkedhetett, ebben a korban a férfiak nagy részének majdnem mindegy, milyen az asszony, ha kéznél van, amikor szüksége van rá az embernek. És ismerek olyan nőt, aki azzal büszkélkedik, hogy neki már nem kell férfi, legfennebb arra, hogy bevásárló cekkerét cipelje.

Tibi nem gondolt a házasságra. Megegyeztek, hogy egyelőre samboként élnek, de még nem bejelentett módon.

Bizonyára más egyéb gondja is volt Ilonának, egy vasárnap reggel Sándor kocsijával megállt Tibi lakása előtt, és megszőktette az asszonyt. Nem kellett győzködnie, Ilona fogta a cókmojkját, és mert Tibi még nem ébredt fel, búcsú nélkül távozott.

De nem sokáig bírta Sándornál sem, bele sem kezdett a kacatokkal teletömött ház rendezésébe, mert kiderült, hogy Sándor, amikor még dolgozott, bankkölcsönre vásárolta a házat, nyugdíjából a kamatokra is alig tellett. Ilona pedig, mint minden józanul családjára gondoló asszony, kevésnek találta Sándor gazdagságát, és azt sem írta a javára, hogy Sándor jó évtizeddel fiatalabb volt Tibinél. Nem értékelte, hogy Sándornál mindig volt viagra, saját bevallása szerint szégyenben nem maradt egyetlen asszony előtt sem.

Házunk domboldalra épült, alagsorának termeiben működik az idősök klubja, üvegfalai mind nyugatra néznek, az utca felől, ahol óránként egyszer zajtalanul végiggurul a nyugdíjasok kedvelt minibusza, liften ereszkednek az alagsorba az öregek a különféle, kellemes időtöltést ígérő előadásokra. Az üvegfallal elválasztott egyik szobában unaloműző szövőszékek sorakoznak, a másikban varráshoz, hímzéshez szükséges felszerelések, a klubteremben kényelmes fotelek, asztalkák, a zongora mellett hangerősítő berendezés, mikrofon. Ugyanezen a soron, a korszerűen felszerelt konyhába, a fodrászatba, a pedikűröshöz a hosszú folyosóról nyíló ajtók vezetnek. Az épület

közepén tágas előszoba, ahova nemcsak a liften, hanem a nyugati bejáraton át lehet bejutni. A bejárat előtt dombba vágott, kőlapokkal fedett terecskén pihenőhely, színes ernyőkkel árnyékolt asztalokkal és betonból öntött forráskúttal. Tavasszal az aranyeső sárga virágzuhatagához jól illik a műforrás békés csobogása.

Hetenként kétszer, a környéken lakó unatkozó öregek és a nyugdíjas lakótelepek közötti közlekedést biztosító minibusszal érkezők megtöltik a klubtermet, kávéznak és süteményeket zabálnak, hallgatják a művelődésszervezők által tervszerűsített program szerinti különféle önkéntes, de fizetett előadókat. Jól fizethetik ezeket a rendezőket is, mert arra is van gondjuk, hogy a passzív hallgatóságot megmozgassák, tevékenyvé tegyék. Gyengéd tornára fogják a népet, szöveges kottát nyomnak a kezükbe, együtténekeltetik őket.

A függönytelen üvegfalakon át Tibivel többször is megbámultuk az ilyen iskolás gyülekezeteket, kívülről bugyuták társaságaként hatott, de amikor sorra kikecmeregtek a klubból és ki botra támaszkodva, ki kerekcses járókáját tolva maga előtt vagy villamos kerekesszékekben távozva, arcukon elégedettséget, s valamiféle ájtatos örömet láttunk.

Az sem lepett volna meg, ha egyik-másik kis táblácskával hirdeti és világgá kiáltja örömét:

Hollál! Élni jó! God dag! (Jó napot!) Lycka till! (Sok szerencsét!) Hej då! Vi ses! (Viszlát!)

Bámultuk őket, de nem volt merszünk közéjük keveredni. Nem is csak a belépéskor itt szokásos bemutatkozás nyelvi nehézségei miatt. Valami kimondhatatlanul idegen volt számunkra viselkedésükben. Iskolásnak, túlszervezettnek és langyos általánosításokat eredményezőnek láttuk együttlétüket, s ezek a jelek nem oldották, hanem fokozták gátlásosságunkat. Kettőnk svéd szókincsét összeadva sem sikerült volna egy idegenek közé csöppent indiánál jobban bemutatkozunk.

Hasonlót éreztem, amikor egy ismerősöm ismerőse magával vitt Kalmar városába, egy svéd esküvőre. Mindenkor nyitott voltam az újra és a népi hagyományokra, kíváncsiságom akkor legyőzte feszélyezettségemet. Száznál többen ünnepeltük a fiatal párt a város egyik ódon művelődési háznak használt épületében. Kiderült, hogy a lakodalom hagyományos volt ugyan, de lebonyolításának szokásai új keletűek, a modern Svédországban sok évtizedekig uralkodó szocialista párt által kialakított népnevelés gyakorlata szerint.

A fiatal férj városi művelődésszervező volt, a menyasszony, új szakma, az Amerikából másolt foghygiénikus felső iskola első végzettjei közül való. Az esketést nem pap, nem is valami városi előljáró, hanem egy tekintélyes külsejű ember, a pár barátja vagy csak ismerőse végezte. Néhány keresetlen mondattal biztatta a fiatalokat a családi élet szépségeinek felkutatására, aláíratta velük a fogadalmat, és ezzel hivatalosan is házastársakká nyilvánította őket. A nyilvános puszi is elmaradt, mert az ilyesmi magánügy, és a násznép jelenlétében tömeges kukkolásnak minősíthető.

Az étkezés komótosra szervezett, a hangulat fagyosnál valamivel elviselhetőbb volt, mert italt nem kaptunk, a társaság kimérten viselkedett, a társalgás amolyan angolosan folyt. Úgy tűnt, mintha az időjárásen kívül, mondjuk, a lóversenyről beszélgetnének.

A második fogás után jött a meglepetés. Énekelni tanultunk. Minden szék aljához ragasztották a papírlapokra nyomtatott kottázott szöveget, minden második szék aljába egy-egy furulyát is rejtettek. Végül, keserves próbák után, amit egy önkéntes karvezető vezényelt, két szólamban előadtuk a házasságot dicsőítő dalt.

Sajnos nekem nem jutott furulya, tátogással vettem részt a produkcióban. Utána, szépen sorban, pohárköszöntő gyanánt a fiatal párról mondtak igaz történetet. A rokonok előszeretettel az újszülött házastársak gyerekkorából elevenítették fel, humorostól vulgárisig, epizódokat, amiken nevetni illett. Aki unta, sétára indult az asztalok között és az előcsarnokban.

Nekem sikerült kabátomba bújva meglógni, miután a fiatal férj diplomáciai pályára készülő testvérbátyától megszabadultam. Azért választottam az éjfél utáni városnézést, mert orosz tudásomra kérdezve, néhány, a frontról hazacipelt orosz mondatomat hangoztattam meggondolatlanul, mire szegény ember azt hitte, velem hajnalig ingyen gyakorolhatja választott idegen nyelvét.

Belátom, igaza van annak a jóakarómnak, aki figyelmeztetett, bármelyik idegen nyelv könnyen csak ágyban tanulható. Sokszor lekoppant a szemem, miközben a svéd-magyar szótárt lapozgattam, s bosszankodtam, nálam nem vált be a módszer, az idegen szavak szarkákként billegve visszhangként hiába röpködtek agyamban, hangtalanul meg sem születtek.

– Ágyban, ágyban bizony! – erősítgette jóakaróm, amikor reklamáltam. – De nem egyedül, öregem! Nem egyedül! Hanem nővel!...

S valóban, ez a módszer a legnehezebb nyelv nyelvtanának tanulásakor is bevált. Bizonyítók akadnak szép számmal. Kiváltképpen idősebb korban.

Azt hiszem a lakók névsorából szemelt ki minket egyszer a Lions Klubok Nemzetközi Szövetségének helyi szervezője. Meghívtak koppenhágai kirándulásukra. Ingyenes szórakozás volt, szívesen elfogadtuk a meghívást. A luxusbusz kényelmes volt, a társaság begyakoroltnak tűnő úti szórakozásaiból kimaradtunk, de lekötött a sokféle látnivaló, elvontunk egymással, Tibi meg én. A tengerszoros svéd oldalán, az öresundi hídláb melletti vendéglőben reggeliztünk. Koppenhágában templomokat látogattunk, majd késő délután egy peremvárosi patinás vendéglőben ebédeltünk. Valami dán különlegesség került terítékre, konyhaművészeti remekmű lehetett, amivel jóllakni nekünk nem sikerült. A végén gyűszűnyi likört is kaptunk. Üldögéltünk ráérősen. Amikor már feszélyezetté vált a csend, asztalunkhoz lépett egyik kirándulótársunk és fülembe súgta, hogy szokás szerint az új tagnak kell mondania a pohárköszöntőt. Tanakodtunk Tibivel, mit tehetünk.

– Hallgatni arany! – javasolta Tibi. Megsúgtam a csoport felkérését tolmácsoló embernek, hogy sajnos szóbozségünk hiánya miatt a Köszönjük szépen!-en kívül nem vállalhatjuk a szereplést. Persze, hogy nem értette. Mutogatásomat is kevésnek találta, és sértődötten visszavonult. Nem csodálkoztunk, hogy nem hívtak többé ilyen kirándulásokra.

A Svédországba bevándorlók három hónapos tanfolyamán szerzett alapvető ismeretekkel – nem kellett fizetnünk, hanem a társadalombiztosító fizetett nekünk óradíjat – elboldogultunk a kisvárosi élet forgatagában, az orvosi rendelőben eleinte tolmácsot biztosítottak, de mert nyugdíjasként érkeztünk, nem dolgoztunk, tehát nem volt hol és kikkel gyakorolnunk az ország nyelvét, és így elmaradtunk a fiatalabbaktól, akik néhány hónap, legfentebb egy esztendő alatt észrevétlenül beilleszkedtek környezetükbe. Akadt egy fiatal lány, aki hetenként egyszer svédül tanította az idősebbeket egy darabig a magyar egyesületben, és mellészegődött egy tanárember is, aki az órák végén, tíz percben magyartalanságaink kiigazítására biztatott. De ezt is szarkaéletű kezdeményezés volt:

„Sokat akar a szarka, de nem bírja a farka!”

Valaki – elég volt ehhez egy meggondolatlan ember – kérdése, mint a ringbe dobott törülköző, véget vetett küzdelmünknek: Minek?!

De mi Tibivel kitaláltuk a módját, hogy svéd nők közelébe kerüljünk. Házunk idősekkel foglalkozó felelőse elé tettem körülményes szótárhasználatlaltal fogalmazott hirdetésünket:

Két idős, de szimpatikus magyar férfi svéd társalkodónő jelentkezését várja a klubban.

Némi kiigazítással hirdetésünk felkerült a hirdetőtáblára, és láss csodát, egy hét múltán a felelős a klub tárgyalójában két nőt mutatott be nekünk.

Birgitta és Karin echte svédek voltak, de külalakjukban semmit sem találtunk az átlagos svédek jellemzőiből. Kis, sovány, szürke hajú teremtesek, életkoruk szerint túl a negyvenen, hatvanon innen, és volt bennük valami hasonlóság.

– Testvérek? – érdeklődtem.

– Ó, dehogya! Csak barátnők – válaszolt Brigitta.

Egy órányit beszélgettünk. Pontosabban Tibi és én nyomtuk a szöveget. Nem tudom, miként nevezhetem azt, amikor én szóltam?

Beszélgettem? Abban sem vagyok biztos, hogy a beszélgetni igének van egyes száma, hiszen ehhez legalább két személyre van szükségünk. Ha jól tudom, csak a bolondok beszélgetnek magukban.

A svédek egymás közötti beszélgetésekor a kezdeményező felelet helyett kérdést kap: „Vásszädü?” (Mit mondtál?), vagy az egyszerűbben parasztosan kibökött „Vál” járja. Az idegen képűektől pedig rögtön azt is megkérdik, hogy honnan jött: Varifrån kommer du?

A tanfolyamon tanultak alapján elmondtunk a sablonszöveget. A nők illedelmesen hallgattak, nem szóltak közbe, ha kértük, sem javították magyarosan kigondolt svéd mondatainkat.

Megegyeztünk, hogy csütörtökönként találkozunk.

– Ezek nem ágyba valók – összegezte Tibi első találkozásunk tanulságait.

– Sajnos – igeneltem, mert a nyelvelés különben sem kenyerem.

Így ment néhány hétig, mi szónokoltunk, a nők hallgattak.

Az egyik alkalomkor Karin műanyagszatyrában borosüveget láttam, szövegelésünk témájául szívesen választottunk italozásról szóló meséket, mert Tibi éppen akkor, borkészítéssel bajlódva, nagy üvegkorsó, ragyogóan sárga borával dicsekedett.

Kártyázásainkra készülve, spanyol borsűrítményre akadt valamelyik raktárüzletben. A mellékelt utasítás szerint erjesztette, derítette, szűrte élvezettel. Félédes leánykáját olajosnak mondtam, mert csúszott.

Felkeltettük a nők érdeklődését, kértek belőle. A következő csütörtökön öt literes demizsonban kapták ajándéku. Ott helyben kóstoltuk, de ettől sem Birgitta sem Karin nem lett beszéde-sebb. Megtudtuk, hogy kórházi nővérként a röntgent osztályon dolgoztak, nyugdíjkedvezménye-zetten másoknál korábban távoztak munkahelyükről.

Bepótoltam a borkészítés költségeibe, a következő „eresztés” még ízletesebb termést hozott. Tudtuk, hogy a nőket itallal könnyebb a lábukról levenni, de miután az is kiderült, Birgitta és Karin egymást szeretik, és a heti öt literrel sem oldódik nyelvük, hajlamuk pedig semmiféle tanításra nincs, nyári szünetet kértünk „társalkodónőinktől”, ami azóta is tart.

„Fabulon a bőre őre...” biztatom magam, koromhoz illően, a régi tanulságokat ajánló reklámmal, jár így az iparos, fene bánja.

Lemondtunk a svéd nőkről, sajnos fogalmam sincs, hogy milyen a szókeségük... Csak azt tudom, hogy itt szójavirág-szőkék a mezők, és Anna szemek-kék az ég, valakinek selyemhangja hiányzik őszömben, miközben el nem ért tavaszaim sóhaját sodorja bágyadtan sorvadó időm...

A kristianstadi magyarok rendezik a legkellemesebb bálokat, rendszerint több százan kocsi-káznak szüreti báljukra. Székelyföldi elnökük fiatal korában egy marosvásárhelyi műkedvelő együttesből mentette ide táncos indulatát, verset is mond, ha kedve kerekedik. Náluk a tombola is kedvelt szórakozás, olykor félezer sorjegy is elkel, veszik, akik úgy tesznek, mintha nyerni akarnának valamit, valójában a bál költségeihez kívánnak ily módon szerényen hozzájárulni. A kisorsolando tárgynyermények között mindig ott vannak az én ajándékaim, a mi kisvárosunk ócskapiacáról gyűjtött és felújított tálak, dobozok, fafaragványok. Szívesen adom, mert a nyertesek örömteli csodálkozása nyomán bizsergető érzés lep el, mindig is munkám megbecsülése nyújtotta számomra a legnagyobb örömet.

Az elnök ügyes kikiáltó, minden ajándékozott tárgyam ismertetésekor dicséri kezem munkáját. Nem tágít, amíg fel nem állok, eleinte tapsra biztatta a közönséget, később már zúgott az elismerő taps magától is. Kissé meghatódtam, jól esett a figyelem.

Ha beférek valamelyik ismerős kocsijába, nem hiányzom a kristianstadi bálokról.

A tombola sorsolása mindig izgalmas esemény. Ha akad gyermek a táncmulatság részvevői között, ő húzza ki a nagy cseréptálból a számokat. Persze sokkal élvezetesebb volna, ha valamely szűzlány működne közre, de az ilyesmit ellenőrizni lehetetlen, és az is meglehet, hogy parázs vitát szülne, ami nem tenne jót a bálozók szokás szerint emelkedő hangulatának. A tombola úgy izgalmas, ha időnként megszakítják a sorsolást. Ilyenkor rázendít az egy szál énekes, és a háromtagú zenekar mindenre elszántan munkálkodik, bódító tánc következik.

Ülök Tibivel az öregek asztalánál, sörözgetünk ráérősen. Egyszer csak megáll mellettem egy igazi szőkeség, bretonja kifogástalan, mosolya angyali, fogsora csupa hófehér gyöngy. Nézem, hát éppen nekem való, száznyolcvanamhoz tökéletesen passzol, fejjel vagyok magasabb nála. Álmaim asszonya, az örök Anna.

Meglátni és megszeretni, ott belül magamban megtehettem, de arcom se rándul, amikor táncra kér.

– Nem téved, kedves? – kérdeztem, és Tibire, majd a szomszéd asztalnál ülő fiatalabbakra néztem.

– Kérem – mondta mosolyával is biztatva az angyal, és mert bizonyára szárnyai is voltak, az angolkeringő dallamára mintha elszakadtunk volna a parkettől, úsztunk a levegőben, akár a szerelmes tavaszi sóhajok.

Nem vagyok nagy táncos, de Réka varázserejétől, kezdeti megilletődöttségemet leküzdve, eltűnt örökös derékfájásom, a zene belénk költözött és néhány perc múlva méltóságteljesen lebegve ott találtuk magunkat a táncolók jóvoltából kialakított, számunkra felkínált kör közepén. Nyilván a ragyogó szőkeség és vénember kettős groteszksége parancsolta a táncolók figyelmes előzékenységét. Nem vettük észre, egyé forrva, magunkban táncoltunk, magunknak, senki másnak, és csak akkor pattant el a minket bebugyoláló szívárványos buborék, amikor elfogyott a zene, folytatódott a tombola sorsolása.

A fások tánciskolájában tanult módon illedelmesen asztalához kísértem Rékát, köszöntem a táncot és bemutatkoztam társaságának.

A következő tánc kezdetekor Réka újra felkért.

– Tyűha! – csodálkozott Tibi.

– Örömmel – lelkesedtem, és tőlem telhetően repültem Rékával. Kiszáradt izületeimet a boldogság olajozta. A tangó is nekem kedvezett. Talált minden lépésünk, talált a szó, Réka feje vállamhoz közel, fülemből dalolt valamilyen régi szöveget.

„Ez a tangó egy vallomás...” véltem hallani, nem figyeltem a szövegre, balzsamos hangja szívemig ért. És amikor az illem határán táncolva, finoman, de régi férfiasságom beidegződött szokásait felidézve, magamhoz szorítottam, nem ellenkezett.

– Ki gondolta volna, hogy öregember létemre ilyen ajándékban részesülök? – fogalmaztam az izgalomtól akaratom ellenére a régi nyárspolgárok választékosságával.

Nem firtattam, nem érdekelt mosolyának kétértelműsége. Nyomultam elszántan régi udvarlásaim kifejezéseivel.

– Köszönöm, Réka. Hálám üldözni fog!

– Alig várom! – felelt pajkosan Réka, és majdnem elhittem neki, olyan jól esett.

Milyen az iparos? Mindhalálig hiszékeny.

Harmadszorra én kértem fel Rékát, és táncoltunk elengedett kormányossal. Belementem mindenféle rázogató, incselkedő és lötyögtető fiatalos táncba. És nem bántam meg. Ki is röhög-hettek volna...

A tombola után tombolt a bál, roptam én is, mert egymás után táncra kértek a nők.

Valamit láthattak bennem, amit nemcsak a nők, hanem az állatvilág összes teremtménye parancsként hordoz sejtjeiben: Mindenkinek az kell, ami a legkapósabb. Emlékszem, a Fások Klubjában is volt egy nagyon szőke, begyes lány, egymás kezéről próbáltuk lecsapni, hullafáradtra táncoltattuk minden táncestélyen. A petrezselymet áruló kislányok irigységükben legszívesebben kanál vízbe fojtották volna a mi „szépségkirálynőnket”.

A hatodik kérést kimerültségemre és öregségemre hivatkozva színlelt sajnálkozással visszautasítottam. Ha okosan számító embernek születek, a felkínálkozó nők közül egyiket-másikat bizonyára ágyba vihettem volna, képmutató módon megalkudva ma társaságukat élvezhetném, és a természet adta vágyaimon enyhítve nőhiányos betegségemet tűrhetően kezeltem.

De tapasztalnom kellett, hogy az embert nem az ilyen állati vágyak vezérik. Rékán kívül nem akadt nő, akinek társaságában igazán jól érezném magam. Öröm, alázatosság, szolgálatkészség, a nem magamnak szerzett felsőbbrendű gyönyör utáni vágy fogságában megelégedtem volna Réka közelségével, szavával, pillantásával, mosolyával. Bizonyára ez a szerelem, s betetőzése minél kilátástalanabb, minél lehetetlenebb, minél elérhetetlenebb, annál inkább vágyom rá.

Réka időnként élettársával is táncolt. Mutató, szép ember, kivénült focista, műkedvelő versmondóként ismert a magyar egyesületekben, a világhírű Tetra Pak malmói gyárában végzett valamilyen dobozoló munkát. Egy Nógrád megyei faluban talált Rékára, akinek óvónői karrierje a helyi gyermekáldás elsohajtása miatt befellegzett. Elvált asszonyként nemcsak az új életkezdés reménye vezette Svédországba, hanem anyai érzései is. Fia két esztendeje Koppenhágában próbált szerencsét a számítógépes szakmában, egy Dániában megtelepedett fülöp-szigeteki lány társaságában. Unokájára várva, Réka egyelőre svédül tanul, és óvodai gyakorlatának megfelelő munkára vágyik.

Üldöztem Rékát.

Elektronikus levelekben írtam neki szépeket, látni mentem a magyar egyesületek rendezvényeire, színházba, istentiszteletekre, bálba. Kilestem, mikor marad magára a különféle társaságokban. Kávészak közben panaszkodtam a klubban.

– Beteg vagyok – szóltam egyszer szálnalmat keltő képpel.

– Tudom – nyugtatott Réka.

- Szóval, tudod mi a bajom?
- Rád van írva...
- Szégyellem.
- Nincs miért.
- Te gyógyíthatsz meg...
- Tudod, hogy nem tehetem.
- Nála jobban szeretlek!

Szemüvegén át két tágra nyitott szeme józanságot sugallt. Pillantása egyszerre volt anyásan kedves, barátságos és nyugtató. Mint akit lesegítenek a villamos lépcsőjéről, óvatosan visszavitt a nekem való világba.

- Bocsáss meg – szóltam később, hogy hallgatásunkat megtörjem.

És emlékül neki ajándékoztam legszebb, görögmintás indákkal sűrűn díszített intarziás dobozomat, amelynek belsejét piros bársonnyal béleltem. Két verseci boglár lelet mintájára készült szív-alakú ezüsthüvely volt a dobozban. Ezt az ősi magyar szerelmi jelképet láthatta, amikor kinyitotta a kezem munkájától forró szépségű dobozt.

Nem tudom, hogyan fogadta búcsúajándékomat, mert amikor a csodálkozásából felpillantott, már nem voltam a klubban.

Kerülöm azóta, leveleire nem válaszolok, a skype-on és a facebook-on is letiltottam.

Harag nélkül gondolok rá. Mint elvesztett talizmánomra, vagyont érő aranyfibulámra, amellyel megtalálójának akaratlanul örömet okoztam.

10.

Felhagytam a svédországi párkereséssel, fapadossal utaztam Pestre, onnan kolozsvári vállalkozó vitt kényelmes kisbuszán szülővárosomba. A Főtérhez közeli szállodában éreztem először, hogy nem haza érkeztem.

Annak, akinek egyetlen ismerőse sem él már szülőhelyén, tudathasadásos perceket okoz ott a sunyin rátelepedő furcsa kettősség. Gyermekkorából ismerős helyeken sétál, az épületek közül rengeteg az ismerős, de a házakban idegenek laknak, az utcák zsongásából hiányzik a biztonságot sugalló saját nyelv dallama, mintha valamely színházi díszletes messzi idegen földön építette volna fel gyerekkora színhelyét, a szereplők, csupa meghívott vendég, akik nagyképűen rég elfelejtettek látogatók módjára viselkedni.

A saját fészkeből kiebrudalt madár szárnyaként verdesett bennem a lélek. A házsongárdi, a kismezői és a kardosfalvi temetőben is a megtűrtek érzésével bolyongtam, amíg szüleim, apósom, feleségem és barátaim sírját a város hajdani halottaira telepített betolakodók betonparcellái között megleltem.

Születtem volna Mátyás királlyal egy időben, a város lakosainak első összeíráskor őseim, a Joók már itt éltek, és többségük nálam rövidebb életében nem látott akkora felfordulást, mint jómagam az ott elkínódott hat évtized alatt, a reám borított sors első világháború utáni éveinek nyomorúságában, a második világháború rombolásai után, a reánk telepítettek félévszázadnyi erőszakos „honfoglalása” máig tartó idején.

Születtem a régi román világban, amikor a város német és zsidó származású lakosaival együtt is magyar volt, s az itt tanuló román diákság ezt nehezményezve ledöntötte a Széchenyi szobrot a Széchenyi téren, ahova később Mihály vitéz lovas szobrát a Fadrusz alkotta világhírű szobor

ellentétként emelte az elrománosításunkat minden téren vezérlő, magát szocialistának nevező, célzottan hazafias hatalom.

Engem még a golya hozott, pont akkor, amikor leszállt az első utasszállító repülőgép a szamosfalvi réten, és a Reiter-féle gyufagyárat bérbe vette egy svéd üzletember.

És két esztendő múlva, a trianoni békediktátum tízedik évében, a városba telepített tisztviselőkkel és katonasággal együtt, a népszámlálás kozmetikált adatai szerint, a bejegyzett román lakosság akkor a város összlakosságának mindössze harmada volt. Homlokát ráncolva csodálkozik majd a történelem, hogy miként fordult – fordították erőnek erejével – a kocka, s a negyvenes évek elejétől a háború végéig visszakapott magyar idő után, röpké negyven esztendő alatt, amikor a hatszoros népességűre dagasztott városban húsz százaléknyiára apadt a magyarság.

Rák sorvasztja ilyen alattomosan az emberi szervezetet.

Bosszankodtam éppen eleget, szoltam is néhány utamba került munkatársamnak, hogy „a múltat nem kellene végleg eltörölni”, a gorombaság kivetkőzteti az embert jóneveltségéből.

Sandu, korombeli oltyán gyerek, akit a bútorgyárból kiemeltek, s jó munkáskáderként mérnöki diplomát is szerzett évtizedekkel ezelőtt, nekem bevallotta, Kolozsváron úgy érzi magát, mintha külföldön élne. Fogadta, hogy innen ökörrrel sem vontathatják el.

Összefutottunk a Jókai utca sarkán, éppen indultam legénykorom szokása szerint tiszteletkört tenni a Főtéren. Régi és mostani panaszaimra mélyen hallgatott. Felesége, a diktatúrában megszokott némaságunkhoz szokva, mostanában bátrabban hangoztatott jogköveteléseinket sokallva, sértődötten felcsattant:

– Ce mai vreți voi?! (Ti mit akartok még?!)

Dühösen feleltem:

– Azt, hogy végleg kiirtsatok szülőföldünkről! És aztán neves költőnk, Arghezi módjára, sajnálkozva megállapítsátok a fanariota szellemiség magyarokat is sújtó következményeit: „N-avem și noi nemți noștri.” (Nekünk sincsenek már németjeink.)

A főtér zsongott, a tülekedő gépkocsiktól csak hosszas várakozás után kelhattunk át a zebrán az Igazságos szobra elé.

– Igunk sört – indítványozta Sandu. – Az Ursus ízét el ne feledd!

– Melyik pihent agyú ötlete volt?! – mutatott Sandu felesége a főteret beborító durva gránitkockakövekre, s mert közösen szidhattuk az ismeretlent, magától visszaállt közöttünk a béke.

Segítségére siettem.

– Száz esztendeig koptathatjuk, amíg könnyű lesz rajta járás és patinája régi házsoraink fényéhez idomul.

– Rajtunk ne múljon! Sose halunk meg! – rikkantotta kitanult erdélyiesen Sandu, és a valami-kori New York kávéházban, régi szokásomhoz híven, „söröket” kértem.

Kellemes nyári napon, a Farkas utcában tombolt a hársfaillat, ráérősen a Györfalvi út végéig sétáltam, és leültem a Doina tömbháza előtti kicsiny parkban egy padra. Jártam már itt, jó két évtizeddel ezelőtt. Egy kék szemű fiúcska labdázott a parkban, a Doina fia.

– Hogy hívnak, kicsiny dák csemete? – kérdeztem viccesen. Óvodásan affektálva válaszolt.

– Pop Ioan Laurențiu!

Akkor hiába vártam, Doina helyett egy mók képű fiatalember vette gondozásába a fiút.

Most szerencsém volt. Késő délután volt, amikor Doina cekkerektől görnyedten érkezett. Előttem kellett elmennie a tömbház bejáratáig vezető járdán. Nem nézett reám, nem akart észrevenni.

– Doina... – motyogtam. – Csak egy pillanatra...
– Semmi értelme – felelte hidegen. Reám se nézett. Arcán a nekem kedves, halvány szeplőket kendermagossá szürkítették az évek. Termete, lépése fájdalmasan öregasszonyos.

Elálltam az útját.

– A fiam... – nyögtem.

– Nem a fiad! – pofonként csattant a hangja. Kikerült.

– Kérlek, hagyj nekünk békét! – szólt szelíden, és eltűnt a lépcsőfeljáróban.

Hangszínében volt a bizonyosság.

– Bocsáss meg! – szóltam rekedten és könnyeimtől fuldokolva hangtalanul ordítottam: – Köszönöm, köszönöm, köszönöm, Doina!

„Persze, hogy az én fiam! Különbözik miért éppen Laurentiu az egyik keresztnéve. Még akkor is az enyém a gyerek, ha két apától való, s hogy melyiktől, azt az anyja se tudja.”

– Ó te jó szagú piperevilág! – sóhajtottam képzeletbeli kerekas járókám fogantyúja után kapkodva és visszazöttyentem a kopott padra.

– Mit tettem? Mit kellett megélnem?!

Miközben összeszedtem magam, tétován mentegetőztem, hogy ez a világ rendje. Az életünk telein reánk telepített fagyos havazást követő olvadásban a múlt a jelennel vegyül, és a kavargó, helyét szüntelenül kereső népek egymásba folynak, mindig a nagyobb kutyák törvényei szerint alakul sorsunk. Meg kell elégednem azzal, hogy a sors kegyéből, ha titkon is, de van folytatása a városunkat hat évszázada a saját képére alakító Joó családnak. És ezek tudatában immár halálomig él bennem a szerelem szeretetté sűrűsödő kvintesszenciája, amely föld, víz, levegő, tűz fölött lebegve alakítja világunkat és minket az értelmes élet útvesztőiben is.

11.

Réges-rég jártam Kolozsváron, de képzeletben egyre gyakrabban. Doinával csak gondolatban találkoztam.

Városomban ilyenformán most is otthonosan mozgok. Falak, kövek, barátaim, ismerősem hangját a messzi távolból is idesorja az emlékezet.

Doina fiának nevét régi szomszédom leveléből tudom. Rendes ember. Kérésemre utánajárt, s kiderítette, a fiú értelmes és jóképű gyerek, bár szemüveges, a lányok bolondulnak érte, műszaki egyetemet végzett és az egyetemi jégkorongcsapat erőssége.

Nálunk itt hajnali négykor jár az újságos. Rendszerint bokszos képű afrikai vagy halvány tejeskávés bőrrű ember karikázik ajtóm elé és jól irányzott lökéssel dobja a másfélkilós lapot postaszekrényembe. Leépüléssel jár, hogy már nem olvasok újságot, elég nekem a Google szövegei és a YouTube szegény csinibabákat ruhátlanul mutató filmjei. Visszamondtam a Sydsvenskan Dagbladet, de néha reklámozás céljából ingyen is kapok példányokat.

Milyen az iparos? Na, milyen?

Ha már kiugraszt az ágyból a hajnali lapzöttyenés, behozom, lapozom, nézem a képeket. A sportmellékletben képes riportot látok a IF MALMÖ REDHAWSK idei új szerzeményéről. Apám fiatalkori arcát látom a Malmöi Vörös Sólymok angol feliratú sisakos fiú színes képén, alatta képaláírás: Gólkirályunk Pop. I. L.

A lap statisztikája szerint az Erdélyből származó játékos a gólszerzők országos listáján máris a kanadai Mcgrath és a svéd Berglund között, a hetedik helyen áll. Hirtelen elhatározással ollót ragadtam, kivágtam és a családi fényképeknek kijáró keretbe helyeztem a képet.

Azóta a Vörös Sólymok minden meccsére elmegyek, kifestem magam, kérlelhetetlen tekintetű műsúlyomfejjel takarom kopaszságom és olyan ricsajt csapok a lelátón, hogy a szurkolók hozzám csatlakozva vörösre tapsolják a tenyerüket, hétköznapiakon is felismernek az utcán, és mosolyogva Hej, på deil-el köszöntenek.

– Hej, san! Hejajlack! – felelek lefordíthatatlanul svédes jókedvvel és hirtelen kiegyenesedek kerek járókám fölött, kezem magasba lendül, hadvezérek mozdulata ez, amilyennel döntő ütközetre vezényelték valamikor a fiukká fogadott honvédeket.

Amikor csapatunk Malmöben 5–2-re kikapott Örebrotól, összeszedtem magam, lementem az öltözőbe, hogy vigasztaljam a fiúkat. Megálltam a Popilnak becézett szomorúképű előtt.

– Nu te supära, bäiatule! Vor veni și zile mai bune! Capul sus, bäiatule, viața e frumoasă! (Ne haragudj fiam! Jönnek majd jobb napok! Fel a fejjel, az élet szép!)

Felkapta a fejét a román szóra, a szemembe nézett. Intettem, s hogy sírósan el ne áruljam magam, sietve továbbléptem.

– Vorbiți românește?! (Beszél románul?! – kiáltotta meglepődve.

– Și nu numai... Sânt lucruri, care nu se uită (És nemcsak... Vannak dolgok, melyeket nem felejtethünk!) – legyintettem elmenőben.

12.

Hajnalba vadnyuszik ablakom alatt. Nyitom az erkélyajtót, beleharapok a friss levegőbe. A nyulak pillanatra felkapják a fejüket az üde zöld pázsitról, isteni nyugalommal figyelnek.

Álmos képzeletemben – ha akarom – sok kicsi isten. Egyikük, egy a sok közül. A hajdanán képzelt sokféle titánból, jelentőségteljes szimbólumként, igaznak mondott eggyé tömörülve.

Figyel.

Nem fél, csak figyel.

Fülét hegyezi.

Ismer. Nincs velem baja.

Aztán szája szapora mozgásából sejtem, hogy kétezer éves szövegeit mormolja szüntelenül és szelíden.

A Golf áramlatnak köszönhető langyos teleken, a hófoltok között, most is csodálatosan üde a gyepek, kövéren zöldell a remény.

A háttérben aszfaltos kerékpárút. Fehér választóvonala eltűnik az autópálya alatti átjáróban, ahonnan az út túloldalán a megnyugvás ösvényei kanyarognak a fásított műdombok közé.

A hajnali szitáló ködben kocogó alakok sorjáznak sejtelmesen, akikben szülővárosom egykori lakóira ismerek. Egy anyám szelídségű, gesztenyebarna hajú lány, Mona Lisa mosollyal visszafordítja őszinteségtől széppült fejét, hogy utoljára, még egyszer, stoplámpa váltásnyi időre, némán szerelmet valljon nekem.

Elszalasztott szelíd nyuszikám.

Jót vagy semmit, ez itt a kérdés.

Most azt mondom: mindent.

Mert azért éltem túl őseimet, barátaimat, kortársaimat, hogy mindent tudjak róluk, minden nekem valót átvegyek tőlük. Bennem élnek és tudom, mire gondolnak, mit éreznek, minek és hogyan örvendtek, ha örvendtek az életnek, amit így vagy úgy, leginkább csak valahogy éltek, hogy bennem továbbmunkálva megelőzzék, javítsák hibáimat. Vallanak és bűnhődnek, igyekszem helyrehozni vétségeiket, balfogásaikat.

Sejtem, hogy néha reánk, az utánuk jövőkre gondoltak, mert kevés az embernek az egyetlen, sokszor elfuserált élet. Egész életemben bútorokba faragtam a fák dőndülését, akaratos szelek elől hajladozva, korhadó öregségem titkait lesve, az okosok által kigondolt kollektívtudatra való hagyományozás céljából.

Mindenkor a fától kérek tanácsot. Meggyógyítom a beteg bútorokat, és akár a hálás nők, reám mosolyognak.

Nekem minden egyszerű.

Pillanatra felvillan egy középkorú szemüveges úriember képe is. Túrabakancsban, kopott trencskóban caplat egykedvűen az ösvényen. A gyulafehérvári zsidó divatszabó fia. Nyomában, por és hamu között, néhány regénybe foglalt romantikus történet.

Követni volna jó, gondolom, de az erőfeszítéshez nem érzek elég kedvet magamban. Időm szeretőimnél hűségesebb, ragaszkodó.

Magamra zárom belülről az üveges erkélyajtót, és tétován visszafekszem.

Reggelig félálomban szelíd vadnyulakkal barátkozom.

Vége

TAR KÁROLY

**HAJNALBAN
VADNYUSZIK
ABLAKOM
ALATT**

ÁGHEGY KÖNYVEK